

ОДБРАНА

Интервју

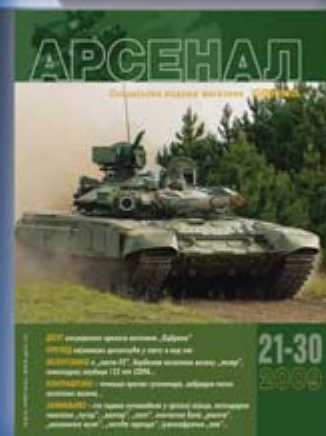
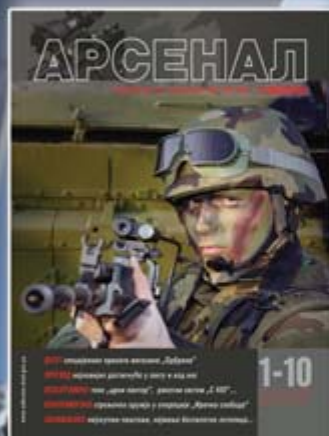
**Генерал-потпуковник
Милоје Милетић
начелник Генералштаба**

Јединице
**Специјална
бригада**

**Војска
мора ићи
напред**

**Специјални
прилог**

КОМПЛЕТ
1.000,00

АРСЕНАЛ МАГАЗИНА ОДБРАНА:

- Тридесет специјалних прилога.
- Преглед најновијих достигнућа војне технике у свету и код нас.
- О савременом оружју: оклопним борбеним возилима, хаубицама, авионима, хеликоптерима, беспилотним летелицама, сателитима, бродовима, подморницама,
- Из пера познавалаца, конструктора, испитивача, новинара.
- Развој, техничке карактеристике, борбена употреба, али и историја.
- Опремање армија света.

Н А Р У Ц Б Е Н И Ц А

НЦ „ОДБРАНА“

Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел: 011/3201-995, тел/факс 011/3241-009

Наручујем (заокружити):

1. „АРСЕНАЛ - 1“ по цени од 350,00 динара + 130,00 динара ПТТ трошкови,
2. „АРСЕНАЛ - 2“ по цени од 400,00 динара + 130,00 динара ПТТ трошкови,
3. „АРСЕНАЛ - 3“ по цени од 400,00 динара + 130,00 динара ПТТ трошкови,

КОМПЛЕТ („Арсенал 1, 2 и 3“) по цени од 1.000,00 динара.
Комплет шаљемо Пост експресом на рачун купца.

Целокупан износ уплатити на жиро-рачун број
840-49849-58.

Доказ о уплати и наруцбеницу послати на адресу
НЦ „Одбрана“.

Купац: _____

Улица и број: _____

Место: _____ Телефон: _____

Потпис наручиоца _____

NOVA CARINA! PR(A)VA CENA

CITROËN C3 SX 1.1i

Oprema: Klima uređaj, vazdušni jastuci za vozača i suvozača, bočni vazdušni jastuci, servo upravljač podesiv po visini i dubini, elektro podizači prednjih prozora, putni računar, vozačevo sedište podesivo po visini, zadnja klupa sa preklapanjem, centralno zaključavanje...

VITRO GROUP
PR(A)VO MESTO

NOVE CENE U NOVOJ GODINI!

Sva vozila su iz 2010. godine.

Za prvih 20 kupaca poklon - metalik boja.

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

VITRO GROUP, OVLAŠĆENI UVOZNIK I DISTRIBUTER ZA SRBIJU I CRNU GORU, RADNIČKA 22, ADA, BEOGRAD, 011/35 38 555 BEOGRAD - Karađorđeva 69, 011/20 22 300; NIŠ - 09. brigade 59, 018/20 22 08; JAGODINA - Slovenski put bb, 035/25 25 97; PODGORICA - Cijevna bb, 00 382 20/872 100

ASTOR AUTO - Vladimira Popovića 48, Novi Beograd, 011/260 1515; TENAX MOTORS - Katanićeva 18, Beograd, 011/2436 402; BEL CAR - Bulevar Vojvode Stepe bb, Novi Sad, 021/679 1004; AUTOSTIL-M - Arsenija Čarnojevića 16, Subotica, 024/571 111; AUTO AS - Jovana Mikića 42, Bačka Topola, 024/715 414; A&C GROUP - Prislonica bb, Čačak, 032/485 401; SANI GROUP - Loznički put bb, Šabac, 015/340 350; OFFICE CENTAR - Koste Racina 1, Podgorica, Crna Gora, 00 382 20/627 780; COMPANY D.A.J.M.I. - Sutorina bb, Igalo, Crna Gora, 00 382 31/670 240; DELFIN LTD - Zona industriale p.n. Veternik, Priština, Kosovo, 038/550 556

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране Србије

„Одбрана“ наставља традицију „Ратника“, чији је први број изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Новински центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19

Директор и главни и одговорни уредник

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Заменик главног уредника

Раденко Мутавић

Уредници

Драгана Марковић (специјални прилози)
Мира Шведић (арсенал)

РЕДАКЦИЈА:

Душан Глишић (фељтон, историја и традиције),
мр Снежана Ђокић (свет),
Бранко Копуновић (друштво),
Александар Петровић, поручник,
Владимир Почуч, мајор (одбрана)

Стални сарадници

Станислав Арсић, Себастиан Балаш,
Игор Васиљевић, Југослав Влаховић, мр Славиша Влочић,
Милосав Ц. Ђорђевић, Владика Крстић,
Александар Лијаковић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, Предраг Миљевић,
мр Миљан Милкић, Крсман Милошевић,
др Милан Милошевић, Никола Остојић, Никола Оташ,
Иштван Пољанац, Будимир М. Попадић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски
(технички уредници)

Фотографија

Горан Станковић (уредник)
Даримир Банда (фоторепортер)

Језички редактори

Мира Попадић, Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Денковски

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор и главни и одговорни уредник
3241-258; 23-809
Заменик главног уредника 3241- 257; 23-808
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Прелом 3240-019; 23-583
Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765
Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

e-mail

odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

Internet

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-49849-58 за НЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара.

За претплатнике преко Поштанске штедионице
месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

Македонска 29

ОДБРАНА ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

Снимко Димитрије ОСТОЈИЋ

САДРЖАЈ

У ФОКУСУ

Обележен дан Новинског центра „Одбрана“

ОБЛИКОВАЊЕ ЈАВНОГ МЊЕЊА

6

Свети архијерејски сабор изабрао епископа нишког Иринеја
за новог патријарха Српске православне цркве

СВЕТЛО УЗОРНЕ ТРАДИЦИЈЕ

10

Министар спољних послова Чешке у Београду

ПОДРШКА ЕВРОПСКОЈ ИНТЕГРАЦИЈИ

11

Нова опрема у Војној болници Ниш

БОЉЕ ЛЕЧЕЊЕ ГРАЂАНА

12

Предавање министра Дачића у Школи националне одбране

ДОБРА САРАДЊА МИНИСТАРСТАВА ОДБРАНЕ И ПОЛИЦИЈЕ

13

ИНТЕРВЈУ

Генерал-потпуковник Милоје Милетић, начелник Генералштаба

ВОЈСКА МОРА ИЋИ НАПРЕД

14

Државни секретари Јефтић и Весић на Копаонику

БОЉА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА СКИЈАША

18

ТЕМА

Војска и животна средина

СУКОБ БЕЗ ПОБЕДНИКА

20

ОДБРАНА

Специјална бригада Војске Србије

ВРХУНСКОМ ОБУКОМ ДО ЖЕЉЕНИХ РЕЗУЛТАТА

24

„Одбрана“ је члан
Европског удружења војних новинара

Нови изазов

Затворили смо још један годишњи циклус рада и пре неколико дана, у присуству бројних гостију, обележили Дан Новинског центра „Одбрана“ и 131. годишњицу војне штампе у Србији. Њени почети везују за 24. јануар 1879. и излазак „Ратника“, првог званичног гласила српске војске. Покренуо га је, да подсетимо, генералштабни потпуковник Јован Мишковић, тада министар војни, потоњи генерал и начелник Главног генералштаба, члан Српског ученог друштва и председник Академије наука.

У наредби о покретању „Ратника“, наглашавајући значај војне штампе, он је указао да је „војска без свога листа као човек без говора“. Те истине свесни смо и данас и настојимо да испунимо своју мисију и задатке који су, наравно, у складу са временом у коме живимо и одраз потреба Министарства одбране и Војске Србије.

Није на нама да оцењујемо рад и достигнућа НЦ „Одбрана“ у протеклој години, али овом приликом треба истаћи да смо дефинитивно постали референтни извор информација о систему одбране, што је и била визија ове куће зацртана пре нешто више од три године.

Ту, наравно, није крај. Пре би се рекло да смо сада опет на почетку јер нас у предстојећој реорганизацији Министарства одбране очекује проширење делатности, нове обавезе и задаци и нови професионални изазови.

Импонује нам то што најодговорнији људи у систему одбране у нашој установи виде солидан темељ на којем се може градити будући Медија центар „Одбрана“, који ће објединити новинско-информативну, издавачку и промотивну функцију.

Поред обједињавања и функционалног повезивања људских и материјалних ресурса са којима располажемо, главни ефекат тог реформског потеза биће прилика да се, војнички речено, редови главних оперативаца – новинара, фоторепортера и дизајнера – подмладе свежим снагама које доносе нове идеје и енергију због чега се искрено радујемо. Старији и искуснији добиће прилику да се докажу на новим руководећим и уредничким пословима.

Радује нас и то што се строј сарадника магазина „Одбрана“ стално проширује и што многи врсни војни стручњаци у појединим областима, научни радници, истраживачи и новинари желе да буду део нашег креативног тима.

Биће неопходна и техничка модернизација како би у што краћем року достигли степен опремљености који ће нам омогућити да још ефикасније извршавамо наше редовне задатке и обавезе, али и да у овој области достигнемо стандарде који важе у сличним установама модерних армија.

Имали смо прилике да се упоредимо и може се рећи да не заостајемо много јер смо последњих година настојали да ухватимо и колико-толико одржимо корак са савременим трендовима у новинско-информативној делатности. Промене у тој области су врло динамичне и не смемо да дозволимо тапкање у месту.

Посла који нам предстоји се не бојимо. Наравно, не можемо сами. Подршка нам је потребна. На њу рачунамо и убудуће и верујемо да неће изостати ни од надлежних у систему одбране, а ни од вас поштовани читаоци. Настојаћемо да оправдамо поверење које нам је указано и да будемо достојни наследници славних претходника у тринаест деценија дугој традицији војне штампе у Србији. ■

Старији водник Дејан Станковић
МИРОВЊАК ПО ПРОФЕСИЈИ

34

Војна установа „Врњачка Бања“
БРЕЗА ВРАЋА СЈАЈ

36

ДРУШТВО
Демографија развијених земаља
СТАРИ КОНТИНЕНТ СВЕ ВРЕМШНИЈИ

40

СВЕТ
Хаити – пре и после разорног земљотреса
СТРАДАЊЕ БИСЕРА АНТИЛА

44

Војна сарадња Русије и Француске
**МИСТРАЛ У ЈЕДРИМА РУСКЕ
МОРНАРИЦЕ**

48

Нова теорија ратовања
РАТ ЧЕТВРТЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

50

ТЕХНИКА
Синергија 09
ТЕХНОЛОШКО ОСВЕЖЕЊЕ

54

ФЕЉТОН
Градови у средњовековној Србији
**СВЕДОЧАНСТВА ЦИВИЛИЗАЦИЈСКОГ
РАЗВОЈА**

58

СПОРТ
Кадет Војне академије победник у богојављенском пливању
ПРВИ У ЧЕТВРТОМ ПОКУШАЈУ

62

Обликовање јавног

Свечаност обележавања 24. јануара – дана Новинског центра „Одбрана“ одржана је 25. јануара у Централном дому Војске Србије у присуству министра одбране Драгана Шутановца, заменика начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковника Младена Ћирковића, високих представника Министарства одбране и Генералштаба, и пословних партнера, сарадника и пријатеља Центра. Тиме је обележена и 131. годишњица постојања војне штампе у Србији.

У естимајући 131. годишњицу постојања војне штампе, министар одбране Драган Шутановац истакао је да рад на организацијским реформама у оквиру Министарства одбране има своју мерљиву вредност. То се, како је рекао, види из тога што је Министарство постало најуваженија и најпоштованија државна установа данас. Према његовом мишљењу, то је велики успех, јер је углед система одбране у прошлости био урушен.

– Још један успех је то што је Министарство одбране најмање корумпирана установа – рекао је Шутановац, подсетивши да је мишљење грађана у директној вези са оним што магазин „Одбрана“ ради. Он је рекао да су Управа са односе са јавношћу и мага-

мњења

зин на време обликовали јавно мњење у сталном настојању да читаоцима објасне шта Министарство одбране ради.

Шутановац је истакао да данас немамо времена да чекамо проблеме већ им морамо ићи у сусрет. Као најважнији државни пројекат који се у оквиру Министарства спроводи издвојио је професионализацију Војске.

– Сви предуслови су остварени, а да би се тај посао привео крају морамо наставити комуникацију са медијима, чинећи све да би и ове године та кампања била позитивна – рекао је Шутановац.

Министар је најавио да ће ове године Министарство одбране и Новински центар „Одбрана“ бити домаћин међународног кон-

Министар одбране Драган Шутановац уручује новинарску награду „Иван Марковић“ Горану Јаничевићу

Капетан бојног брода Петар Бошковић уручио је награду најуспешнијем новинару „Одбране“ мајору Владимиру Почучу

Признање најуспешнијем сараднику потпуковнику Иштвану Пољанцу уручио је директор и главни и одговорни уредник потпуковник Славољуб Марковић

Најбољи спортиста Војске Србије старији водник Горан Чегар и Небојша Илић, председник жирија за доделу награде

Генерал потпуковник Младен Ђирковић, заменик начелника Генералштаба, уручио је пехар Атлетској екипи МО и ВС, најуспешнијој у прошлој години

Државни секретар др Зоран Весић уручио је специјално признање Зорану Јовановићу, директору Предузећа „Универзијада 2009“

Бригадни генерал Илија Тодоров и добитник специјалног признања заставник Горан Тодоровић

Потпуковник Славољуб Марковић са добитницима захвалница

греса војних новинара. То је, према његовим речима, још један доказ да можемо да организујемо велике скупове који превазилазе границе наше земље.

– Жеља нам је да *Одбрана* ове године настави са развојем. Не може *Одбрана* бити снажна без Војске, нити Војска без *Одбране* – подвукао је министар.

Шутановац је рекао да ванредни догађаји сами по себи доспевају на насловне стране, а да је посао новинара „Одбране“ да јавности приближе позитивне ствари које се догађају у систему одбране.

Начелник Управе за односе са јавношћу капетан бојног брода Петар Бошковић рекао је да пласирањем информација у магизину „Одбрана“ информисемо јавност о свим активностима Министарства одбране.

Бошковић је најавио да ће у Централном дому Војске Србије убудуће бити смештен Медија-центар Министарства одбране, који ће објединити новинску и издавачку делатност. Према његовим речима, ту ће бити смештена савремено опремљена медија-сала и телевизијски студио са потребном опремом.

– У плану је редизајн веб сајта, који ће заједно са новим садржајима бити у функцији свакодневног информисања јавности и то у видео и телевизијском формату. Директно преузимање материјала омогућиће брже информисање грађана. О популарности наше веб презентације најбоље сведочи бројка од два милиона посета током протекле године – нагласио је начелник Управе за односе са јавношћу.

Према његовим речима, статистика је показала да за догађаје у Министарству одбране влада велико интересовање. Поводом дана НЦ „Одбрана“, Бошковић је поручио да очекује још боље резултате рада у новом Медија-центру, што је у интересу јавности.

Директор Новинског центра „Одбрана“ и главни и одговорни уредник магизина „Одбрана“ потпуковник Славољуб Марковић подсетио је на богату традицију војног новинарства и на напоре које новинари „Одбране“ свакодневно улажу како би јавности приближили, тачно и веродостојно, информације из Министарства и Војске. Он је рекао да Новински центар спремно дочекује организацијске промене и захвалио менаџменту Министарства одбране на подршци, али и сарадницима магизина који у великој мери доприносе његовом квалитету.

Награде најуспешнијим

Награда „Иван Марковић“ за 2009. годину, за најбољи новинарски прилог о активностима Министарства одбране и Војске Србије, додељена је Горану Јанићевићу, новинару Продукцијске групе „Мрежа“, за прилог „Радо иде... – војска поново у моди“, који је 27. октобра прошле године емитован на другом каналу РТС. Иза такве одлуке стоји стручни жири у чијем саставу су били др Мирољуб Радојковић, редовни професор Факултета политичких наука у Београду (пред-

седник), Зоран Баранац, извршни продуцент ТВ Фокс, Хелена Милошевић, саветник у Управи за односе са јавношћу и Зоран Пухач, пуковник у пензији, некадашњи новинар и уредник у листу „Војска”. Жири је оценио да прилог представља аутентичан запис актуелног друштвеног тренутка у коме се све већи број младића, уместо за цивилну службу, опредељује да војни рок служи у униформи.

Најуспешнији новинар магазина „Одбрана” у 2009. години је мајор Владимир Почуч, а најбољи сарадник потпуковник Иштван Пољанац, наставник у катедри Наоружања и војне опреме Војне академије.

Према оцени стручног жирија, најуспешнији спортиста Војске Србије је атлетичар старији водник Горан Чегар. Иза те одлуке стали су Небојша Илић, тренер наше веслачке репрезентације и члан председништва Олимпијског комитета Србије, вишеструки државни првак у веслању и светски универзитетски шампион 1983. године, пуковник мр Бранко Бошковић, заменик начелника Војне академије, некадашњи маратонац и носилац првог звања војног спортисте године, пуковник Зоран Шћекић, начелник реферата за физичку обуку у Управи за обуку и доктрину Генералштаба ВС, Раденко Мутавлић, заменик главног и одговорног уредника магазина „Одбрана”, и један од најiskusнијих уредника „Одбране” Бранко Копуновић.

Специјална признања

Специјална признања додељена су Предузећу „Универзијада 2009” за изванредну сарадњу са Министарством одбране и Војском Србије за време одржавања највеће спортске манифестације у нашој земљи 2009. године и доприносу развоја војног спорта, заставнику Горану Тодоровићу, припаднику 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде који је прошле године падобранским тандем скоком са 8.453 метра оборио сопствени светски рекорд међу паралегичарима, и кадету старијем воднику Александру Соколову, победнику овогодишње пливачке трке за Богојављенски крст на Ади Циганлији.

Горан Чегар победио је прошле године на првенству Србије у маратону у Новом Саду, трци *Кроз историју*, на међународном Новосадском маратону и полумаратонима у Загребу и Новом Саду. Поред тога, постигао је рекорд стазе Шујичког полумаратона у Босни и Херцеговини и тријумфовао на меморијалу „Горан Раичевић”. Прво место освојио је на полумаратону Војске и полиције и на регионалном војном такмичењу у БиХ, док је сребро донео са регионалног војног првенства у Охриду.

Титулу најбоље спортске екипе Војске Србије у 2009. години жири је доделио атлетичарима Министарства одбране и Војске Србије, у чијем саставу су били капетани Александар Крачковић и Александар Нешевски, потпоручници Александар Ђирковић и Милош Ђурђевић, старији водници Далибор Станковић и Горан Чегар, водник Мирослав Бојовић, кадети Војне академије Невена Јовановић, Александар Милосављевић, Дарко Живковић и војници Мирко Петровић, Милош Салашки, Ђорђе Новаковић, Ненад Мићић и Никола Стаменић. Они су, сем осталог, победили на Регионалном војном првенству у Охриду, освојили треће место на кросу CISM у Немачкој и заузели седмо место на 42. светском војном првенству у маратону.

За њихове успехе заслужни су и тренери и руководиоци – потпуковник мр Драган Тодоров, професори Снежана Станчевић и Соња Петровић, референти за физичку културу у Другој и Четвртој бригади Копнене војске, и професор Стеван Грујић са Војне академије.

Захвалнице НЦ „Одбрана” додељене су Џеферсон институту, Предузећу REFOT-B, Штампарији „Политика”, 204. авијацијској бази, Радовану Бодрожићу и Дејану Богдановићу. ■

Александар ПЕТРОВИЋ
Снимили фоторепортери *Одбране*

Свети архијерејски сабор изабрао епископа нишког Иринеја за новог патријарха Српске православне цркве

Светло узорне традиције

Епископ нишки Иринеј (Гавриловић) нови је патријарх Српске православне цркве. Ову одлуку, на традиционални апостолски начин, донели су сви црквени архијереји 22. јануара на изборном заседању Светог архијерејског Сабора. Нови патријарх дан касније свечано је устоличен на церемонији у београдској Саборној цркви.

Избору поглавара, према црквеним прописима, претходило је гласање, током кога су одабрана три епископа чија имена су се нашла у ужем избору кандидата за патријарха. То су били митрополит црногорско-приморски и до-тадашњи чувар патријарховог трона Амфилохије (Радовић), владика нишки Иринеј (Гавриловић) и епископ бачки Иринеј (Буловић), који је потребан број гласова освојио тек у четвртом кругу гласања.

Част да међу три коверте са именима кандидата одабере једну и тиме одреди будућег патријарха српског, припала је архимандриту Гаврилу из манастира Лепавина у Хрватској.

У првој беседи после устоличења у Саборној цркви нови патријарх нагласио је да је његов једини програм Јеванђеље, а да је први задатак који је постављен пред цркву помоћ држави у очувању Косова и Метохије.

Обреду устоличења новог патријарха српског, коме су према традицији тада уручена знамења намењена црквеном поглавару, присуствовали су представници државе, традиционалних верских заједница и велики број верника.

Церемонији у Саборној цркви присуствовали су и државни секретар Министарства одбране Игор Јовичић, директор Војномедицинске академије генерал-мајор др Миодраг Јевтић и начелник Војне академије бригадни генерал Младен Вуруна.

Достојан високог трона

Нови патријарх Иринеј важи за човека великог искуства, склоног компромису, разговору и помирењу, који у потпуности живи живот достојан положаја „првог међу једнакима“ у српској цркви.

Рођен је у селу Видова код Чачка 1930. године као Мирослав Гавриловић.

Још од детињства, које је провео у непосредној близини манастира у Овчарско-кабларској клисури, определио се за црквени живот. После завршене гимназије у Чачку уписао је Богословију у Призрену 1951. године, а недуго затим и Богословски факултет у Београду.

По окончању студија и одслужењу војног рока, 1959. по благослову тадашњег патријарха Германа добија монашки чин и монашко име Иринеј, а убрзо у цркви Ружици бива рукоположен у јеромонаха.

Честитка министра одбране новом патријарху

Министар одбране Драган Шутановац честитао је владици нишком Иринеју избор за патријарха Српске православне цркве.

– Ваша светости, поводом Вашег избора за патријарха Српске православне цркве, у име припадника Министарства одбране и Војске Србије и своје лично, упућујем Вам најсрдачније честитке. Убеђен сам да ћете Вашом мудрошћу и делима учинити да се досадашња врло успешна сарадња Министарства одбране и Војске Србије са Српском православном црквом настави и развија на обострано задовољство.

Желим Вам да у Вашем благословеном служењу Српској православној цркви допринесете јачању духовног и моралног угледа православља и наше земље, на добробит свих њених грађана – наведено је у честитки министра Шутановца.

Радио је као професор суплент на Призренској богословији, а 1963. године завршио је постдипломске студије у Атини. До 1974. године био је ректор Призренске богословије, када је изабран за викарног епископа моравичког и викара патријарха Германа. Годи-ну дана касније, изабран је за владика Нишке епархије, где је остао све до избора за поглавара СПЦ.

Устоличење Његове светости патријарха српског господина Иринеја биће заокружено свечаним увођењем у трон српских патријарха у историјском седишту поглавара српске цркве у манастиру Пећке патријаршије. ■

Р. ДРАГОВИЋ

Министар спољних послова Чешке у Београду **Подршка европској интеграцији**

Досадашња постигнућа и перспективе будуће сарадње двеју земаља, са посебним освртом на процес интеграције у Европској унији, биле су окосница излагања чешког министра спољних послова Јана Кохоута о односима са Србијом

Снимио Д. БАНДА

У оквиру посете потпредседника Владе и министра спољних послова Чешке Републике Јана Кохоута одржана је конференција у Амбасади те земље под називом *Чешка Република и Србија: сарадња за интеграције*.

У свом излагању, Јан Кохоут усмерио се на досадашње резултате и перспективе будуће сарадње двеју земаља.

Основна порука коју је донео у Београд јесте да су реформе, које би требало да приближе Србију Европи, трајан процес. Једини пут пред земаљама у региону, нагласио је, јесте искрено отварање према свеукупној регионалној сарадњи. Он је подсетио и на различите облике сарадње две земље и охрабривање чешких инвеститора да повећају своју активност у нашем региону.

Чешки министар спољних послова честитао је на досадашњим постигнућима Србије у приближавању ЕУ. Изложио је и искуства Чешке током председниковања ЕУ. За то време овај регион био је један од три приоритета спољних односа. Подсетио је и да се у Европском парламенту верује у будућу реунификацију Европе и потврђује усмереност ка изградњи не само веће, већ и јаче Европе. Али, јасно се ставља до знања да постоје утврђена правила и услови, те да прецица ка чланству у ЕУ неће бити.

Говорећи о евроатлантским интеграцијама, гост из Чешке поздравео је недавне конкретне кораке Србије на јачању сарадње са НАТО-ом. Истакао је да приступање ЕУ и НАТО-у нису у истој равни, те да чланство у Алијанси није предуслов за чланство у ЕУ.

Министар Кохоут осврнуо се и на регионалну сарадњу и потребу да се постигне трајна стабилност и развој Западног Балкана. Али, ниједна иницијатива ЕУ не може заменити добру вољу свих страна у том процесу. Говорећи о Косову, министар је рекао да верује да је од највеће важности за цели регион да становници Косова добију могућност економског и социјалног развоја.

На крају је истакао да целим срцем дели српску визију о њеном чланству у ЕУ и без обзира колико рада тај процес захтева, резултати су вредни уложеног напора.

Потпредседник Владе Србије за европске интеграције Божадар Ђелић изразио је поштовање за подршку Чешке напорима Србије у процесу европског интегрисања и за вољу да своје искуство стечено у

Сустрет министра Шутановца и Кохоута

Министар одбране Драган Шутановац састао се 20. јануара са министром спољних послова Чешке Јаном Кохоутом.

Тема разговора била је билатерална сарадња две земље, као и политичко-безбедносна сарадња у региону.

Министри су се сагласили да је сарадња у области одбране један од најзначајнијих сегмената сарадње, са посебним акцентом на сарадњи по питању војног образовања. Такође, констатовали су да постоји простор за унапређење сарадње у области одбране између Србије и Чешке.

том процесу подели са нама, како бисмо избегли непотребне препреке и тешкоће. Билатерална сарадња двеју земаља је веома добра, а српски је интерес да буде што више инвестиција из Чешке. Он је истакао успехе које је Србија остварила током прошле године на путу ка Европској унији. Регионална сарадња такође је значајан елемент процеса интегрисања. Током ове године, Србија ће бити ангажована у шест кључних области: стварање транспортне заједнице југоисточне Европе, развој ЕУ стратегије за регион Дунава, решавање ситуације избеглица и расељених лица, развој стратегије за укључивање ромске популације, оснивање технолошког фонда западног Балкана и борба против корупције и организованог криминала.

На конференцији која је одржана у Амбасади Чешке у Београду, директор Канцеларије за придруживање ЕУ Милица Делевић говорила је о очекиваним изазовима и могућностима у процесу интеграције у ЕУ. Јелена Радоман из Центра за цивилно-војне односе презентovala је активности те организације. Јан Влковски изложио је активности чешке амбасаде као контакт тачке НАТО-а за Србију, а Збињек Павлачик предочио је активности организације Jagello 2000.

Конференцији су присуствовали и представници Министарства одбране и Војске Србије, дипломатског кора акредитованог у Београду, невладиних и других организација. ■

С. ЂОКИЋ

Нова опрема у Војној болници Ниш Боље лечење грађана

Већ две године ВМА у Београду је у функцији цивила и њиховог лечења, а од ове године у тој функцији су и Војна болница у Нишу и Војномедицински центар у Новом Саду, истакао је министар одбране Драган Шутановац на свечаности у Нишу

Министар одбране Драган Шутановац пустио је, 22. јануара у Војној болници у Нишу, која обележава 132 године постојања, у рад савремени мултислајсни скенер, рендген апарат и отворио ортопедску хируршку салу.

– Мултислајсни скенер, који кошта око 50 милиона динара, омогућиће припадницима Војске Србије и пензионерима, али и цивилима, могућност савременог дијагностичког прегледа овде у Нишу – рекао је министар Шутановац, наглашавајући важност

војног здравства, а разлог више је што у мировним мисијама у свету тренутно имамо највише људи који су из војног санитета.

– Подсећам да је ВМА у Београду већ две године у функцији цивила и њиховог лечења, а од ове године у тој функцији су и Војна болница у Нишу и Војномедицински центар у Новом Саду. Од услуга цивилном становништву Војна болница у Нишу остварила је нешто мање од два милиона евра – нагласио је Шутановац и истакао да ће то омогућити још боље лечење свих грађана који гравитирају овом важном одбрамбеном центру наше земље.

Министар Шутановац је рекао да је болница опремљена у сарадњи са градом Нишом, а у наредном периоду наставиће се разговори о размени одређене имовине и изградњи „јефтних станова“.

Говорећи о професионализацији војске, министар Шутановац је рекао да је до сада ангажовано око 6.000 људи, а да ће до краја ове године бити примљено још 4.000 професионалних војника.

Он је посебно изразио задовољство што је Војска поново институција од највећег поверења грађана Србије и да Министарства одбране нема на листи корумпираних институција.

Говорећи на свечаној академији поводом 132 године постојања Војне болнице у Нишу, министар одбране истакао је да очекује подршку локалних самоуправа и медија у процесу професионализације Војске. Он је рекао и да постоји велико интересовање професионалних припадника Министарства одбране и Војске Србије за одлазак у мировне мисије. Према спроведеном истраживању, сада је око 3.000 кандидата за мисије, што, према његовој оцени, потврђује „да су сви у систему свесни своје улоге, јер, да бисмо ми у Србији живели у миру, морамо допринети очувању светског мира“, нагласио је министар Шутановац.

Свечаности у Нишу присуствовали су државни секретар у Министарству одбране др Зоран Весић, начелник Управе за здравство бригадни генерал др Вељко Тодоровић, заменик команданта Копнене војске бригадни генерал Видоје Живковић, шеф српског санитетског тима у мировној мисији у Чаду пуковник др Славиша Ћирић, заступник управника Војне болнице Ниш пуковник др Небојша Ђенић и представници локалне самоуправе, СПЦ и војнодипломатског кора. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

Добра сарадња министарстава одбране и полиције

Признавање такозване Републике Косово од неких држава у непосредном окружењу Србије и одређеног броја држава у свету неповољно се одражава на јачање мера поверења и сарадње и успорава процес стабилизације на овим просторима, оценио је министар Дачић

Председник Владе и министар унутрашњих послова Ивица Дачић одржао је, 25. јануара, у Школи националне одбране предавање слушаоцима 53. класе генералштабног и 56. класе командноштабног усавршавања.

Предавању на тему „Безбедност Републике Србије – организација система, изазови и ризици безбедности“, присуствовали су министар одбране Драган Шутановац са сарадницима из Министарства одбране и Генералштаба, припадници Војске Србије и официри оружаних снага из Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе, који су на једногодишњем школовању у Школи националне одбране.

Говорећи о глобалном карактеру безбедности у савременим условима, министар Дачић нагласио је да на стање безбедности у националним оквирима све више утичу и услови безбедности у окружењу.

– Трансционални и асиметрични карактер савремених ризика и претњи по безбедност проширио се са претежно војне безбедности на друге облике, првенствено економске, технолошке, еколошке, опште и појединачне безбедности. У таквим условима свет и свака земља понаособ суочена је с традиционалним и новим изазовима и претњама безбедности, заснованим првенствено на великим разликама у економском, социјалном и културном развоју, чија су последица сиромаштво и етнички и верски екстремизам – рекао је министар Дачић и истакао да тероризам, организовани криминал, проли-

Снимио Даримир БАНДА

ферација оружја за масовно уништење, трговина људима и илегалне миграције, неслучене климатске промене и све израженији дефицит енергетских ресурса угрожавају безбедност.

– Кад је реч о изворима угрожавања безбедности у Србији, посебно се издваја једнострано проглашење независности јужне

српске покрајине Косова и Метохије. Признавање такозване Републике Косово од неких држава у непосредном окружењу Републике Србије и одређеног броја држава у свету неповољно се одражава на јачање мера поверења и сарадње и успорава процес стабилизације на овим просторима – рекао је Дачић.

Наглашавајући да тероризам и организовани криминал, корупција, недозвољена трговина наркотицима и оружјем, илегална трговина људима на простору бивших југословенских република могу да угрозе безбедност у региону, министар Дачић представио је улогу Министарства унутрашњих послова и потчињених организација и установа у систему безбедности, али и систем и организацију државних институција Србије, које се на организован и ефикасан начин супротстављају савременим претњама и ризицима по безбедност.

Министар Дачић је, при томе, нагласио да је сарадња између министарстава одбране и унутрашњих послова на највишем нивоу у последњих две деценије, с чиме се сложио и министар одбране Драган Шутановац, захваљујући потпредседнику Владе Србије на исцрпном и веома значајном предавању. ■

Д. ГЛИШИЋ

Очување светског мира

Министар одбране Драган Шутановац истакао је у Школи националне одбране да је сарадња државних органа ангажованих у систему безбедности на завидном нивоу, што је потврђено и реорганизацијом Управе за ванредне ситуације, која је сада у оквиру Министарства унутрашњих послова, напомињући да ће Министарство одбране истрајати у настојањима да припадници Министарства и Војске учествују у мировним операцијама у свету, јер то доприноси афирмацији Србије у Европи и свету и доказује њено опредељење и способност да очува мир и стабилност у региону али и у знатно ширим оквирима.

Генерал-потпуковник Милоје Милетић, начелник Генералштаба

Када се говори о уласку Србије у Нато, посао начелника Генералштаба није да спекулише о ономе о чему се полемише у јавности, нити да коментарише одлуке које доноси Народна скупштина. Наша укупна одговорност, моја најпре, јесте да Војска Србије изгради оперативне способности у складу са одлукама државног врха, а ми смо тај задатак до сада успешно извршавали.

Војска мора ићи напред

Када је у фебруару прошле године преузео дужност начелника Генералштаба Војске Србије, генерал-потпуковник Милоје Милетић рекао је да ће 2009. бити година консолидације стања у Војсци и одржавања достигнутог степена развоја. За приоритете у раду навео је обуку, припреме за учешће у мировним мисијама Уједињених нација, израду и усвајање доктринарне регулативе, те потпуну професионализацију и организацијску доградњу команди, јединица и установа наше војске. Генерала Милетића питали смо да ли је испунио прошлогодишње планове.

– У економски турбулентној години која је за нама, пројектовање било ког обимнијег циља било би, у најмању руку, неозбиљно. Уколико се прате анализе светских војних аналитичара може се запозити да су и оружане снаге развијенијих земаља по војном буџету осетиле последице глобалне економске кризе.

Утолико је и реалнији био наш план да се усмеримо на стабилизацију стања у Војсци и на одржавање најважнијих достигнућа у трансформацији система одбране. Наравно, све то у функцији одржавања потребног нивоа оперативних и функционалних способности команди и јединица.

Задатак и вештина нас војника јесте да будемо реални у предвиђању. Листа тежишних задатака коју смо дефинисали за 2009. није била ништа друго него извод из динамичког плана професионализације наше војске, а тај процес у континуитету остварујемо последњих неколико година.

Прошла година била је, на неки начин, преломна у реализацији поменутих задатака, будући да смо током 2008. окончали низ

активности које су се, углавном, односиле на организацијско-мобилизацијске промене. После усвајања нове организације, уследиле су промене које би требало да Војсци Србије омогуће додатни квалитет. Реч је о новинама у области обуке, припремама за учешће у мировним мисијама, затим, о професионализацији састава и организацијској доградњи. На почетку нове године, одговорно могу рећи да смо тај план у потпуности остварили.

■ *Према оценама надлежних, запажени резултати у протеклом времену постигнути су у области управљања обуком. У чему је предност новог модела оспособљавања припадника Војске Србије?*

– Професионализација захтева потпуно другачији приступ обуци. Уместо досадашњег, такозваног цикличног обучавања војника на служењу војног рока, развија се нови модел обуке који је усмерен на достизање високих индивидуалних стандарда обучености професионалних војника и способности јединица да изврше додељене мисије и задатке. Нов систем обуке је децентрализован, омогућава и подстиче иницијативу команданата, даје им већу слободу у креирању оспособљавања, али захтева и већу одговорност за степен обучености јединица. Раздвојене су индивидуална и колективна обука.

У индивидуалној обуци примењује се инструкторски модел обучавања и прецизни стандарди шта појединаца треба да испуни како би успешно савладао обуку. Колективна обука заснива се на системском приступу обуци јединица у свим сегментима, почев од процене па до евалуације обучености за конкретно додељену мисију.

На тај начин обука је ефикаснија, ефективнија и економичнија. Такође, представља стални, напредан и изазован процес.

Појашњења ради, до сада смо имали јединствен систем и план и програм обучавања за све војнике, који се примењивао из генерације у генерацију. Данас све јединице имају дефинисане професионалне задатке и мисију, па је командант одговоран да састав оспособи за њихово извршавање. Команданти имају слободу да креирају и планирају обуку, али и да интензивирају оспособљавање уколико је то потребно. Децентрализација олакшава планирање, али повећава одговорност за ниво обучености састава.

■ *Професионализација наше војске и даље представља тежишни задатак и Генералштаба и Министарства одбране. Докле се стигло у том процесу? Како ће се одвијати у 2010. години, у условима смањеног војног буџета?*

– Професионализација јесте један од декларисаних али и суштинских циљева трансформације наше војске. Тај процес започели смо пре неколико година, а интензивирали га током 2009. године. Наш циљ је да до 2011. у потпуности завршимо професионализацију, попунимо јединице професионалним војницима. Не треба, међутим, заборавити чињеницу да је то процес који траје. Стога, не можемо ни тада тврдити да смо посао потпуно завршили, јер професионализација подразумева низ активности, попут доградње система обуке, оспособљавања јединица и људи да се професионално односе према обавезама. У том смислу, активности ће се наставити и после предвиђеног времена за завршетак професионализације, односно и у 2011. и у годинама које следе.

■ *У току је пријем око 4.500 професионалних војника. Шта успорава њихов улазак у војну службу?*

– Немамо озбиљнијих проблема који оптерећују пријем професионалних војника у службу, јер се комплетан поступак одвија на основу јавног конкурса. Тај посао и не треба да буде бржи. Постоје одговарајуће процедуре које се морају испоштовати. Наша највећа тешкоћа јесте да од великог броја добрих кандидата изаберемо најбоље. Они се пре склапања првог професионалног уговора најпре обучавају неколико седмица, што представља додатну селекцију за избор најквалитетнијих кандидата у јединице Војске.

■ *Хоће ли почетком наредне године бити војника на служењу војног рока?*

– Иако ћемо професионализацију завршити до 2011. године, ценим да ћемо и даље имати одређени број војника на служењу војног рока, јер Војска има потребу за њима. Они представљају категорију из које ће се и у годинама пред нама регрутовати будући професионални војници и подофицири.

■ *Активна и пасивна резерва су категорије које ранији систем није препознавао. Претпоставка су комплетне трансформације српске војске...*

– Активна резерва предвиђена је законом. То је нешто што тек треба да стварамо. Реч је о резервном саставу који има посебан однос с војском, који је уређен уговором. Они се у одређеном периоду ангажују за поједине задатке. Добра активна резерва може смањити мирнодопско бројно стање наше војске, а да се при томе не наруше њене оперативне и функционалне способности. Припадници активне резерве су обучени и оспособљени, свакодневно се налазе на својим радним местима, а по потреби их позивају у јединице.

Наравно, држава мора мотивисати људе за приступ активної резерви. Постоје различити примери како се то постиже – стипендије за школовање, различите социјалне олакшице и слично. У сваком случају, тај нам посао тек предстоји, на основу усвојене правне регулативе.

Пасивна резерва представља оно што смо до сада као резерву имали и познавали. Током 2010. неће бити већих позивања резервног састава на обуку, јер су нам ограничена финансијска средства, а то не захтева ни безбедносна ситуација.

■ *Иако овогодишњи војни буџет није развијан, очекује се опремање Војске савременим техничким системима и њена модернизација. Шта ће бити приоритети, а од чега се, без обзира на средњорочне планове развоја до 2015. године, мора одустати? Која су средства наоружања и војне опреме тренутно неопходна српској војсци? Јесу ли то точкаши, вишенаменски борбени авион...?*

– Војска Србије не одустаје од опремања, ни у целини ни у деловима Плана развоја, без обзира на актуелну економску ситуацију. Инструмент којим покушавамо да ублажимо реалну финансијску ограниченост, то јест умањење војног буџета, јесте исказивање приоритета у опремању, по годинама и у складу са потребним оперативним способностима Војске. То значи да ако у 2010. или некој другој години немамо ресурса за набавку средстава, али ни за одговарајућу обуку или одржавање, ми покушавамо да приоритет дамо некој другој врсти средстава за која имамо довољно ресурса, а који омогућавају достизање потребних оперативних и функционалних способности. Свесни смо да тај процес не може да траје у недоглед, као што очекујемо и да криза неће трајати годинама. Не смемо стајати, без обзира на економске околности. Војска мора ићи напред.

Опремање планирамо према потребним способностима наше војске. Наш приоритет, када се говори о развоју способности као што је мобилност, јесте оклопно возило точкаш. Када је реч о заштити снага, онда тежиште представља заштитна опрема опште и посебне намене. Ради развоја система командовања и стварања услова за коришћење информација у реалном времену потребни су нам командно-информациони системи.

У односу на савремене армије света, одређени квалитативни заостатак постоји, пре свега, у српском ваздухопловству. То је последица ратних дејстава 1999. године, када смо претрпели и највеће губитке. Тренутно радимо на програмским документима за набавку савременог вишенаменског борбеног авиона. Није реално очекивати да се она и реализује у 2010. години. За сада ће нам приоритети бити ремонт и модернизација постојећих ваздухоплова.

Наш циљ је да до 2011. у потпуности завршимо професионализацију, попунимо јединице професионалним војницима. Не треба, међутим, заборавити чињеницу да је то процес који траје. Стога, не можемо ни тада тврдити да смо посао потпуно завршили, јер професионализација подразумева низ активности, попут доградње система обуке, оспособљавања јединица и људи да се професионално односе према обавезама.

■ *Какав је епилог приче о подофицирском кору?*

– Не постоји ниједно питање, ниједна област Војске Србије за коју можемо рећи да је завршена и заокружена током трансформације, јер се ради о процесима који трају, а садрже велики број активности, мера и поступака. С друге стране, процеси трају јер се мењају и дограђују. У том смислу је и прича о подофицирском кору. Тај пројекат заснива се на традицији српског подофицира и искуствима модерних армија света. Такав комплексан задатак не подразумева само дефинисање улоге и оспособљавање подофицира, већ и одговарајућу припрему система и обуку официра за његову примену.

У последње две године за дужности главних и првих подофицира оспособили смо и школовали око 220 подофицира, од чега осамдесетак у иностранству. Резултате тек очекујемо. Основни циљ је да подофицири у Војсци добију место које заслужују, најпре у домену обуке, оспособљавања војника и командовања саставима као што су групе, тимови и одељења.

■ *Када можемо очекивати да ће бити готова доктринарна регулатива Војске Србије?*

Војска Србије не одустаје од опремања, ни у целини ни у деловима Плана развоја, без обзира на актуелну економску ситуацију. Инструмент којим покушавамо да ублажимо реалну финансијску ограниченост, то јест умањење војног буџета, јесте исказивање приоритета у опремању, по годинама и у складу са потребним оперативним способностима Војске.

– Рок за израду Доктрине војске је три месеца од усвајања Стратегије националне безбедности и Стратегије одбране. Сва стратешка документа Војске Србије радили су надлежни тимови Генералштаба истовремено, тако да су текстови регулативе нижег ранга усаглашени са вишим прописима. Доктрину војске упутили смо 26. јануара на одобрење председнику Републике.

Усвајање те доктрине, највишег хијерархијског реда, јесте предуслов за израду функционалних доктрина. Међутим, то нису одвојени већ комплементарни процеси. Развијајући Доктрину војске, ми смо у значајној мери поставили основе и за израду функционалних доктрина. Стога очекујем да у кратком року после ступања на снагу Доктрине војске добијемо и функционалне доктрине. На тај начин, у 2010. заокружићемо стратешко-доктринарну регулативу, која одређује организацију, планирање и употребу наше војске.

■ Почетком јануара обишли сте припаднике Војске у Копненој зони безбедности и истакли да је стање у том делу Србије стабилно, али осетљиво. Шта то, заправо, значи?

– Самопроглашена независност Косова ни у ком случају није резултирала смањењем безбедносних изазова на југу централне

Србије и на територији наше јужне покрајине. Безбедносне институције такозваног независног Косова, настале на темељима паравојних организација, не могу, ни у ком случају, бити гарант стабилности на том подручју. И даље смо сведоци повремених повреда административне линије, које су последица деловања, пре свега, одређених криминалних група, илегалне трговине и шверца, недозвољене сече шума, али и оружаних провокација са територије Космета.

Истовремено, морам да подсетим да смо прошле године у јулу имали два терористичка акта у Прешеву и Лучанима. Почетком 2010. године догодио се и мањи инцидент на подручју села Рашевац, у општини Куршумлија, који је узнемирио становнике тог краја.

Безбедносне институције такозваног независног Косова, настале на темељима паравојних организација, не могу, ни у ком случају, бити гарант стабилности на том подручју. И даље смо сведоци повремених повреда административне линије, које су последица деловања, пре свега, одређених криминалних група, илегалне трговине и шверца, недозвољене сече шума, али и оружаних провокација са територије Космета.

Тамо где су тероризам, илегална трговина, шверц и сличне појаве, не може се говорити о стабилном миру. У том смислу ситуација на том простору јесте осетљива.

■ Колико је сарадња с Кфором, коју су према Вашим проценама у 2009. карактерисале професионалност и међусобно поверење, утицала на такву безбедносну ситуацију?

– Током протекле године снаге Кфора биле су на терену поуздан партнер Војске Србије у обезбеђивању неопходног нивоа безбедности на територији Косова и Метохије, у Копненој зони безбедности.

■ *Прошле године више пута говорило се и о укидању Копнене зоне безбедности...*

– Укидање Копнене зоне безбедности јесте политичко питање и као такво мора се решавати. Ми војници о томе можемо дати само стручни став, уважавајући безбедносне или сигурносне изазове, али, понављам, решавање тог питања је у домену политике.

После десет година на том простору знатно су се промениле околности. Србија се током последње деценије укључила у Програм *Партнерство за мир*, потписала безбедносни споразум, успоставила однос поверења и сарадње с Кфором. Свако ограничавање Војске и осталих снага безбедности Републике Србије у Копненој зони безбедности није оправдано.

■ *Може ли Војска Србије бити извозник безбедности? Како је њено место у односу на суседе и колико је учешће у мировним мисијама својеврстан српски бренд?*

– Извозник безбедности није Војска него Република Србија. Да подсетим, међународно ангажовање српске војске регулисано је *Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Србије*. Али бих ја, међутим, то посматрао на мало другачији начин. Неопходно је да будемо поуздан безбедносни партнер – да обезбедимо стабилност на сопственој територији и спречимо ширење безбедносних ризика из наше земље.

У следећем кораку, у складу с одговарајућим одлукама надлежних државних институција, Војска може да учествује у обезбеђивању регионалне и глобалне стабилности. Достицањем оперативних способности потребних за извршавање оба задатка, Војска Србије

Укидање Копнене зоне безбедности јесте политичко питање и као такво мора се решавати. Ми војници о томе можемо дати само стручни став, уважавајући безбедносне или сигурносне изазове, али, понављам, решавање тог питања је у домену политике. Свако ограничавање Војске и осталих снага безбедности Републике Србије у Копненој зони безбедности није оправдано.

доприноси изградњи безбедносних капацитета и кредибилитета наше земље и у региону и шире.

Војска је спремна да према одговарајућим одлукама Народне скупштине у 2010. години повећа међународно ангажовање. Планира се учешће у више мисије под окриљем Уједињених нација. Српска војска за то има капацитета, знања и способности.

■ *Интензивна међународна сарадња, задаци у оквиру Програма „Партнерство за мир“, заједничке вежбе са припадницима иностраних армија, обележили су протеклу годину. Учествовали сте и на Конференцији начелника генералштабова балканских земаља... Који је заједнички именовани поменутих активности?*

– Крајњи циљ који реализујемо у међународној војној сарадњи јесте подизање безбедносног и партнерског капацитета, те кредибилитета наше земље, унапређењем компоненте војне моћи. То су, истовремено, активности којима се наша војска развија и дограђује, али и јача. Изградња поверења, размена искустава, заједничка обука, усвајање савремених појединачних и колективних стандарда професије,

Наш циљ није да оспособљавамо људе по нечијим стандардима, већ да их обучавамо тако да достигнемо оне стандарде који су у нашој професији највиши. Српски официр мора да буде спреман за рад у савременом штабном окружењу, без обзира на то да ли је национални или мултинационални.

само су неки од инструмената којима остварујемо предвиђене циљеве. То су и области наше сарадње са иностраним партнерима.

■ *Помињете иностране partnере... На снази је одлука о неутралности Србије, али се у јавности много говори и о уласку у НАТО. Како на то гледа војничка струка?*

– Посао начелника Генералштаба није да спекулише о ономе о чему се полемише и говори у јавности, нити да коментарише одлуке које доноси Народна скупштина. Наша укупна одговорност, моја најпре, јесте да Војска Србије изгради оперативне способности у складу са одлукама државног врха, а ми смо тај задатак до сада успешно извршавали. Такође, наша војска је тако организована и оспособљена да се без већих потреса може прилагодити свакој одлуци, коју, у том смислу, донесу надлежне државне институције.

■ *Недавно сте рекли да је циљ Војске Србије да развија највише стандарде у струци, односно војничком занату. Да ли су то, тренутно, стандарди Алијансе?*

– Наш циљ није да оспособљавамо људе по нечијим стандардима, већ да их обучавамо тако да достигнемо оне стандарде који су у нашој професији највиши. Српски официр мора да буде спреман за рад у савременом штабном окружењу, без обзира на то да

ли је национални или мултинационални. Постоје начела којих се многе земље у раду придржавају, али свака има себи својствену организацију и обуку коју примењује, а за коју верује да ће јој донети најбоље резултате.

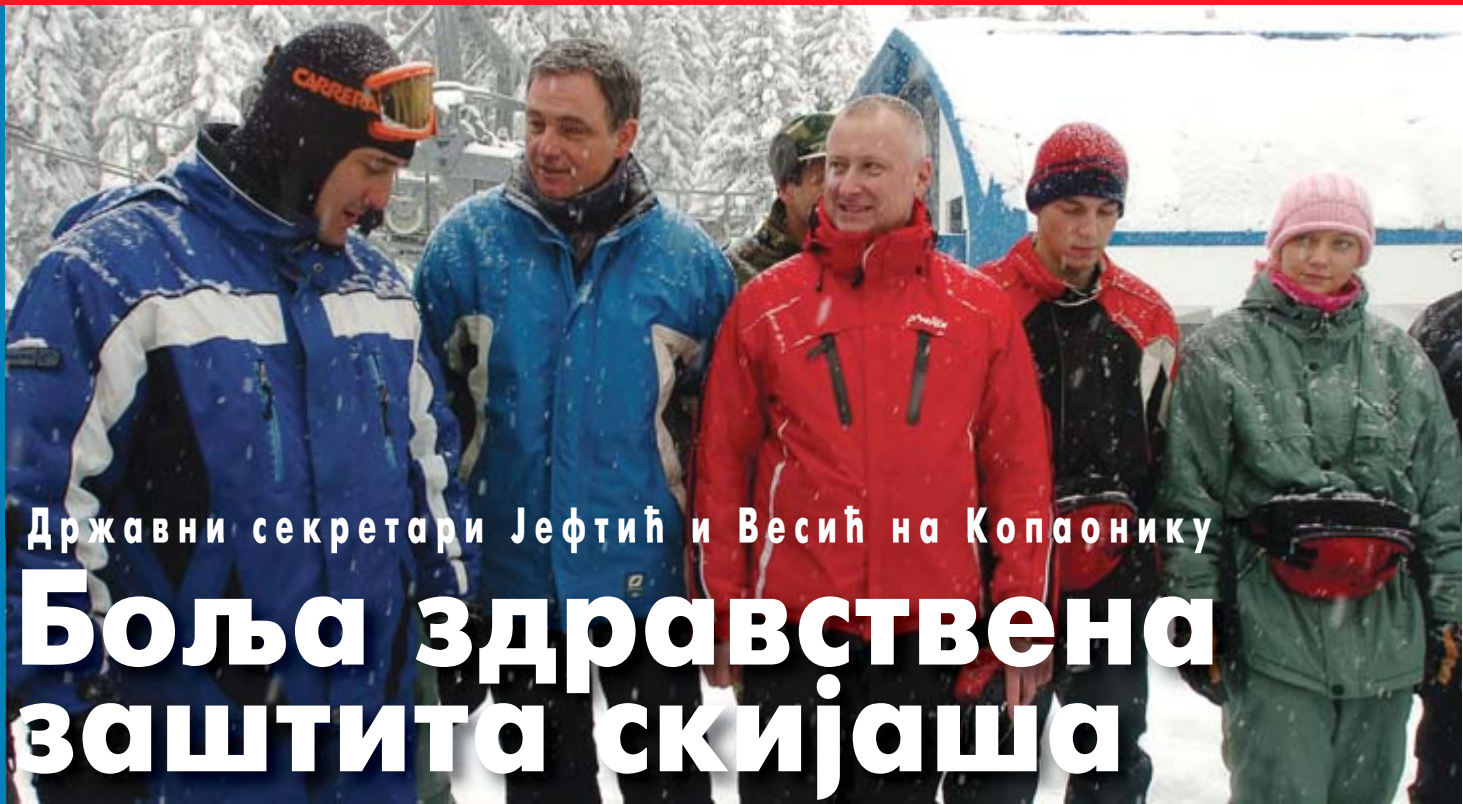
■ *Уважавајући домете које је Војска остварила у досадашњој реформи система одбране, како оцењујете њену оперативну способност?*

– У овом тренутку, оперативне способности Војске Србије су на нивоу који обезбеђују извршавање наменских задатака. Војска је и у протеклој години ефикасно извршила све задатке.

■ *Ближи се Дан Војске. Обично је то повод и прилика за унапређења, пензионисања, различита кадровска померања... Очекујете ли одређене персоналне промене?*

– Да, очекујем. Један поручник у Трећој бригади Копнене војске ће постати командир чете. ■

Владимир ПОЧУЧ
Снимео Горан СТАНКОВИЋ

Државни секретари Јефтић и Весић на Копаонику

Боља здравствена заштита скијаша

Државни секретари у Министарству одбране др Зоран Јефтић и др Зоран Весић посетили су Траума центар ВМА на Копаонику, кадете Војне академије који се налазе на обуци у скијању и Стационарно чвориште везе на Панчићевом врху

Билазећи Траума центар ВМА државни секретари указали су на значај који он има за припаднике Војске Србије и госте Копаоника. Државни секретар Весић нагласио је том приликом да је првенствени задатак Центра медицинско збрињавање припадника Војске Србије и кадета Војне академије, али и осталих гостију ове планине.

– Центар непрекидно пружа сву неопходну медицинску помоћ. У њему ради лекарска екипа са дежурним ортопедом. Уз то, располаже дигиталним рендген апаратом и најсавременијом лабораторијом. У њему могу да се збрину сви пацијенти којима није потребна хируршка интервенција – нагласио је Весић.

Приликом обиласка, државни секретари информисани су да су од недавног отварања у њему збринута 123 пацијента, од чега више од 80 са различитим повредама. Траума центар збринуо је 16 пацијената са тешким преломима рамена, колена и потколеница. Поседује најсавременију опрему и дневно обавља петнаестак различитих интервенција.

– Радам Траума центра не само да је побољшана здравствена заштита припадника војске већ је побољшан и квалитет медицинских услуга Копаоника у целини – рекао је Весић и додао да у окружењу не постоји ниједан скијашки центар који поседује овај ниво здравствене заштите.

Након обиласка кадета, државни секретар Зоран Јефтић подвукао је значај и квалитет услова Скијашког центра Војне академије.

– Центар задовољава све потребе оружаних снага за обуком у скијању. Кроз њега годишње прође више од 2.000 кадета, припадника Специјалних јединица, Ваздухопловства и Копнене војске. Покренуто је низ активности за повећање смештајних капацитета и побољшање услова живота и рада припадника система одбране. У оквиру тога, у сарадњи са ЈП Скијалиште Србије и Министарством за економију и регионални развој направљен је и Траума центар ВМА – нагласио је државни секретар Јефтић.

У оквиру посете Копаонику, делегација Министарства одбране заједно са начелником Управе за телекомуникације и информатику Генералштаба ВС генерал-мајором Радивојем Вукобродовићем, посетила је Стационарно чвориште везе на највишем врху те планине. Они су информисани о условима рада у чворишту, опреми која се користи и о начину рада у том објекту. ■

Р. ДРАГОВИЋ
Снимио Д. БАНДА

Светосавска свечаност у Војној гимназији

У Војној гимназији у Београду 27. јануара обележена је школска слава Свети Сава.

На слави, којој је присуствовао и државни секретар Игор Јовичић, славски колач исекли су директор Војне гимназије пуковник Милан Стевић и директорка Спортске гимназије Весна Муратовић-Дробац, уз благослов владике Атанасија Раките.

Владика Атанасије подсетио је ученике, професоре и госте на значај светог Саве као просветитеља и духовног родитеља и рекао да је данашња свечаност нека врста духовног постројавања пред нашим светитељима.

– Не знам да ли игде постоји личност која је за свој народ учинила више од онога што је свети Сава учинио за нас. Утемељио је државност, писменост, мирио народе на Балкану, надграђивао духовност – рекао је директор Војне гимназије пуковник Милан Стевић. ■

С. Ђ.

Специјалци обележили славу

Резањем славског колача у Преображенској цркви у Панчеву, свечаним стројем и полагањем венаца у Спомен-соби јединице, припадници Специјалне бригаде Војске Србије обележили су славу Светог Саву.

Уз некадашње припаднике јединице, госте из Генералштаба Војске Србије, МУП-а, Српске православне цркве и локалне власти, слави је присуствовао и заменик команданта Копнене војске генерал-мајор Видоје Живковић.

Обраћајући се припадницима јединице, командант бригадни генерал Илија Тодоров истакао је да обележавање 27. јануара, који у православном свету припада првом српском архиепископу, миротворцу и просветитељу Светом Сави, односно Растку Немањићу, за припаднике Специјалне бригаде има посебну тежину и значај.

– Тај дан је изабран у знак сећања на први успешно извршен задатак 72. Специјалне бригаде чије традиције наставља наша бригада и чији су некадашњи припадници и данас наши драги гости. Специјалне бригада је јединица с богатом традицијом и борбеним искуством, наслеђеним од 72. специјалне и 63. падобранске бригаде, 82. Центра поморских диверзаната и ПТ одреда „Кобре“. Зато неретко истичемо да бити припадник елитне Специјалне бригаде Копнене војске за сваког од нас представља велику част и одговорност – рекао је том приликом генерал Тодоров. ■

Д. Г.

Генерал Милетић у Бриселу

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић учествовао је 26. јануара на 24. састанку Војног комитета евроатлантског партнерства, коме су присуствовали начелници генералштабова НАТОа и партнерских земаља. Састанак Војног комитета евроатлантског партнерства одржава се, у складу са новим принципима, једном годишње.

У дводневном раду учествовали су начелници генералштабова из 63 земље. Тема овогодишњег скупа била је усмерена на повећање флексибилности снага НАТОа за одговор.

Учесницима се обратио и генерал Милетић, наглашавајући спремност Војске Србије да активно сарађује у оквиру Програма Партнерство за мир и да свој допринос у супротстављању регионалним и глобалним безбедносним изазовима.

Он је истакао да Војска Србије наставља са започетим реформским процесима, пре свега у правцу професионализације и достизања највиших стандарда. Он је изразио очекивање да Кфор делује на статусно неутралан начин и у складу са Резолуцијом 1244 СБ УН и указао да би свако исхитрено и преурањено смањивање снага Кфора могло да има озбиљне последице на спровођење његовог мандата.

Генерал Милетић имао је билатерални сусрет са начелником Генералштаба Оружаних снага Русије генералом армије Николајем Макаровим. Искazan је обострани интерес за унапређењем војне сарадње у наредном периоду. Генерал Милетић позвао је генерала Макарова да у току ове године посети Србију, што је са задовољством прихваћено. ■

Потписан План билатералне војне сарадње са Румунијом

Начелници управа за међународну војну сарадњу министарстава одбране Србије и Румуније, Милорад Перић и бригадни генерал Александру Котоара Николае, потписали су 21. јануара у Београду План билатералне војне сарадње за 2010. годину.

Заједнички је оцењено да је билатерална војна сарадња константно у успону, а да су број и садржај реализованих активности значајно допринели унапређењу сарадње и односа Србије и Румуније у области одбране.

Планом је предвиђено да се у овој години сарадња тежишно одвија кроз размену посета високог нивоа, заједничке војне вежбе, размену искустава у процесу реформе система одбране, преносење искустава румунске стране из учешћа у Програму Партнерство за мир и ангажовања у мултинационалним операцијама. ■

Сукоб без победника

Војска ратним и мирнодопским активностима снажно делује на животну средину у свим димензијама или амбијентима – на атмосферу, литосферу и хидросферу, а у новије време њено дејство преноси се и на четврту димензију – космос, где ће се, према стратегијама великих сила, водити војне операције великих размера, уколико дође до рата између њих. Угрожавање животне средине војним активностима повећавано је омасовљавањем војске и њеним техничким опремањем.

Највеће промене из новијег периода у свету настале су у геополитичкој и геостратегијској сфери, демографском и у техничко-технолошком развоју, али и у поремећају животне средине. Томе су се, недавно, придружиле и глобална финансијска и економска криза.

Иако се поједине промене означавају као епохалне, револуционарне, благотворне и слично, оне, дугорочно гледајући, представљају, или могу представљати, опасност по даљи развој савременог света. То се, пре свега, односи на промене у природи, које настају, најпре, као еволутивни, законмерно одређен процес и као процес под утицајем човека и његовог деловања. Прве промене су изван домена човека, а друге, та непрекидна борба између човека и природе, такве да у њима увек природа губи, а човек, дугорочно посматрано, не добија. У тој борби веома важно место има војска, која својим активностима снажно делује на природу, односно човекову околину.

Узроци

У стручној литератури говори се о „животној средини“, „животној околини“, „човековој околини“ и слично – терминима изведеним из енглеске речи environment – „скуп објеката и околности у којима настаје и развија се нека појава или биће“, бележи Милан Вујаклија, односно „околина, среди-

на, амбијент“, како стоји код Бенсона, или екологија. Код нас је званично усвојен појам „животна средина“, мада је „околина“ шири појам од „средине“.

Под животном средином треба подразумевати све оно што окружује човека и суштински утиче на његово бивствовање, а то су литосфера (земљина кора и њен биљни и животињски свет), хидросфера (водене површине с живим бићима) и атмосфера (ваздушни простор). Животну средину, дакле, сачињавају битне супстанце – земља, вода и ваздух, основни услови за живот и развој човека, најсавршенијег живог бића на планети.

Мада је природа преименована у животну средину, услов постојања и даљег развоја човека, он, ипак, дуго времена није за њу много марио и неговао је. Тек се у новије време, последњих неколико деценија, почело озбиљније говорити о степену и видовима угрожавања животне средине и потреби да се тај негативан ток заустави.

На том плану одржани су многобројни међународни скупови високог и највишег нивоа (недавно Самит шефова држава и влада свих земаља у Копенхагену), на којима је указано на последице поремећаја животне средине, донете бројне резолуције и препоруке којима се траже начини и средства за заустављање лоших појава. Посебно је истакнут проблем повећаног загревања животне средине, као последице емисије издувних гасова у атмосферу, повећавање сиве у односу на зелену површину Земље и слично.

Последице

Загревање животне средине, изражено повећањем температуре, води, како је недавно упозорила група британских научника, многобројним и несагледивим последицама, од којих су најпогубније – смањење зелених и стварање сивих (пустињских) површина (једна од стидљиво помињаних последица јесте и претварање Панонске низије, европске житнице, у неком наредном периоду, у нову Сахару), убрзано отапање миленијумима наслаганих ледених површина и подизање нивоа мора и океана.

Температура је, како се наглашава у релевантним студијама и на међународним скуповима посвећеним глобалном загревању, хиљадама година била, у основи, стабилна. Њено повећавање започело је уласком у 20. век и постепено је убрзавано. До почетка 21. века повећана је за скоро два Целзијусова степена и наставља да расте. Стручњаци су прорачунали да ће се, уколико се тај ток настави, до 2080. године повећати још за два степена.

Већ су идентификоване последице климатских промена. Оне изазивају промене у циклусима годишњих доба и унутар њих – на пример, зими је мање снега, а лети су веће суше, праћене несташницом воде и великим шумским пожарима. У оквиру глобалног загревања највећи пораст температуре биће у северној хемисфери планете и у поларним регионима. При томе, убрзано отопљавање великих ледених површина условиће повећање нивоа мора и океана и до два метра до 2100. године и миграције 200 до 500 милиона становника из сивих у зелена подручја. У истраживању Међународног института за стратегијске студије из Лондона стоји – „уколико се климатске промене не зауставе, последице могу бити катастрофалне – на нивоу великог нуклеарног рата“.

У апелима Уједињених нација и резолуцијама светских конференција (самита) о човековој околини, укључујући и *агенду-21*, усвојену на Светском самиту одржаном у Рио де Жанеиру јуна 1992. годи-

не, војска, као велики загађивач животне средине, није посебно апострофирана, али је посредно третирана у контексту нуклеарног наоружавања и пролиферације оружја за масовно уништавање и разарање.

Војска, међутим, ратним и мирнодопским активностима, снажно делује на животну средину у свим димензијама или амбијентима – на атмосферу, литосферу и хидросферу, а у новије време њено дејство преноси се и у четврту димензију – космос, где ће се, према стратегијама великих сила, водити војне операције великих размера, уколико дође до рата између њих.

Угрожавање животне средине војним активностима повећавано је омасовљавањем војске и њеним техничким опремањем. Наиме, све до индустријске револуције из 18. века, када је извршена транзиција од пољопривредне ка индустријској производњи базираној на моторима с унутрашњим сагоревањем, војска није битније утицала на животну средину. У ратовима већих или мањих размера страдали су углавном људи, много мање природа. Угрожавање животне средине ограничавано је, углавном, на копно, мање на морске површине. Међутим, увођење у јединице мотомеханизованих средстава, чија се моторна снага и маневарска способност заснива на мотору са унутрашњим загревањем, ситуација се суштински променила. Покрети мотомеханизованих трупа не само што угрожавају копно, већ њихови издувни гасови угрожавају и ваздух.

Убрзана индустријализација, обележена непрекидним иновацијама и све масовнијом производњом, допринела је техничкој модернизацији и омасовљавању оружаних снага и њиховој бољој техничкој опремљености. Повећавана је борбена моћ и техничка способност копнених снага, а развијеније земље су у оружане снаге увеле ваздухоплове, а потом су следила артиљеријско-ракетна и ракетно-нуклеарна средства. Створени су нови родови и видови војске, уведена нова средства ратне техника, која експлоатисањем снажно утичу на животну средину.

Освајање атмосфере и космоса, испуњавање и тих простора средствима ратне технике, снажно је деловало на повећано угрожавање не само прве две, него и треће димензије – ваздушног простора. Све до почетка 20. века, трећа димензија, коју сачињава једна од најбитнијих супстанци неопходних за живот на Земљи – ваздух, и као врста посредника између Земље и космоса, постаје све више угрожена војним активностима.

Извесно је да највећа угрожавања животне средине војним активностима настају у ратним условима. Што су ратови по размерама и интензитету већи, то је снажније угрожавање човекове околине. Исто тако, што је војна технологија савршенија, то је њеном ратном примени угрожавање животне средине веће. Иако се војна интервенција НАТОа на Савезну Републику Југославију и ратови у Ираку и Авганистану убрајају у мале или локалне, примењене нове војне технологије (оружја с осиромашеним уранијумом, бомбе велике разорне моћи) изазвале су огромне и дуготрајне последице и на животну средину.

Знатно мању, али дугорочно посматрано веома озбиљну претњу човековој околини представљају и мирнодопске или такозване мирнодопске војне активности. Покрети, вежбе и маневри трупа, пробе нуклеарних оружја на копну, у ваздуху и испод морске површине (у новије време много ређе него у време разбуцкавања хладног рата) наносе огромну штету животnoj средини. Нуклеарни отпади и расходована средства електронских комуникација јављају се, такође, као велики загађивачи животне средине у локалним и ширим регионалним размерама.

Опасности

Штетне последице војних активности на животну средину све се више уочавају и стидљиво артикулишу. У неким земљама (САД, Канада, Француска, Русија), у оквирима цивилних и војних структура, организују се састанци на којима стручњаци одређених профила разматрају такве проблем и предлажу решења. У програме обуке војничког и старешинског кадра уводе се предмети о очувању животне средине. Многе невладине и међународне организације, укључујући и Уједињене нације, захтевају забрану употребе силе у решавању економских, социјалних и других проблема и смањење или забрану производње одређених врста оружја, нарочито средстава за масовно уништавање и разарање.

Међутим, многе земље, нарочито велике силе, јачање, пре свега технолошко, оружаних снага објашњавају одбрамбеним потребама и вишим циљевима. Сем тога, многе војне активности предузимају се и изводе под велом војне тајне. Иницијативе које долазе од мирољубивих организација и утицајних појединаца наилазе на одбојност у оружаним снагама, уз образложење да би предузимање одређених мера еколошке заштите негативно утицало на технолошко јачање и борбено оспособљавање јединица. Велике силе, које предузимају и изводе војне интервенције широм света не желе да разматрају по-

Слободно деловање

У Декларацији из Кјотоа стоји да „наша планета нас је изнедрила као наша мајка и наша је дужност да је у лепшем издању предамо на одговорност новој генерацији“. У истом документу се, међутим, каже да „смо ми, који данас живимо, изгледа заборавили поуке природе, па без освртања уназад јуримо за богатством и удобностима“.

На лекције које нам природа даје најмање се осврћу они који јој наносе највеће штете. То се показало и на недавном Самиту у Копенхагену. Те чињенице, међутим, не ослобађају нас, сваког појединца и сваку институцију, укључујући у војску, од бриге за животну средину и од тога да допринесе њеном очувању и унапређењу. У противном, нове генерације ће се суочити с далекосежним изазовима.

Нови задаци

У члану 2. Закона о Војсци стоји да се Војска Србије може ангажовати у санирању великих природних непогода, али на захтев органа локалних власти и одобрења виших команди. Из тога се, међутим, не виде њене обавезе у области заштите и унапређења животне средине, што треба да буде и један од важних задатака наше војске.

слецие употребе савремених средстава ратне технике на животну средину, а жртве тих активности нису у стању или нису одлучне у томе да тај проблем решавају. Масовна употреба оружја са осиромашеним уранијумом и великих разорних бомби, ракета у агресији НАТОа на Југославију 1999. године оставила је огромне еколошке последице, дугорочног дејства, а тај проблем и после десет година није целовитије истражен. Вероватно ће се исто догодити и у случају Ирака, Авганистана и Пакистана.

Унапређење

Војска јесте значајан узрочник промена које настају у природи и прете крупним поремећајима у биосфери. Она, истовремено, може и треба да редовном професионалном и додатном делатношћу даје крупан допринос очувању и унапређењу животне средине. Највећи допринос тим напорима представља улагање финансијских средстава у заштиту природе, а не у одржавање и борбено јачање оружаних снага света, вођење ратова (редовни војни издаци у свету данас достижу износ од око 1.200 милијарди америчких долара, а уз то још и око 200 милиона за ратовање у Ираку и Авганистану). Савремени свет још није достигао тај ниво свести да може да се одрекне оружја и да не мисли на ратове. Уважавајући такву реалност, у наредном времену морају се тражити одговарајућа решења – истраживати и користити путеве и средства која воде и ка очувању и ка унапређењу животне средине.

Најважнији потенцијал за очување и унапређење животне средине налази се или се може наћи у систему образовања, и цивилном и војном. У програме школовања старешинског кадра и обуке војника и јединица неопходно је увести предмете о односу човека и природе, односно о одрживом развоју – обезбедити економски и технолошки развој уз очување и унапређење животне средине. При томе, често се наглашава да је економски развој без очувања и унапређења човекове околине неодржив. Не може се обезбедити одржив (у смислу и убрзан) економски, технолошки развој на штету природе, која обезбеђује битне услове за живот и опстанак човека.

Образовање

Образовање о животној средини и одрживом развоју у војсци има изузетан значај. Знање и искуство стечено у оружаним снагама њени припадници преносе на остале у околини у којој живе или у нове професије које после службе у војсци обављају.

У нашим условима, програме образовања и обуке о заштити животне средине и одрживом развоју не би требало везивати само за теоријска предавања, она се могу допуњавати добро организованим и осмишљеним „добровољним“ радом, који може да обухвата учешће у пошумљавању голети у ближој или даљој околини касарни, чишћење и уређење мањих речних токова и слично.

Такве акције треба да се планирају и изводе у сарадњи са институцијама локалних власти и месних невладиних организација. То је и прилика да тактичке команде успостављају непосредније контакте и сарадњу са локалном влашћу. Таква сарадња није довољна јер треба да се остварује и на вишим нивоима, између органа цивилних и војних власти задужених за област човекове средине.

Требало би усвојити и спроводити принцип да сваки студент војних академија посади по два дрвета у јесен и два у пролеће. То исто треба да буде „обавеза“ сваког војника било да је на одслужењу војног рока или по уговору.

Важна област која може допринети очувању или барем ублажавању интензитета оштећења животне средине јесте војни научноистраживачки рад. У неким земљама, пре свега великим произвођачима оружја, истражују се могућности за смањење количине издувних гасова, замену стандардних погонских горива новим, рационалнијим горивима, о уштеди енергије... И у тој области тешко да мале и мање развијене земље могу дати значајније резултате, али „и мали кораци могу бити велики“, под условом да је њихов смер ваљано програмиран.

У многим војним складиштима налазе се велике количине техничких средстава чија је употребна вредност застарела. Њихово чување, нарочито муниције разних врста и намена, представља опасност по ближу и даљу околину. Само њиховим претапањем у старо гвожђе или рециклажом остварила би се и одговарајућа економска корист и смањила потенцијална опасност по човекову околину.

Погони војне индустрије, нарочито они чија се производња заснива на хемијским и супстанцама штетним по здравље и око-

лину, јесу чести загађивачи животне средине. Пошто је њихов рад скоро у свим земљама прилично тајанствен, често не примењују потребне мере еколошке заштите. Њихова редовна контрола допринела би бољем чувању животне средине.

Регулатива

Степен угрожености животне средине све више намеће потребу организованог решавања тог проблема. У структурама извршних власти многих земаља формиране су посебне институције које се баве животном средином (у Србији је то Министарство животне средине и просторног планирања).

У саставу војног естаблишмента САД, на пример, постоје одговарајући органи који су надлежни за питања животне средине, и на стратегијском и на тактичком нивоу. У оквиру Министарства одбране САД та питања су у надлежности заменика подсекретара одбране за инсталације и животну средину, док су у министарствима (командама) видова у надлежности помоћника министра (секретара) за инсталације и човекову околину. Копнена војска САД има посебну Команду за животну средину, а сличне команде постоје и у осталим видовима њихових оружаних снага. Како би допринела заштити животне средине, Копнена војска је смислила слоган – „Зелена КоВ, снажна КоВ“.

Основни задатак поменутих установа и институција јесте планирање и програмирање обуке припадника оружаних снага (активних и резервних компоненти војске), истраживање утицаја војних активности на човекову околину, начина и средстава како да се негативни ефекти тог утицаја смање. Непознато је, међутим, да ли се сагледавају ефекти бомбардовања и ракетирања циљева на територијама земаља на којима оружане снаге САД изводе војне операције.

Ангажовање војске у акцијама очувања и унапређења животне средине треба да буде правно регулисано. У Декларацији из Кјотоа, на пример, тражи се да се сви људи света потруде и „нађу у својим срцима потребу да допринесу заједничком циљу – очувању и унапређењу животне средине“. Међутим, од таквих апела не могу се очекивати значајнији резултати, нарочито када је у питању ангажовање војске у унапређењу еколошке средине, јер су старешине ограничене у слободи ангажовања јединица и у акцијама које нису предвиђене програмима рада и живота. ■

Др Тодор МИРКОВИЋ

Специјална бригада Војске Србије

Врхунском обуком до

Комплексна, ефикасна и непрекидна обука, пуна контролисаног ризика јесте начин живота у јединици којом командује бригадни генерал Илија Тодоров. Припадник Специјалне бригаде не може да буде свако. Ма колико то желео. И не може да буде непрекидно, током читаве каријере војног лица.

Свако од њих зна да ће једном, неминовно, доћи дан да тело неће издржати. Недостајаће једна секунда, можда и мање. Доћи ће бољи, спремнији, способнији.

Зато припадници Извиђачко-диверзантског, Противтерористичког, или Падобранског батаљона чине све што је у њиховој моћи да време које проведу у првом ешелону Бригаде проведу најефикасније, најбоље, најлепше. Да то време продишу пуним плућима. Да провере колико могу, колико знају и колико смеју.

ни не треба да се виде, не смеју да се чују, не смеју ни да се осете. Али, они морају да виде, чују и знају све што је потребно за најефикасније извршавање задатака који су стављени пред њих. Њихово је окружење непријатељско, делују на терену противника, скривени и нечујни, брзи, ефикасни и невидљиви. У свету сенки, они се сналазе без тешкоћа. За људе који чине Специјалну бригаду Војске Србије видети, а не бити виђен, представља предуслов успешно извршеног задатка. Најчешће у позадини противника. У тами се сналазе као на светлу, у води као на копну и у ваздуху. Разлике нема. Њихова природна средина су сва три елемента, вода, ваздух и земља. Ако треба и ватра.

Експлозивни, класично и специјално наоружање и опрема, модерна оптоелектронска средства најновије генерације и савремени, веома компликовани телекомуникациони уређаји, представљају играчке у рукама српских специјалаца. Додуше, веома опасне играчке, иако у функцији одбране мира. И што су снажнији, опаснији, моћнији, уливају више поверења онима које бране. Онима од којих нас бране, уливају страх.

На квалитетним темељима

Специјална бригада Војске Србије настала је од некадашњих специјалних јединица, традиционално најпопуларнијих у свакој војсци. Ко не зна за ранију 63. падобранску или 72. специјалну бригаду и 82. поморски центар. Ко од нас већ није чуо нешто о поморским диверзантима, људима који се у води сналазе боље но на сувом, о врхунски утренираним падобранцима, спре-

Жељених резултата

мним да за трен десантирају и запоседну сваку територију, или о специјалцима који се појављују ниоткуда и нестају без трага. Као да нису ни били, као да смо их само сањали. Или видели на вежбама, у црним униформама и с фантомкама на лицу.

Реорганизација Војске и трансформација јединица довела је и до стварања нове, јединствене и ефикасне Специјалне бригаде, у којој је окупљено све што је красило наведене саставе. А

онда је постављен нови циљ – виши ниво обучености појединаца и тимова, на крају и комплетне Бригаде, уз остваривање модерних, времену прилагођених норми и захтева. Процењени су изазови, како стари, свеprisутни, тако и нови, настали у ери глобалних претњи тероризмом и оружјем за масовно уништавање и кренуло се испочетка. Или, готово испочетка.

Присећајући се тог времена командант Специјалне бригаде наше војске бригадни генерал Илија Тодоров каже:

Усавршавање

О стручно-специјалистичком усавршавању и обуци припадника Специјалне бригаде командант бригадни генерал Илија Тодоров каже:

– Реализовали смо курсеве основне и више падобранске обуке, као и обуку падобранских инструктора. Извели смо преобуку падобранца за рад са новом врстом падобрана и новом падобранском опремом, чиме смо свакако подigli ниво оспособљености припадника Падобранског батаљона. Ронилачки и диверзантски састав је, такође, од посебног значаја за нашу јединицу и зато смо и њиховој обуци у 2009. години посветили пажњу. Баш као и попуни бригаде професионалним војницима. Прошле године примили смо одређени број кандидата који су прошли ригорозну селекцију и током првих месеци обуке оправдали наше поверење. Интересовање младића, али и девојака било је велико. Од око 400 заинтересованих, примили смо стотинак, а селекција се наставља непрекидно, тако да и они који су примљени нису заувек обезбедили место у бригади. Вештине морају стално да се доказују.

Опремање

Доказ да се Специјалној бригади поклања велика пажња, њени припадници налазе и у непрекидном опремању најсавременијим наоружањем и опремом.

– У протеклој години снабдевени смо новим теренским возилима, различитим пушкама најновије генерације и различитих типова, аутоматима, пиштољима, комплетима ронилачке и верачке опреме. Посебан значај поклонили смо падобранској опреми и техници која се, по плану, занавља и наредне године. Тиме смо подigli ниво не само употребљивости јединице, већ и безбедности људи. Такође је, код свих припадника јединице, набавком нове, најмодерније опреме и наоружања, порасло уверење да се Бригади поклања значај какав заслужује. С аспекта мотивације то је веома значајно – каже генерал Тодоров и наставља:

– Оно што нас очекује у наредном периоду јесте обнављање инфраструктуре за обуку и капацитета за смештај и рад професионалног састава и смештај технике. Савремени полигони су наш трајни захтев, делимично реализован и до сада, али модерна, савремена обука, прилагођена изазовима данашњице, захтева стално доградивање и полигона и терена за увежбавање тактике специјалних јединица. Прошле године успели смо да модернизујемо стрељану, коју смо потпуно прилагодили новим захтевима комплексније обуке, а очекује нас и уређење стрелишта, чиме бисмо остварили захтеве за ефикасношћу и квалитетношћу ватреном обуком.

– Од 29. септембра 2006, када је формирана Специјална бригада, стварамо одређене стандарде за функционисање јединице таквог типа. Сада можемо да кажемо да смо успели, да смо, користећи сопствена искуства и оно најбоље, кадровски и материјално, што смо већ имали у ранијим специјалним јединицама, уз драгоцену искуства страних армија, створили састав којим можемо да се поносимо. Поред изузетно оспособљених људи, модерних, савремених и ефикасних борбених средстава, наоружања и опреме, јединице Специјалне бригаде карактеришу и специфични захтеви у обуци, која нас, сама по себи, издваја из класичне војске. У времену за нама усвојили смо параметре на основу којих сада обучавамо врхунске специјалце у Противтерористичком батаљону, Падобранском и Извиђачко-диверзантском. Можемо да говоримо и о капацитетима за обуку, о средствима и опреми коју поседујемо и којој тежимо и о стандарду припадника јединице, али пре свега размишљамо о обуци и сталном усавршавању припадника – каже генерал Тодоров.

Знамо да је страх природно, и не само људско осећање. Нису ни специјалци без страха. Али га, кажу, контролишу. Разноврсном обуком, ефикасним, интензивним, упорним и надасве квалитетно осмишљеним и до краја реализованим оспособљавањем постижу тај циљ. Познато је да контрола страха и повећање вере у сопствене снаге и знање представљају квалитетну основу за реализацију сложене и напорне обуке и ефикасно извршавање свих задатака неке специјалне јединице. Стално подизање квалитета обуке, упорно изналажење многобројних и различитих модалитета специјалне тактике и дејстава на терену омогућава успешно извршавање задатка, очување људи и технике и ефикасан повратак након обављеног посла.

Високи критеријуми

Комплексна, ефикасна и непрекидна обука пуна ризика јесте, дакле, основа свега. Она изискује неувичајено велике напоре, високу прецизност, велику брзину и значајну снагу. И наши специјалци су бирани по критеријумима који подразумевају те захтеве.

– Узимајући у обзир ситуацију у којој се налази наше друштво и озбиљну штедњу, која нас је навела на још бољи начин планирања и максималну рационалност у реализацији амбициозних захтева, могу да кажем да смо, у процесу обуке, успели да остваримо све што смо замислили – каже генерал Тодоров. – Нисмо имали никакву дилему да све задатке које су претпостављени пред нас поставили треба да извршимо најефикасније и најрационалније. Задаци су се, наравно, односили на борбено оспособљавање наших припадника, појединаца, тимова, група и јединица. Прошле године реализовали смо све планиране тактичке вежбе, а било их је шездесетак, различитих профила и сложености. Још толико вежби реализовали су наши тимови у склопу презентације оспособљености бригаде високим војним и државним делегацијама, које су у протеклом периоду обишли јединицу.

На заједничкој вежби с припадницима специјалних јединица италијанске војске, реализованој у Италији, официри и подофицири наше службе трагања и спасавања стекли су врло корисна искуства, баш као и припадници других тимова који су учествовали на вежбама с припадницима страних специјалних јединица. Тако су наши падобранци, заједно с припадницима оружаних снага САД извели неколико скокова уочи вежбе MEDCEUR у Нишу, а реализовали смо и заједничку вежбу са специјалцима турских оружаних снага у њиховој земљи. То је наставак сарадње између две армије, започете још прошле године у Србији. Оцене свих

тих активности, дате с нивоа команди специјалних јединица биле су врло високе, што је на најбољи начин потврдило наша уверења да смо на добром путу и да смо створили респективну, веома ефикасну и способну специјалну јединицу.

Искуства стечена у иностранству, не само на заједничким вежбама с припадницима специјалних јединица осталих армија, већ и током школовања припадника Специјалне бригаде Војске Србије у другим земљама, недвосмислено потврђују да наши специјалци могу да стану раме уз раме с колегама из страних армија. Организацијске и формацијске промене, реализоване током последње две трети године и бројне веома оштре, понекад и ригорозне селекције у избору припадника бригаде, показале су оправдање. Јединица је подмлађена, а знање и војно стручна оспособљеност официра и подофицира повећани су и реализацијом многобројних разноврсних и веома специфичних курсева, прилагођених карактеру јединица које чине Специјалну бригаду. Само прошле године, у земљи и иностранству, реализовано је више од 80 курсева командног и генералштабног нивоа. Те курсеве завршило је готово 400 припадника бригаде.

– Највећи део реализован је у организацији Војске Србије, али је доста различитих облика усавршавања било и у иностранству – напомиње генерал Тодоров. – Акцент је увек био на тактичком оспособљавању, ватреној и физичкој обуци, којој се у Специјалној бригади с правом и разлогом поклања велика пажња. Нема потребе доказивати да специјалац мора бити врхунски припремљен за извршавање задатака који га очекују. Физичко вежбање наших припадника је у складу са стандардима за попуну јединицу, што нам омогућава да редовно остварујемо најбоље резултате на свим спортским такмичењима у Војсци.

Ефикасан рад у специјалној јединици подразумева врхунску физичку припремљеност појединца, што је предуслов за квалитетно

тактичко и ватрено увежбавање тимова и јединица. Зато се два пута годишње обавља ригорозна провера физичке оспособљености. Команда бригаде, команде батаљона и јединица, сваки појединац био је у протеклом периоду на испиту сопствених способности и вере у себе. Они који су издржали, који су се доказали, сада су ту, спремни да одговоре свим захтевима претпостављених. Начин живота припадника јединице јесте обука. Живети у Специјалној бригади значи живети здравим, физички активним животом и, уз непрекидну обуку и тренинге, бити спреман за извршавање одговорних обавеза. ■

Душан ГЛИШИЋ

72. извиђачко-диверзантски батаљон

Невидљиви осматрачи

У 72. батаљону, који се сматра традиционалним делом бригаде, суштином и ослонцем свих специјалних снага света, окупљени су падобранци, извиђачи, диверзанти и рониоци, они због којих батаљон и носи своје име. Распоређени по четама, припадници батаљона делују у тимовима, али дишу као један човек. Зато се и обучавају да постоје мисли свог саборца, пријатеља и друга. С мало речи и нешто више, готово невидљивих, покрета и погледа, разумеју се у мери у којој је то потребно за ефикасно и брзо дејство. Њихова обука је ризична и напорна, интензивна и непрекидна.

У односу на све друге јединице, Извиђачко-диверзантски батаљон има и такозвану подводну компоненту коју чине речни диверзанти. Оспособљени су за дејства из ваздуха, с копна и водених токова. Делују на копну, у ваздушном простору и под водом. Све-

присутни, а невидљиви. Иако им само име одређује врсту делатности, или је можда обрнуто, и мада мислимо да самим тим све знамо о њиховим задацима, несумњиво је да у реализацији тих задатака има много тога што заправо не знамо. Што чак и не наслућујемо.

Јер да је другачије, ефикасност би била доведена у питање. Великих тајни нема, али је једна од највећих ниво њихове оспособљености. Много је курсева било ове године, много усавршавања, много увежбавања.

– У иностранству смо имали неколико једномесечних курсева, од оних у зимским условима у Норвешкој, лидерског и диверзантског, до пешадијских – каже командант тог састава Бригаде мајор Сениша Сташевић.

У Румунији је неколико наших припадника завршило тромесечни курс уништавања мина свих врста, а у Србији неколико стручно-специјалистичких курсева у организацији Генералштаба и бригаде.

Припадници Батаљона су свакодневно на провери. Поред набројаних курсева, свакодневно увежбавају тактику јединице и тимова. Полигони у кругу касарне увек су на располагању ужурбаним и утренираним борцима. Ако не увежбавају тактику дејстава појединаца и употребе тимова, проверавају прецизност у гађању из различитог ватреног наоружања и руковању хладним оружјем. Или само

Бригадни генерал Илија Тодоров

Мајор Сениша Сташевић

вежбају. Одржавају физичку кондицију. Трчећи под пуном опремом, тешком неколико десетина килограма, спремају се за проверу физичке припремљености или предстојећи дводневни, па и вишедневни марш. Њихов радни дан је прекрatak за све испланиране, редовне или непланиране, изненадне активности. Мада се и за њих не може рећи да су непланиране. Јер у батаљону кажу да су навикли на честе узбуне, на изненађења која им Команда повремено приређује. Извиђаче, на крају, ништа не сме да изненади. Баш као ни њихове колеге диверзанте, подводне или оне обичне, копнене. У руковању обичним и специјалним наоружањем нема им премца, што доказују на такмичењима, на стрелиштима у земљи и иностранству. Баш као ни у маскирању. Видети, а не бити виђен, мото је припадника батаљона који, с правом, чини темељ Специјалне бригаде. ■

Д. ГЛИШИЋ

Противтерористички батаљон

Одговор савременим изазовима

Задаци сваке специјалне бригаде, па и ове у Војсци Србије, нису уобичајени војнички задаци. Борба против терориста, само је део њихових обавеза, иако, нажалост, све сложенији и свеобухватнији. Припремајући се за ефикасан одговор најзлоћуднијем изазову данашњице – тероризму, од кога стрепе и најмоћније армије света, припадници Противтерористичког батаљона не знају за предах. Сваки тренутак посвећен је размишљању о ефикасном супротстављању терористима, све може да послужи за увежбавање снажног одговора на претњу. Свака зграда може бити полигон, свако возило предмет дејства, свака корпа за отпатке – потенцијална експлозивна направа. У таквом свету живимо. Зато је ефикасна, оригинална, добро осмишљена и креативно реализована обука противтерориста основ ваљаног одговора на изазов тероризма. И никада није довољна.

– Ма колико вежбали, ма колико знали о тактици терориста, свесни смо да никада не можемо бити у потпуности спремни за све изазове које нам тероризам намеће – каже капетан Дејан Николић, заступник команданта батаљона.

– О томе, на тужан начин, сведочи и Спомен-соба бригаде, у којој су именом и фотографијом представљени страдали припадници јединице. Нема сумње да свакодневно улажемо максималне напоре на усавршавању обуке и опремању јединице најсавременијим борбеним средствима. Тако ћемо наставити и у наредном периоду, свесни да тај тихи, често и невидљиви рат између припадника противтерористичких јединица и терориста у свету траје несмањеном жестином – каже капетан Николић.

Управо та свест о значају борбе против тероризма, највећег зла данашњице и очигледна потреба да се у њу укључе најбољи и најспособнији, чини темељ ефикасног оспособљавања припадника Противтерористичког батаљона. Одлично обучени за одлучан отпор противнику, оспособљени за дејство у најразличитијим ситуацијама, опремљени најмодернијим наоружањем, они чине ослонац ефикасног одговора терористима. Потврдили су то на бројним курсевима у иностранству и нашој земљи, на којима су, раме уз раме с припадницима специјалних снага страних армија, доказали висок ниво оспособљености и познавања тактике употребе

Капетан Дејан Николић

противтерористичких тимова и јединица. Потврђују то и непрекидном сарадњом са сличним јединицама МУП-а Србије. За њих нема дилеме, само врхунски оспособљен противтерориста може ефикасно да се супротстави тероризму. Ослобађање талаци, чување посебних личности, значајних објеката и установа, део су њихових многобројних обавеза на плану превентиве.

И што их боље и ефикасније обављају, потреба за другачијим, опаснијим и ризичнијим дејством је мања. Зато свакодневно увежбавају и дограђују тактику одвраћања противника, свесни да је много ефикаснија и кориснија напорна, ризична и комплексна вежба, него употреба јединице у борбеним условима. Ни она, наимае, није без ризика. ■

63. падобрански батаљон

С пушком између неба и земље

Све што је учињено на развоју падобранства у Србији сачувано је у 63. падобранском батаљону. Јединица живи и ради на нишком војном аеродрому и истиче се одличним резултатима у падобранској обуци и квалитетним инструкторским кадром, што уз добру инфраструктуру за обуку и остале ресурсе пружа одличне могућности за предузимање активности на плану стварања регионалног падобранског центра.

Следеће године у Нишу ће се обележити седам и по деценија постојања падобранских јединица на нашим просторима. У процесу реорганизације Војске Србије, у Специјалној бригади формиран је падобрански батаљон, састав који је по неким елементима јачи и бољи него што је то била некадашња 63. падобранска бригада. Батаљон је потпуно професионализован.

Када се узму у обзир висок ниво оспособљености припадника батаљона, одлични резултати у падобранској обуци, квалитетан

инструкторски кадар и савремено наоружање и опрема, јасно је да Падобрански батаљон може да одговори свим безбедносним ризицима на овим просторима и интеграцијама којима се тежи. Добра инфраструктура и остали ресурси стварају услове и за веће амбиције, тако да не чуди када командант 63. падобранског батаљона потпуковник Ненад Булатовић каже:

– На основу искуства и сарадње са оружаним снагама страних земаља и чињенице да се наша падобранска школа изузетно цени, сматрамо да, уз доградњу инфраструктуре на аеродрому Ниш, можемо да формирамо регионални центар за обуку падобранца.

Припадници 63. падобранског свакодневно су на обуци, а најмање два месеца годишње проводе у теренским условима. Од мајора Бобана Георгијева сазнајемо да је прошле године реализовано 420 гађања из разних врста наоружања, тридесетак вежби са бојним минскоексплозивним средствима, двадесетак тактичких вежби, осам вежби на терену, вежба на карти, а изведено је тачно 4.605 падобранских скокова.

Почетком године примењује се нови Програм за управљање обуком, који омогућава другачији приступ оспособљавању падобранца. Командири чете много су самосталнији у планирању обуке и обучавању за мисије које су им додељене.

– Поједини сегменти обуке изводе се више него што је распоредом обуке планирано, док се они садржаји којима су овладали специјалци мање увежбавају – каже потпуковник Булатовић и додаје да је на тај начин већа одговорност командира основних јединица.

Потпуковник Ненад Булатовић

– Савремени аспекти вођења оружане борбе све више везани су за насељена места – тврди командир чете мајор Срђан Величковић – и сада много више пажње посвећујемо том аспекту оружане борбе. Повећали смо и време за обуку у скијању и борбу у зимским условима.

Падобранска чета Службе трагања и спасавања једина је професионална јединица у Републици Србији за борбено трагање и спасавање, намењена и да дејствује у позадини непријатеља, ради спасавања оборених пилота, заробљеника, те за извођење борбе у урбаном средини. Јединице може да се помаже и цивилним структурама приликом елементарних непогода и катастрофа. Обука за такве задатке јесте сложена и карактеришу је висок ниво психофизичких напрезања, ризик и прилагођавање реалним ситуацијама.

Припадници чете недавно су завршили једноипомесечни курс у санитетском центру у Нишу, тако да су сада у стању да приликом борбених спасавања пруже неопходну здравствену помоћ страдалима. Највећи број старешина јединице и војника оспособљен је за извођење скокова на слободно дејство. Двојица официра и шест подофицира јединице боравили су прошле године у кампу за обуку у зимским условима специјалних јединица Републике Италије, у Пасаделтаналу, где су се оспособили за алпско скијање и за тактику ратовања у зимским условима.

У оквиру падобранске обуке изводе се основна падобранска обука, виша падобранска обука, курс млађих инструктора и курс инструктора. Падобрански инструктор заставник Синеша Мићић има 3.700 скокова иза себе у деветнаестогодишњој падобранској каријери.

– Виша падобранска обука је најсложенија, најкомплекснија и најризичнија обука у Војсци Србије. Кандидат треба да овлада вештинама у слободном паду, а то значи да том приликом (при брзини од 200 километара на сат) уради заокрет, салто, и да на себи носи наоружање, опрему и додатни терет. Обука се завршава скоком са 5.500 метара, има 90 секунди слободног пада и приземљење падобраном на простор од 400 метара квадратних. Нема сумње да је таква обука пуна стресова и оптерећења. Сваки скок се снима и то се касније анализира и прати напредак у обуци. Обука је захтевна и заврше је само они који вреде – тврди заставник Мићић.

Из дана у дан, у падобрански батаљон пристижу савремена борбена и техничка средства, попут нових падобрана, моторних возила, снајпера, митраљеза, аутоматских пушака и заштитне опреме, коју користе и специјалне јединице савремених светских армија. Савремени падобрани америчке производње УМ-1 већ се користе и показали су се као безбедно средство, које знатно смањује ризик од повреда приликом приземљења.

Очекује се да ће током 2010. године 63. падобрански батаљон добити и средства везе новијих генерација, оптоелектронска средства и опрему за скокове са великих висина, уз употребу кисеоничке опреме. То ће знатно увећати оперативну способност Батаљона. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Систем обуке

Сваки војник – најбољи

Сумирајући годину за нама, начелник Штаба Специјалне бригаде пуковник Мирољуб Чупић истиче да је већ током прве половине 2009. године бригада реализовала све тежишне задатке обуке. Према његовим речима, специјалци су успешно савладали обуку у зимским условима, више облике падобранске обуке (виша падобранска обука и курс инструктора падобранства), комбиновано логоровање, селективну обуку старешина кандидата за пријем у бригаду, те обуку кандидата за професионалне војнике за пријем у јединицу. Друга половина године, услед смањења одобрених новчаних средстава, протекла је у знаку одржавања постигнутог

Како процес обуке функционише у свакодневном раду и шта подразумева спрема војника чија је улога незамењива у специјалним

дејствима, објаснио нам је потпуковник Данијел Стојковић, начелник Одсека за оперативне послове и обуку Специјалне бригаде.

– У јединици обучавамо појединце, тимове и команде. Индивидуална обука подразумева обуку за кандидате за професионалне војнике који желе да буду припадници Специјалне бригаде. Почетну обуку добијају у касарни „Растко Немањић” у Панчеву, а зависно од јединице за коју су конкурисали, оспособљавање настављају или у Панчеву или у Нишу, објашњава потпуковник Стојковић.

Према његовим речима, основна обука за извиђача диверзанта, противтерористу и падобранца састоји се од ватрене, тактичке обуке, тактичке обуке специјалних дејстава и, подразумева се, физичке обуке. Сертификација индивидуалне оспособљености изводи се последње недеље обучавања на дводневној вежби која је нека врста пробе за физичку проверу. Она је дневно-ноћна и током ње пређе се 60 до 80 километара са оптерећењем од приближно тридесетак килограма, јер кандидати носе сву опрему на себи. После тога следи пауза два до три дана, а онда физичка провера која траје четири дана. У Специјалној бригади се обучавају и професионални припадници Војске који су кандидати за рад у тој јединици. Обука траје 13 недеља и разликује се од обуке кандидата за војнике по уговору. Ради се са већ „прекаљеним” припадницима Војске, који имају добру основу стечену на основној обуци. Ипак, и основни услови су веома строги, тако да шансу у бригади могу да потраже само кандидати млађи од 28 година, који најмање две године раде у Војсци Србије и имају последње две оцене најмање врло добар.

Како наводи потпуковник Стојковић, селективна обука иста је и за официре и за подофицире, с тим што се инсистира на војноструктурној оспособљености у свим дисциплинама – од ватрене обуке, тактичке обуке специјалних дејстава и физичке способности.

– Инструктори посебно прате реаговање кандидата у стресним ситуацијама, што је карактеристично за природу задатака које специјалци обављају – каже потпуковник Стојковић и додаје да за разлику од војника, од којих се очекује да на најбољи начин изврше задатке који су пред њих постављени, старешине имају и додатни „терет” да у свим условима стресне ситуације држе под контролом, владају собом

и доносе одлуке тако да њихови потчињени увек имају поверење у њих.

У фази обучавања тимова они заједно извршавају одређене тактичке радње, било да је реч о извиђачкој, падобранској или противтерористичкој тактици.

Састави Специјалне бригаде спремност редовно демонстрирају на домаћим и међународним вежбама. Када се говори о тактичкој оспособљености, специјалци су извели 60 вежби на терену, 35 вежби нивоа тима, од чега су седам биле тактичке вежбе са бојним гађањем, а 28 тактичке вежбе на терену.

– Запажени смо били и на вежбама Војске Србије, односно Команде Копнене војске. На вежби „Сретење” у Новом Саду учествовали су наши противтерористички, извиђачко-диверзантски и падобрански тимови. Од 24. до 30. марта, у саставу вежбе које је изводила Друга бригада на простору Рашке и Новог Пазара, ангажована је падобранска чета Службе трагања и спасавања 63. падобранског батаљона, тим речних диверзаната и ронилаца из 72. батаљона и део Команде бригаде. Највише оцене добила су и наша учешћа на вежбама Четврте бригаде „Боровац” и „Пештер” – истиче потпуковник Стојковић.

Обука припадника Специјалне бригаде одвија се на полигони-ма који пружају одличне услове за тренинг тактика и процедура, а верно осликавају реалне ситуације. У Панчеву су смештени полигони за физичко вежбање – пешадијске препреке, спортски центар са теретаном и физкултурном салом. У њему је и недавно реновирана стрељана затвореног типа, а ускоро се очекује да буде опремљена електронским средствима која ће омогућити ситуациона гађања. Нова опрема, која би требало да буде набављена током 2010. године, омогућиће да пет до десет људи решава различите тактичке ситуације у затвореном простору.

Противтерористички тимови вежбају на полигону који представља стамбени објекат и има пратећу инфраструктуру – електричне, водене и канализационе инсталације. Тимови на њему увежбавају улазак у запоседнути објекат, ослобађање таласа, контролу објекта. Посетиоцима бригаде нарочито је занимљив полигон

за дејства у сеоском амбијенту. Сви објекти повезани су мрежом тунела, што верно симулира базу извиђачко-диверзантске групе или гнездо терориста.

Рад с експлозивом, у оквиру индивидуалне обуке, учи се на полигону за активирање експлозивних средстава, где припадници бригаде сагледавају начине коришћења експлозива и различитих упалача, али и начине активирања. Планира се доградња и ревитализација отвореног стрелишта, што ће олакшати гађања, будући да је најближе стрелиште удаљено око 80 километара од Панчева.

Имајући у виду посебност задатака који обавља Специјална бригада, део обуке њених припадника јесте и познавање техника рушења материјала и објеката. Таква знања стичу се на посебном полигону за уништавања елемената и материјала, на коме се примењују искључиво вежбозна средства. Ниво спечених знања специјалци потврђују на Пасуљанским ливадама где помоћу правог експлозива руше конкретне објекте.

Бригада има и полигон за алпинистику, железничку пругу са локомотивом, која се користи за увежбавање дејстава против терориста у објектима и системима на железници. Специјалци, такође, користе и неколико ваздухоплова, а у плану је набавка савременијег авиона и хеликоптера. ■

Раде ДРАГОВИЋ

Ново наоружање и војна опрема

Оружје достојно специјалаца

Према речима потпуковника Јова Курице, помоћника команданта за подршку, у условима врло ограничених новчаних средстава, Специјалној бригади дат је приоритет када је реч о набавци наоружања и војне опреме.

– Током 2008. тежиште је било на набавци ронилачке и падо-

бранске опреме, која је била и најкритичнија, посебно имајући у виду формирање 82. чете речних диверзаната у оквиру 72. извиђачко-диверзантског батаљона – објашњава потпуковник Курица и напомиње да је, сем тога, током прошле године бригада снабдевена и новим наоружањем, моторним возилима, интендантском и осталом опремом.

– Поред индивидуалних комплета лаке аутономне ронилачке опреме и апарата отвореног круга дисања за речне диверзанте, набављени су општи и специјални алат и мерна опрема, резервни делови за одржавање ронилачке опреме и уређаји за подводну комуникацију ронилаца.

Набавком савремене опреме недавно су обрадовани и падобранци. Уз падобране УМ-1, које су добили у марту 2008. године, у току је набавка и испорука заштитне падобранске опреме – кацига, кожних хауба, специјалних комбинезона за одређене падобранске скокове, рукавица, блескалица, наочара и ножева. Врло брзо се очекују једнокоморни и двокоморни сигурносни прслуци за пад у воду, али и пододела за висинске и зимске скокове. Током 2010. очекује се наставак опремања специјалним падобраном МЦ-4 и десантним падобраном ПД-08-3у.

– Велики помак током прошле године направљен је и набавком наоружања страних произвођача, које је намењено падобранским, противтерористичким и извиђачко-диверзантским јединицама. Бригада је тако опремљена најсавременијим наоружањем – далекометна пушка „барет“ М95, борбена сачмара „бенели“ М4, снајперска пушка „сако“ ТРГ 22 и пушкомитраљез „херстал“ МИН-ИМИ – набраја потпуковник Јова Курица.

Велики искорак направљен је и набавком теренских моторних возила „ленд ровер“, чиме је бригада донекле решила проблем застарелог возног парка. Ови ципови су у гарантном року и интензивно се користе, чиме је јединица добила на покретљивости. Поред „ленд ровера“, у бригади је на опитовању у трајању од четири месеца и теренско возило за транспорт и вучу ФАП 1118. ■

Р. ДРАГОВИЋ

Снимио Душан АТЛАГИЋ

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ЧЕТВРТЕ БРИГАДЕ

У Врању је свечано обележен 31. јануар – Дан Четврте бригаде Копнене војске. Свечаности су присуствовали заменик начелника ГШ ВС генерал-потпуковник Младен Ђирковић, командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић, градоначелник Врања Мирољуб Стојић, председници општина Сурдулица, Трговиште, Владичин Хан и Црна Трава и бројни гости.

Честитајући празник старешинама и војницима Четврте бригаде генерал-потпуковник Младен Ђирковић је нагласио да задаци које они извршавају захтевају упорне, професионалне и способне људе и да ефикасним извршавањем тих задатака значајно доприносе стабилности и безбедности.

Командант Четврте бригаде бригадни генерал Милосав Симовић подсетио је на славни пут Првог пешадијског пука *Књаз Милош Велики* и нагласио да припадници Четврте бригаде могу да се поносе успесима у обуци, обезбеђењу мира грађанима југа Србије, ефикасним извршавањем задатака обезбеђења административне линије и резултатима у цивилно-војној сарадњи.

За најбољу јединицу у бригади проглашена је Прва самоходна артиљеријска батерија 43. ссад, а признање најбоље чуварске службе припало је обезбеђењу издвојеног објекта Влашки До. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

ПОСЕТА ПРЕДСТАВНИКА ДАНСКОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА

Делегација Данског краљевског ваздухопловства боравила је у Србији од 25. до 29. јануара на семинару у организацији Оперативног центра ВиПВО.

Шесточлану делегацију чинили су потпуковник Герт Бросгард, инспектор за безбедност летења Оружаних снага Краљевине Данске, мајори Урп Мадсен, Пјер Кристенсен и Сорен Јесен и Мартин Дитлевсен, главни метеоролог Краљевине Данске.

Према речима пуковника Златка Шобота, начелника Оперативног центра ВиПВО, циљ семинара је преношење искустава у области безбедности летења, али и знања која би допринела развоју Службе за трагање и спасавање које су успостављене на аеродромима у Београду и Нишу. ■

Б. М.

ИЗБОРНА СКУПШТИНА СУБНОР-А СРБИЈЕ

У Централном дому Војске Србије 21. јануара одржана је 16. изборна скупштина СУБНОР-а Србије.

На дневном реду скупштине, коју је отворио Славко Поповић, председник Републичког одбора СУБНОР-а Србије, између осталих тачака било је и Усвајање Платформе СУБНОР-а о основним правцима деловања организације у наредном периоду.

Присутним члановима, испред Министарства одбране и Војске Србије, обратили су се државни секретар Игор Јовичић и генерал потпуковник Милан Зарић. ■

ОБЕЛЕЖЕНА 68. ГОДИШЊИЦА НОВОСАДСКЕ РАЦИЈЕ

Комеморативним скупом грађана Новог Сада код споменика *Породица* на Кеју жртава рације, полагањем венаца и два црквена помена које су одржали новосадско свештенство и Исак Асиел, Врховни рабин Србије, обележена је 68. годишњица злогласне рације. У њој је мађарски окупатор убио и под лед залеђеног Дунава баацио преко 1.500 невиних цивила, углавном Срба, Јевреја и Рома, житеља Новог Сада чији је једини злочин би што су друге нације и вере.

Окупатор је рацију почео 21. јануара 1942. године у шест часова ујутру, када су се хонведске трупе размилеле по целом граду, блокирале улице и почеле са претресима и хапшењима. Већина ухапшених је камионима одвезена на новосадски шtrand где су масовна стрељања, на обали Дунава, отпочела наредног дана, док су многи грађани убијани и на новосадским улицама.

У знак сећања на жртве фашистичког погрома, са речног миноловца 336 из састава Речне флотиле спућтен је венац у таласе Дунава.

Окупљеним грађанима обратили су се Александар Јовановић, председник Скупштине града, отац Јован у име Српске православне цркве и рабин Исак Асиел, са јединственом поруком, да се злочин не понови и не заборави. ■

Б. М. П.

РАЧУНАРИ ЗА БАЗУ ЈУГ

Делегација *Београдског сајма* уручила је припадницима Четврте бригаде Копнене војске десет рачунара и на тај начин омогућила да старешине и војници 41. пешадијског батаљона имају још боље услове за живот и рад.

Командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић и командант Четврте бригаде КоВ бригадни генерал Милосав Симовић примили су председника Управног одбора *Београдског сајма* др Властимира Бађевића и с њим разговарали о могућностима даље сарадње.

На бази *Југ*, др Властимир Бађевић предао је рачунаре на коришћење заменику команданта 41. пешадијског батаљона потпуковнику Будимиру Пешићу и пожелео да информатичка техника допринесе квалитетнијем и ефикаснијем обављању задатака обезбеђења административне линије према Космету и контроле Копнене зоне безбедности.

Гости из Београда обишли су и Спомен-собу Четврте бригаде. ■

З. М.

Висок одзив регрута

На анализи функционалне способности и војне обавезе у Војном округу Београд истакнуто је да одзив регрута током прошле године од 93 одсто најбоље потврђује раст угледа Војске Србије. Интересовање је негде било веће од регрутног контингента.

Нови информативни систем

Низ година учаван проблем евиденције активног и резервног састава ускоро ће бити решен на ефикасан и савремен начин. Наиме, формираће се информативни систем „Војевид“ – својерсна база података у којој ће се налазити описи свих припадника по годиштима, чину, специјалности, дужностима, школовању...

До сада је завршен унос података за 72 одсто састава, а целокупан посао биће завршен у догледно време.

Уковник Драгосав Лацковић, командант Војног округа Београд, у уводном излагању је истакао, позивајући се на оцену Инспектората одбране, да је на свим пољима остварен видан напредак. То је добра основа за даљи рад у оквиру промена које ускоро следе. Наиме, уместо досадашњих округа, постојаће пет регионалних центара (у Београду, Новом Саду, Крагујевцу, Ваљево и Нишу) и 59 општинских центара, који ће добити веће надлежности у организовању свих видова одбрамбених припрема. То ће мобилисати напоре локалне самоуправе да у својој средини делују на начин примерен приликама које најбоље познају.

Мобилизација представља једну од кључних области у раду Округа. Одзив, попуна ратних јединица, ефикасност уручења позива, евиденција... Све су то питања двомилионске средине која треба да очува одбрамбени потенцијал и буде поуздани ослонац система.

Истакнут је и проблем да у јединице није распоређено чак 125.000 људи, старости до 35 година. Слично се догађа и младићима који су завршили цивилно служење војног рока. Њих 34.000 још није ушло у систем одбране. Предлог је да се распореде у јединице Цивилне заштите јер су завршили одговарајућу обуку, а према потреби дообуку могу реализовати и у општинским центрима.

Други део годишње анализе рада Војног округа Београд посвећен је војној обавези. Прошле године на списку се нашло 21.347 регрута, што је 81 одсто популације младића. Остали су стари проблеми, боље речено наслеђени. Реч је о (не)могућности регистравања војних обвезника због непознатог сталног пребивалишта (најчешће) и боравка у иностранству.

Порастом угледа Војске у друштву расло је и занимање за служење војног рока. Многи младићи су се сами пријављивали, настојећи да што пре регулишу прописану обавезу, јер их потом чека запошљавање, усавршавање...

У Војску Србије у јануару је из Војног округа Београд упућено 3.200 регрута на служење војног рока, током фебруара ће тај број износити 3.000, у јулу 2.800, а у септембру и децембру још по 2.000 регрута. Будући да ће према *Стратегијском предлогу одбране*, у структури српске војске већину састава чинити професионални војници, за те дужности пријавило се више од 10.000 младића. По критеријумима строге селекције, на обуку је упућено 3.200, од којих ће, за сада, у професионални састав ући 2.400 најбољих.

На анализи је Војни одељак Горњи Милановац проглашен за најбољи састав у рангу војних одељења Војног округа Београд. ■

Б. КОПУНОВИЋ

Снимио Д. АТЛАГИЋ

Пријем регрута у центре за обуку

Спремни за војниковање

На одслужење редовног војног рока у центре за обуку Војске Србије стигла је децембарска класа, којој је почетак служења војног рока померен због епидемије новог грипа

Током три дана, од 25. до 27. јануара, у Центар за обуку у Јакову примљено је 250 регрута, чиме је постигнут одзив већи од 90 одсто. Прихватања будућих војника почиње од самог улаза у касарну, где се од регрута преузимају приватне ствари које они доносе са собом. Поштујући мере безбедности, због епидемије грипа, регрути се прегледају, након чега се прелази на следећу фазу, распоређивање у чету.

Због мера предострожности, особље које ради на прихватању будућих војника ради са маскама на лицу све док се не утврди да регрут није болестан. Међу регрутима у Јакову у овој генерацији није било оболелих.

Након распоређивања у чету, следи амбулантни преглед и задживање опреме у интендантском сервису.

Највећи број регрута стигао је у прва два дана прихватања и већ се прилагођавају војничком начину живота.

– Утисци су за сада добри, полако се навикавамо на другачији живот од оног код куће, али задовољни смо. Услови су добри, обука почиње од 1. фебруара, па ћемо видети – каже Лазар Ђурчић, двадесетогодишњи регрут из Руме.

Међу новим регрутима је и Славиша Вицановић.

– Имам 21 годину, долазим из Невеснице из околине Кучева. По занимању сам шумски техничар, тренутно незапослен, тако да сам војску видео као најбоље решење док чекам на радно место. Свакако очекујем ново искуство, а надам се да ће бити и пријатно – каже Славиша.

У Трећем центру за обуку спроводи се обука регрута у првој фази, након чега се војници шаљу у друге центре, у зависности од специјалности. Мањи број оних који се специјализују за служење у пешадији остају у Јакову до трећег месеца служења војног рока. ■

Н. ДРАЖОВИЋ
Снимео Д. АТЛАГИЋ

Људи из строја

Старији водник прве класе Бојан Мaziћ

Доктор међу подофицирима

Човек би требало да користи сваку прилику за учење и усавршавање. Војнички позив је врло захтеван и тражи посвећеност. Ипак, ако постоји искрена жеља и довољно јак мотив, увек се нађе и време и могућност за стручно усавршавање.

Тако говори старији водник прве класе Бојан Мaziћ из Првог центра за обуку у Сомбору. Оно што њега разликује од већине колега јесте – факултетска диплома. После завршене средње војне школе ПВО у Рајловцу и дугогодишњег рада у Војсци, Мaziћ је уписао и успешно завршио Педагошки факултет у Сомбору. У међувремену, отишао је и корак даље – тренутно је на докторским студијама на Учитељском факултету у Београду.

– После средње школе намеравао сам да наставим школовање на Војној академији. Стицајем околности, морао сам да одустанем од тога и задовољим се подофицирским чином. Долазак у Сомбор отворио ми је могућност за студије. Факултет сам уписао када сам имао 27 година и завршио га у року, као други у рангу, са просечном оценом 9,20 – објашњава Мaziћ.

Јака воља за учењем учинила је да се Мaziћ и после факултета поново нађе у школској клупи. Одлазак на последипломске студије био је његов логичан избор. Недавно је предао и идејни пројекат докторске дисертације у области дидактичко-методичких наука, односно методике наставе математике.

Будући доктор наука тренутно је на дужности управника сервиса покретних средстава за обуку. Како истиче, потиче из породице у којој се знање одувек ценило. Успешне каријере оца, дипломираног правника, и мајке која је лекар, били су му додатни подстрек за школовање. А оно није било лако. Морао је да усклади обавезе на послу, редовне активности и дежурства, у односу на одлазак на предавања и време за учење. Дешавало се, прича старији водник прве класе, да и по неколико дана није видео децу.

– Током студија имао сам велико разумевање и старешина и колега. Велико ми је олакшање што радим са добрим људима. Највећи ослонац, ипак, била је моја породица – супруга и две ћерке.

За породицу Мaziћ, како каже, дан је прекратак. Старија ћерка је у петом разреду основне школе, и одличан је ученик. Похађа и музичку школу. Млађа је ћак првак. Иако су васпитаване да самостално и на време завршавају своје обавезе, мама и тата им, понекад, прискачу у помоћ, најчешће пред писмене или контролне задатке. И Мaziћева супруга је факултет завршила у браку.

Старији водник прве класе Бојан Мaziћ није једини подофицир у сомборском центру за обуку који има диплому факултета.

– Осим тога што очекујем да следеће године одбрањим докторску дисертацију, надам се да ће Војска Србије умети да искористи знања која сам стекао. Иако сам и даље на радном месту које захтева средњу школску спрему, очекујем и дужност на којој бих, уз образовање и војничко искуство од две деценије, могао да дам максимум у систему одбране. ■

Р. ДРАГОВИЋ

Старији водник Дејан Станковић

Мировњак по

Старији водник Дејан Станковић добио је у мировним мисијама две медаље, две захвалнице главног доктора мисије и четири писма препорука од челних људи мисије, тако да му треба веровати када препоручује својим колегама: Пријављујте се што више за одлазак у мировне мисије. Боље је да ми будемо у плавим шлемовима у неким другим земљама, него да плави шлемови долазе код нас.

Недавно је министар одбране Драган Шутановац изјавио да постоји велико интересовање професионалних припадника Министарства одбране и Војске Србије за одлазак у мировне мисије и да су спроведена истраживања показала да око три хиљаде старешина и професионалних војника жели да пружи свој допринос у очувању светског мира. Интересовање припадника система одбране за учешће у мировним операцијама расте из дана у дан.

Али, има официра и подофицира који су боравили неколико пута у разним мировним мисијама и већ имају једногодишње или двогодишње искуство мировњака. Један од њих је старији водник Дејан Станковић, који је боравио у мировној мисији Уједињених нација у Конгу и то у два наврата – први пут од маја до децембра 2006. и други пут од новембра 2007. до јула 2008. године.

Старији водник Станковића спрема се да у фебруару пође поново у мисију у Конго – у исти град, базу и можда и собу у којој је боравио.

Магична лепота

– Ја сам се за учешће у мировној мисији пријавио још 2004, док сам био у Кумбору, у морнарици тадашње Војске Србије и Црне Горе. Мислио сам да од тога неће бити ништа, по оној народној ‘ко је ближи ватри, тај се огреје’. Морам да признам да сам био пријатно изненађен када сам преко Центра за мировне операције добио позив за ангажовање у мировној операцији. Тада сам већ радио у инжењеријском пуку из Прокупља. Нисам се ниједног тренутка двоумио, пошто сам се надао занимљивом животном искуству и могућности да нешто зарадим. О Конгу сам до тада знао само неке елементарне ствари попут промене имена државе у Заир или за њиховог чувеног председника Патриса Лумумбу – прича Станковић.

Главни задатак мировне мисије УН у Конгу (MONUC) је да заштити цивиле од побуњеника и од владиних снага. Припадници мировних снага успели су да у последњих десетак година допринесу делимичном напретку у Конгу, тако да се та земља, изузетно богата природним ресурсима и са екстремно сиромашним становништвом, креће у добром правцу.

– Конго је држава у којој влада анархија, али је истовремено магична и чаробна земља са величанственим природним лепотама. Треба доживети залазак сунца на реци Конго, активирани вулкан у Гоми или водопаде реке Зонго. Џунгла је удаљена само 250 километара од Киншасе – каже Станковић.

Он је у Конгу био члан санитетског тима за ваздушну евакуацију (АМЕТ), који тешко болесне и повређене пацијенте збрињава и малим транспортним авионом превози унутар Конга или до неке од болница трећег степена у суседним земљама. Јасно је да екипа за ваздушну евакуацију има велики значај и да пружа сигурност припадницима Уједињених нација, који мировну операцију проводе на огромној површини тропске државе, подељени у регије Западне бригаде и Источне дивизије. Припадници снага Уједињених нација из Русије, Шпаније, Аргентине, Уругваја, Јужне Африке, Србије и других земаља смештени су у бази команде Западне бригаде у Киншаси, у бившој фабрици Реноа, где организују свакодневни живот и рад. Највеће проблеме ствара им тропска клима, велика влажност ваздуха и ројеви комараца.

професији

– Штитимо се, како знамо и умемо – каже Станковић. – Имамо и добру опрему, али, ипак, ретко ко успе да не оболи од маларије. И ја сам је два пута прележао.

Интервенције на терену

Задатак медицинског техничара у оквиру санитарског тима за ваздушну евакуацију је сложен и захтеван, пре свега у делу праћења рада лекара, давања кисеоника и обављања других медицинских радњи. Понекад медицински техничар мора да испољи и велики степен самоиницијативе, поготово када је неколико екипа на терену и када има више повређених и оболелих.

Управо то се десило када је тим добио задатак да хитно дигне што већи авион и оде по војне посматраче из Туниса, Етиопије и Аргентине, који су били повређени у саобраћајном удесу.

– Јавили су нам да има шесторо повређених. Узели смо највећи авион, скинули десетак седишта и монтирали четири лежећа носила. Двојица повређених су били у коматозном стању, двојица у бунилу и двојица са преломима. Применили смо све што знамо, отворили венске путеве двојици коматозних, пустили инфузије и пратили виталне реакције на два монитора. Јавили смо другој екипи да нас чекају на аеродрому у Киншаси. После успешне интервенције позвао нас је шеф мисије на пријем и доделио нам медаље.

Тим за ваздушну евакуацију има два возила, три авиона и хеликоптер и намењен је за збрињавање људства мировне мисије УН, мада није реткост да се чланови тима ангажују и на пружању опште медицинске неге локалном становништву и припадницима мисије. Током председничке кампање 2006. године ангажовани су када је избила пуцњава на аеродрому између телохранитеља два председничка кандидата и када су рањена два лица. Било је и опasnих ситуација.

– У јулу 2007. потпредседник Демба није признао победу Кабиле и са војском од 15.000 људи подигао је устанак који је трајао пет дана – сећа се Станковић. – Ја сам се са колегом налазио у другој бази УН, а кад смо се враћали, на нас је отворена ватра. Пар метака се забило у наш цип, тако да смо се одмах повукли. Другом приликом наше возило пролазило је поред великог камиона, натовареног огромним балванима. Пукао је каиш и балван је пао на наше возило. Правим чудом смо преживели.

Старији водник Дејан Станковић сада ради као медицински техничар у санитарском одељењу 39. логистичког батаљона Треће

Ваздухопловни рели

Припадници мировне мисије УН имају право да бирају где ће се лечити (Киншаса, Јужноафричка Република или земља одакле су). Чланови санитарског тима превозе пацијенте авионима мисије или их прате на комерцијалним летовима. Летови знају да буду изузетно дуги, па је тако старији водник Дејан Станковић пратио пацијента из Киншасе за Париз, па из Париза за Тузлу. У другом случају, пратио је капетана пакистанске војске на правом ваздухопловном релију Киншаса–Јоханесбург–Џибути–Оман–Лахоре (Пакистан).

бригаде Копнене војске. Супруга Јелена обавља послове професионалног војника у 310. инжењеријском батаљону из Прокупља и, како каже, први Дејанов одлазак у мировну мисију поднела је тешко, док је после све било лакше. Сада би се и она пријавила за одлазак у мировне операције, само да има ко да јој причува десетогодишњег сина Александра.

Пред старијим водником Дејаном Станковићем је нових шест и по месеци у Конгу. У први мах су превагу однели финансијски мотиви и нада да ће се зарадити барем за учешће за стан. Показало се да то није било реално. Сада преовлађује жеља да се докаже у међународном окружењу и да покаже својим колегама да није ништа страшно бити у мировној мисији. Он је у мировним мисијама заслужио и добио две медаље, две захвалнице главног дoктора мисије и четири писма препорука од челних људи мисије, тако да му треба веровати када препоручује својим колегама:

– Пријављујте се што више за одлазак у мировне мисије. Боље је да ми будемо у плавим шлемовима у неким другим земљама, него да плави шлемови долазе код нас. Докле год се буде ишло у мисије, ја ћу тражити да идем.

А после мисије следи повратак редовним обавезама, борба за што бољу егзистенцију породице. Кад би могла и прекоманда за Нови Сад... ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Војна установа „Врњачка Бања“

Бреза враћа сјај

Санирани су озбиљни материјално-финансијски проблеми, смањен је број запослених, уведен квалитет стандарда услуга и створени услови за развој хотелских, угоститељских и туристичких потенцијала хотела „Бреза“

Хотел „Бреза“ је не само репрезентативни објекат Војне установе „Врњачка Бања“, већ и један од најатрактивнијих хотелско-угоститељских објеката у нашој земљи. Хотел се налази у Врњачкој Бањи, краљици српског туризма, и представља идеално место за породичне годишње одморе и боравак током новогодишњих, осмомартовских и првомајских празника, док учесници бројних конгреса и семинара имају могућност да ту квалитетно раде.

Све су то елементи који су утицали да од 1977. до 2007. године у хотелу борави 600.000 гостију, који су остварили више од два и по милиона пансиона. Нажалост, узлазна путања туристичких и финансијских резултата почела је да пада од 1990. године, да би почетком прошле године дошла на неубичајено низак ниво.

Зато су заступник директора Војне установе „Врњачка Бања“ потпуковник мр Јован Мијатовић, управник хотела „Бреза“ Дане Ћирковић и њихови сарадници осмислили и реализовали оперативни програм с циљем санирања материјално-финансијске дубиозе у установи, увођења квалитета стандарда услуга и враћања сјаја хотелу и установи у целини.

■ Повећан број гостију

– Наша прва жеља је била – каже потпуковник Јован Мијатовић – да вратимо госте у хотел „Бреза“, а основни циљ да превазиђемо кризу, проузроковану слабијом попуном капацитетом и великом неликвидношћу према добављачима и запосленима. По сагледавању свеукупног стања, кренули смо са унапређењем свих видова хотелских услуга, почев од пријема гостију, рада рецепције и програмских пакета, па до обрачуна пансионских и ванпансионских услуга и набавке ситног инвентара. Договорили се са добављачима да наставимо сарадњу, а радницима смо вратили самопоуздање редовнијом исплатом личних доходака и то искључиво из остварених прихода. На тај начин код људи је створена већа мотивација за рад и боље пружање услуга гостима хотела.

После првих и охрабрујућих резултата, уследила је анализа учињеног и активан рад на подизању квалитета услуга у свим доменима. Прво су створени услови за масовније и квалитетније бављење конгресним туризмом, тако што су четири вишенаменске сале (од 30 до 330 места) опремљене потребном техником, уређајима и озвучењем. Ресторан са 420 места је реновиран, купљене су нове столице и постављено стоно осветљење, док је двадесет соба сређено од пода до плафона. У 40 соба постављени су мини фрижидери, а завршетак реновирања свих соба очекује се у марту ове године. Гости су брзо препознали да се нешто ново дешава, што је довело до пораста њиховог броја у односу на 2008. за 22 посто. Не треба заборавити да

Пристапачне цене

Гости у хотелу „Бреза“ имају на располагању 158 апартмана, једнокреветних, двокреветних и трокреветних модерно опремљених соба (купатило, телефон, ТВ, мини фрижидер), климатизовани ресторан, Интернет кафе, затворен полуолимпијски базен, салу за стони тенис, теретану, спортско-рекреациони центар, фризерски салон, посластичарница и неколико вишенаменских сала за семинаре.

За припаднике Министарства одбране и Војске Србије полупансион (доручак – шведски сто, ручак или вечера) у трокреветној соби кошта 1.250 динара а у апартману 2.000. Седмодневни боравак може се платити у пет рата.

Телефон за контакт је 036/612-400, факс 612-401, а e-mail info@hotelbreza.rs, а посетите и веб сајт хотела www.hotelbreza.rs

би ефекти пословања сигурно били још бољи да није било отказа рекреативних настава, екскурзија и семинара услед најаве пандемије свињског грипа.

Од референта продаје и маркетинга Милојка Павловића са знајемо да је хотел „Бреза“ прошле године посетило 16.436 гостију, међу којима је 12.000 из Србије, две хиљаде из чак четрдесетак земаља (највише из Босне и Херцеговине, Румуније, Шведске, Бугарске и Грчке) и 2.353 припадника Министарства одбране и Војске Србије.

Занимљиво је да више од 60 посто гостију долази у оквиру конгресног туризма.

Додатни услов за потпуни опоравак ВУ „Врњачка Бања“ и хотела „Бреза“ представљала је, по речима потпуковника Јована Мијатовића, помоћ Министарства одбране на основу уредбе о рационализацији броја запослених у Војној установи и одобрена новчана средства за ту намену. На основу поменутог програма исплаћене су заостале зараде, повезан радни стаж и испоштован социјални програм за раднике којима је престао радни однос.

О коректности и транспарентности читавог процеса најбоље говори податак да није било жалби на донета решења за 24 радника којима је престао радни однос и за осам пензионисаних лица. Рационализација кадра несумњиво ће омогућити смањење трошкова, уз отворену могућност да се у случају попуње капацитета запосли сезонска радна снага.

— ■ Криза је прошла

Управник хотела „Бреза“ Дане Ћирковић истиче да спортисти и деца из окружења максимално користе спортско-рекреативне капацитете хотела и да ватерполо клубови „Краљево“ и „Гоч“ и пливачки клуб из Крагујевца редовно изводе тренинге на хотелском базену. Хотел има и плесну школу, у коју долазе људи из Трстеника и Врњачке Бање. Гости хотела су били полазници највиших војних школа и војни гимназијалци, а учесници мировних мисија из Министарства одбране долазе овде на опоравак.

У многим активностима хотел одлично сарађује са Другом бригадом Копнене војске и специјалном болницом „Меркур“.

Пораст гостију, пуне сале, попуњен хотел за новогодишње празнике и други позитивни показатељи радују, али челни људи хотела раде и даље на промоцији продаји капацитета.

Због тога су и организовани разговори са представницима синдиката у *Електропривреди*, *Дунав осигурању* и многим другим фирмама.

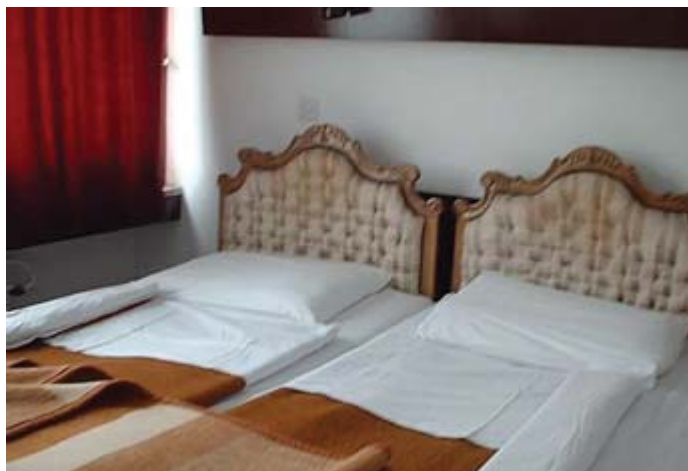
Побољшање туристичке понуде оствариће се и организацијом једнодневних излета за госте хотела до Таре, Мокре горе и Дрине, скијања на оближњем Гочу, пешачких тура и обиласка манастира Љубостиња, Жича и Студеница.

Посебно место у пословању хотела „Бреза“ припада акцијама, попут оне да друго и треће дете до десет година имају бесплатни пансион, па до „залебљеног викенда“ (сви који се затекну у хотелу од 12. до 14. фебруара имаће попуст од двадесет посто) и осмомартовског аранжмана (два пансиона са свечаном вечером по цени од 4.320 до 4.720 динара).

Захваљујући преданом раду, мај и јун су већ букирани и то са 60 посто попуње, има неколико уговорених семинара, док се од летње сезоне очекује да буде прави бум. Већ почетком маја биће завршена цветна башта, што ће уз најлепшу терасу у Врњачкој Бањи, окружену зеленилом и са погледом на бањску променаду, специјалитете домаће и стране кухиње и пријатне тонове реномираних оркестра представљати прави угођај за сваког госта.

Оптимизам запослених у Војној установи „Врњачка Бања“ и хотела „Бреза“ довољно говоре и указују да циљеви у виду достизања попуњености капацитета од 70 посто и повећања ванпансионске потрошње нису недостижни. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Кетрин Кесада на Војној академији

Представница Женевског центра за демократску контролу оружаних снага и менаџер пројекта о женама Кетрин Кесада посетила је 21. јануара Војну академију. Циљ посете били су разговори о даљем развоју наставног плана и програма Академије у вези са родном равноправношћу жена у претежно мушком окружењу.

Госте је дочекао пуковник др Јан Марчек, а састанку су присуствовали и пуковник Јанко Грандић и потпоручник Љиљана Жерајић.

Пуковник Јан Марчек нагласио је да је питање родне равноправности уважено у садржају студијских програма. Он је нагласио да су се девојке изузетно добро прилагодиле школовању у Војној академији.

Гошћа је била изузетно задовољна начином рада и функционисањем система школовања девојака у Војној академији, исказавши жељу да се укључи у пројекат даљег увођења жена у војне структуре. ■

С. В.

Почела обука кадета у зимским условима

Кадети 133. класе Војне академије почели су 23. јануара петнаестодневну обуку у зимским условима на скијашком полигону Војне академије на Копаннику. Поред обуке у скијању, кадети ће овладати и знањима из топографије и инжињерије, карактеристичним за зимске услове, као што је прављење иглоа и сналажење у природи. ■

Ј. К.

Снимила Ранка ТОМИЋ

Аустријски војни аташе учи српски

Изасланик одбране Републике Аустрије бригадни генерал Рајнхард Шуберл почео је 26. јануара да похађа курс српског језика у Војној академији. Настава од 120 часова реализује се на основу Плана билатералне војне сарадње са Републиком Аустријом, а изводиће је професори из Центра за стране језике Министарства одбране. ■

Ј. К.

Кадети добили теме за дипломске радове

Кадетима завршних година у свечаној сали Војне академије 23. јануара уручене су теме за дипломске радове. Декан Војне академије пуковник Драгољуб Секуловић пожелео је кадетима да што квалитетније обраде задате теме и постигну што бољи успех у одбрани дипломских радова. ■

С. В.

Прве медаље за рваче из Војне гимназије

Меморијални пионирско-кадетски турнир у рвању „Иван Чупић Вања“ одржан је 24. јануара у Спортском центру Војне гимназије. На турниру су поред бројних клубова из Србије учествовали и ученици, чланови рвачке секције Војне гимназије.

У јакој конкуренцији међу 120 такмичара, ученици Војне гимназије освојили су четири бронзане и једну сребрну медаљу у различитим категоријама. Њихов успех тим је већи што је рвачка секција почела са радом прошле године, уз помоћ тренера из рвачког клуба „Партизан“.

Сребрну медаљу освојио је ученик 35. класе Блажа Богдановић, док су бронзане медаље освојили ученици 35. класе Душко Младенов и Владан Раденковић и ученици 36. класе Милош Стошић и Ненад Милосављевић. ■

М. Д.

Припреме за narednu Универзијаду

Чланови Организационог одбора Универзијаде 2013, која ће се одржати у граду Казању у Русији, посетили су средином јануара ВМА ради размене искустава око медицинског збрињавања те спортске манифестације.

Госте из Русије примио је начелник ВМА генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић са сарадницима, који су непосредно руководили организацијом медицинског збрињавања те манифестације. Генерал Јевтић информисао је госте из Русије о могућностима и најзначајнијим активностима ВМА, а пуковник доц. др Зоран Хајдуковић, потпуковници доц. др Срђан Лазичић, др Срђан Старчевић и капетан др Никола Чикирић изнели су своја искуства у организацији медицинске подршке, здравственог и превентивно-медицинског збрињавању те спортске манифестације, о ангажованим ресурсима, те о броју обављених прегледа и анализа.

– Ваша помоћ и искуство биће нам драгоцени у времену које је пред нама и с тим у вези очекујемо интензивирање наше сарадње, која треба да превазиђе оквире спортске медицине – рекао је Фарид Абдулганијев, директор Универзијаде 2013. ■

Траума центар ВМА на Копаонику

У оквиру Скијашког центра Војне академије, 15. јануара почео је са радом Траума центар ВМА на Копаонику. У организацији и раду центра непосредно су ангажовани припадници ВМА и Управе за здравство.

У адаптираним просторијама, формирано је више радних јединица, РТГ дијагностика, интернистичка и хируршка ординација, лабораторија, просторија за интервенције, болесничка соба и чекаоница са пултом за пријем и регистрацију болесника.

Траума центар опремљен је неопходном дијагностичком опремом за комплетно примарно збрињавање, са елементима хируршко-ортопедске помоћи. У Центру ради петоро људи: лекар ортопед, лекар интерне медицине, РТГ техничар, анестетичар и лаборант гипсар. Потенцијалним пацијентима 24 часа су на располагању санитетско возило *Citroen-Jamper* и теренско санитетско возило *пинцауер*. ■

Састанак лабораторијских техничара Србије

Стручни састанак лабораторијских техничара Србије о *Методама молекуларне дијагностике у клиничкој пракси* одржан је 19. јануар у амфитеатру ВМА, у присуству 318 лабораната из свих здравствених установа у нашој земљи. Организатори скупа били су ВМА и Савез удружења здравствених радника Србије.

Учеснике скупа поздравили су научни сарадник др Елизабета Ристановић, пуковник проф. др Мирољуб Тркулић и Гордана Павковић. У стручном делу састанка предавања су одржали експерти ВМА мр Весна Субота и проф. др Звонко Магић. Они су одговарали и на бројна питања. ■

Анкета о квалитету и начину исхране

У оквиру пројекта *Nutrition Day in European Hospitals*, који се на иницијативу Европског удружења за парентералну и ентэралну исхрану (ESPEN) и аустријског Удружења за нутрицију и метаболизам (АКЕ), а под покровитељством Савета Европе, сваке године спроводи у здравственим центрима на нашем континенту, у девет клиника ВМА спроведена је анкета међу болесницима.

Циљ је да се процени квалитет и начин исхране у болницама. У том европском пројекту ВМА учествује од почетка, а тимом наших здравствених радника руководи, у својству националног координатора, председница Националног удружења за парентералну и ентэралну исхрану прим. др Марина Панишић, из Клинике за абдоминалну и ендокрину хирургију ВМА. ■

Иновације из дезинфекције

У организацији Института за епидемиологију ВМА, а под руководством проф. др Новице Стајковића, 25. јануара на ВМА организован је едукативни курс о иновацијама из дезинфекције, дезинсекције и дератизације. Наменен је људима из Војске Србије и цивилних организација који се професионално баве том проблематиком, а ради њиховог ближег информисања о најновијим са знањима и достигнућима у области појаве и превенције нових болести, синтезе и апликације нових препарата, употребе нових апаратура у примени средстава, методолошких промена, савремених типова мониторинга и мера заштите оператера и животне средине. ■

Изложба слика с мотивима Хиландара

У присуству већег броја припадника ВМА и представника културног живота Србије, у галерији ВМА отворена је изложба слика са мотивима Хиландара. Изложбу је отворила и о заједничкој мисији цркве, болнице и уметности у јачању снаге људског духа, која је најчешће императив физичког здравља, говорила је начелник Одељења за морал и односе с јавношћу ВМА научни сарадник др Елизабета Ристановић. ■

Усавршавање из области здравствене неге

У оквиру билатералне војне сарадње Србије и СР Немачке, Живка Пивић, медицинска сестра из Клинике за ортопедију и трауматологију ВМА, боравила је на деветомесечном стручном усавршавању у Наумбургу и ХанOVERу, ради унапређења знања из области здравствене неге болесника и вођењу медицинске документације. ■

Припремила Елизабета РИСТАНОВИЋ

Демографија развијених земаља

Стари континент све времешнији

Према садашњим демографским показатељима, у наредних неколико деценија САД и ЕУ ће захватити дијаметрално супротни процеси – док ће се становништво САД постепено увећавати, а просечна старост Американаца тек незнатно увећати, житељи Старог континента биће све старији и малобројнији. Дугорочно, демографска неравнотежа могла би пресудно да утиче на безбедносне приоритете појединих чланица и угрози развој одбрамбених капацитета на нивоу Алијансе.

Потеклих година односи савезника с обе стране Атлантика прошли су разна искушења. Неслагања око интервенција у Ираку и Авганистану, кршење људских права у „рату против терора“, сукоб око развоја самосталних војних снага ЕУ – само су нека од питања која су уздрмала монолитни имми Алијансе и довела у питање и саму сврху њеног постојања.

У неким тренуцима деловало је да ће актуелне кризе непоправљиво нарушити трансатлантске односе. Упркос отвореном негодовању појединих земаља, САД и европске чланице налазиле су начина да превазиђу текуће проблеме. Заједнички интереси превагнули су над поделлама, а Савез се показао довољно флексибилан да прилагоди деловање новим глобалним изазовима. Традиционално партнерство није суштински доведено у питање, упркос различитим визијама даљег развоја организације.

Изазов трансатлантском партнерству

Једна појава, ипак, може фундаментално променити однос снага унутар трансатлантског партнерства у будућности. Реч је о процесу који се одвија постепено и неизоставно – растућем јазу у демографским трендовима и популационој политици САД и ЕУ. Наиме, према садашњим демографским показатељима, у наредних неколико деценија САД и ЕУ ће

захватити дијаметрално супротни токови. Док ће се становништво САД постепено увећавати, а просечна старост Американаца тек незнатно увећати, житељи Старог континента биће све старији и малобројнији.

Док ће се у развијеним земљама смањивати популација, у неразвијеним и нестабилним подручјима света, ће се, како се процењује, увећавати, што ће произвести нова кризна жаришта и нове изазове за САД и ЕУ. Дугорочно, демографска неравнотежа могла би пресудно да утиче на безбедносне приоритете појединих чланица и угрози развој одбрамбених капацитета на нивоу Алијансе. Процењивање становништва појединих држава неколико деценија унапред звучи готово нерелно. Ипак, статистичари и демографи који се баве таквим пројекцијама тврде да су таква предвиђања готово извесна (осим у случају катастрофа или смртоносних епидемија већих размера), с обзиром на то да су демографска кретања дуготрајни процеси који се споро мењају.

Према пројекцијама Уједињених нација, у периоду од 2000. до 2050. године број становника САД ће се увећати за око сто милиона

Просек година расте

Због ниског природног прираштаја и све дужег животног века Европа се суочава и са рапидним старењем популације. Према статистици УН, проценат становништва старијег од 60 година у 2009. години износи 22 одсто, док ће 2050. бити чак 35 процената укупног становништва Европе. Почетком овог миленијума просечна старост становништва европских чланица Натоа (укључујући и нове чланице) била је око 38 година, а процењује се да ће до 2050. житељи тих земаља бити у просеку деценију старији – 47 година. Нације у региону југоисточне Европе, укључујући и Словенију, спадаће међу најстарије, са просечном старошћу преко 50 година. Поређења ради, просечна старост грађана САД до 2050. увећаће се са 35,5 на 36,2 година.

људи. Када је реч о демографским трендовима у Европи, дугорочни негативни природни прираштај јесте реалност за већину земаља. Чак и када би се прираштај становништва Европе неким случајем драстично повећао, биле би потребне деценије да се то битније одрази на статистику. До 2050. године једино ће Велика Британија и Француска одржати стабилне популације. Депопулација ће, према предвиђањима, бити најизраженија у Италији и Шпанији које ће „изгубити“ нешто више од 25, односно 21 одсто становника.

И док ће се радно способно становништво у истом периоду у САД повећавати, у земљама Европе ће се осетно смањивати. Од европских чланица Натоа, једино ће Турска бележити видан пораст становништва. САД су уједно једина развијена земља чија се популација постепено увећава и која ће се одржати на листи најбројнијих држава света. Негативни прираштај у Европи могао би делимично ублажити повећан прилив емиграната из осталих делова света, чиме би европски културни и историјски идентитет био озбиљно доведен у питање.

Према глобалним пројекцијама, нације западног Балкана су такође озбиљно угрожене депопулацијом. Примера ради, Бугарска би до половине века могла изгубити преко 40 одсто популације. Према истраживањима ЕУ, од земаља бивше Југославије, најбржу стопу опадања становништва бележи Србија. И традиционално висока стопа природног прираштаја на Косову и у Албанији последњих година показује тенденцију опадања.

Најгоре прогнозе односе се на Украјину и Русију, које би могле изгубити чак трећину житеља до половине века. Према последњим предвиђањима УН, Русија би до 2050. могла имати тек нешто више од сто милиона житеља (пројектован пад од готово четрдесет милиона), док ће се популација Украјине умањити за више од петнаест милиона људи.

Асиметрично војно партнерство

Предвиђено смањење и старење становништва може имати директне и посредне последице на одбрамбену моћ европских земаља. Све мање радно способног становништва мораће да обезбеди средства за здравствене и социјалне услуге све старијим житељима, што ће неминовно довести до опадања бруто друштвеног производа тих земаља. Узрок за бригу су све већа издвајања за социјалну и здравствену заштиту, што може дугорочно угрозити модернизацију система одбране.

Доминација старих и све мањи број младих утицаће на промену у расположењу бирачког тела, које ће бити све конзервативније. Јавно мњење у земљама ЕУ, према очекивањима биће све мање наклоњено војним авантурама својих влада. И након преласка на потпуно професионалне оружане снаге, јавно мњење у већини европских земаља није ништа мање осетљиво на учешће војника у ризичним мисијама с америчким колегама.

Суочене са смањењем регрутног потенцијала, европске армије биће принуђене да пронађу нове начине да надокнаде дефицит у људству. Стога ће се развијене земље све више ослањати на услуге приватног сектора, чији ће најамници бити све присутнији у ратним зонама. Једна од могућности јесте и регрутовање потенцијалних емиграната, којима би заузврат биле понуђене одређене бенефиције, попут држављанства или радне дозволе. Такав приступ се у ограниченој мери већ примењује у америчкој војсци. На бојном пољу, роботизовани и аутоматизовани системи све више ће замењивати људе, чиме би се смањила потреба за ангажовањем „живе силе“, а тиме и људске жртве.

Не мање важне од демографских јесу и концепцијске разлике трансатлантских савезника, када је реч о колективној безбедности. Иако су заједничке претње и изазови дефинисани на нивоу Алијансе – тероризам, организовани криминал или пролиферација оружја за масовно уништење, европске чланице више су усмерене на унутрашње безбедносне потребе, за разлику од САД која традиционално ставља приоритет на одбрамбене капацитете.

Годинама уназад, приоритет европских земаља јесу министарства унутрашњих послова и унутрашње службе безбедности, који добијају већа овлашћења и улогу у систему националне безбедности. У последње две деценије, њихови војни буџети, по правилу, стагнирају или се прогресивно смањују. Важност која се придаје унутрашњим безбедносним питањима може се објаснити и проблемима око недовољно интегрисаних заједница емиграната и у вези експанзије домаћег екстремизма.

С друге стране Атлантика, САД систем одбране сматрају за најважнији ресурс за очување националне безбедности. Стратешко опредељење САД јесте да сузбију безбедносне претње пре него ли угрозе америчку територију, што подразумева и превентивне војне интервенције. У америчкој јавности, оружане снаге и даље важе за најефикасније средство одвраћања потенцијалних непријатеља.

Питање улагања у оружане снаге предмет је актуелне дебате у оквиру Натоа. Иначе, импресивни амерички војни буџет увећава се из године у годину – издвајања су више од четири одсто бруто националног производа. То додатно повећава разлике у војним капацитетима савезника, с обзиром на то да европске чланице нису у могућности да прате војна издвајања САД. Стратешки договор, наиме, предвиђа да свака чланица Савеза инвестира најмање два одсто бруто друштвеног производа у одбрану. Тај стандард тренутно испуњавају само четири чланице, међу којима су Француска, Британија, као и Турска и Грчка, које и даље одржавају велике регрутне контингенте. Од новијих чланица, Пољска, Бугарска и Румунија су најближе норми од два одсто.

Инсистирање САД на повећању војних издатака и већем ангажовањем европских снага у борбеним мисијама представљаће у наредном периоду изазов за односе међу савезницима. Изражено асиметрични однос савезника у корист САД могао би довести у питање постојећи систем колективне безбедности. Већ сада се у америчкој стручној јавности спекулише да би та земља у будућности могла да тражи нове војне партнере у динамичним земљама Латинске и Јужне Америке, те Азије.

Уочи инвазије на Ирак, амерички естаблишмент је већ демонстрирао селективан и прагматичан принцип у налажењу савезника унутар ЕУ. У недостатку консензуса међу евроатлантским савезницима о експедиционим операцијама, принцип „коалиције вољних“ могао би да се наметне као устаљени модел војног интервенционизма САД. ■

Изток БОЈОВИЋ

Пуковник у пензији др Предраг Пејчић,
добитник награде „Жика М. Јовановић“

У част новинарске професије

**Овогодишње
признање Удружења
новинара Србије
добрио је наш колега
који изнова доказује
истину да прави
новинар никада
не одлази у пензију**

Неки људи, снагом свог талента, судбинском одредницом или утемељеном марљивошћу, проживе неколико живота у једном једином. Дobar пример је др Предраг Пејчић, пуковник у пензији, војни пилот, новинар, уредник, публициста... Рећи за њега да је „у пензији“ тек је пука констатација статуса, а не стварно стање духа агилног ствараоца.

Још у гимназијским данима осетио је привлачну магију писане речи која ће га ополно надахнути, све док не постане њен безрезервни поклоник и непристрасни сведок трајања пишевог жара.

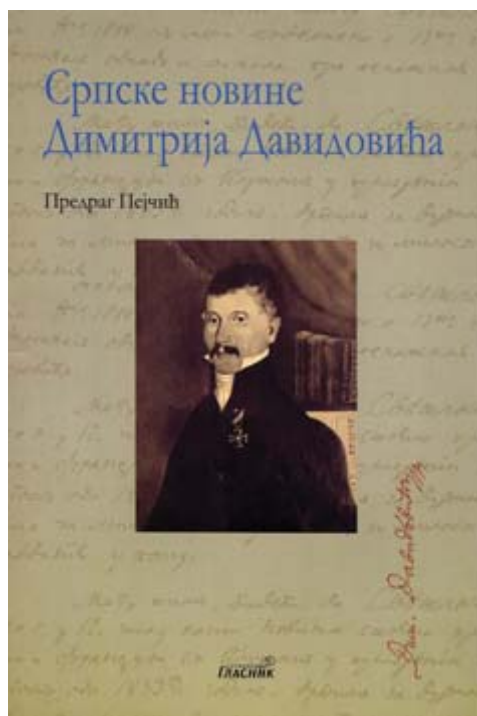
Инспирација у делима

Из пилотске кабине до новинарског пера др Пејчић прећи ће кратак пут. Редакције армијских листова „Крила армије“ и „Фронт“ простор су професионалног стваралаштва, од првих корака до позиције главног и одговорног уредника. Шездесетих година завршио је познату новинарску школу.

На стотине чланака, репортажа, есеја, коментара и десетине фељтона остали су у деценијама плодног рада Предрага Пејчића. Наравно, уз поштовање академских звања магистра, односно доктора политичких наука.

Међутим, новински ступци постали су скромни оквир за његову нескривену писатељску енергију, помножену са истраживачким даром и амбицијом публицисте. Тако ће настати чак 29 књига, озбиљан број и за људе којима у опису позива стоји само – писац. Сасвим природно, бирао је теме чији је добар познавалац, а тичу се неба и летења, летова и васионе, војске и ратова. Видимо то из самих наслова неких од њих: „Челична крила“, „Кроз звучну баријеру“, „Рат звезда“, „Хиљаду аеродромских бодљи“, „Ваздухопловство српске војске“...

Последња књига, „Српске новине Димитрија Давидовића“ посвећена је родоначелнику савременог журнализма на нашим просторима. Давидовића су до сада описивали углавном фрагментарно, недоречено, поједностављено. Предраг Пејчић се латио далеко озбиљнијег задатка. О таквој личности треба да се зна више и боље. Инспи-

рацију је лако нашао у делима Димитрија Давидовића, његовом доброчинству и жељи да се српски народ сасвим заслужено изједначи са европским и на пољу писане речи.

Човек и време

Реч је о изузетно студиозном делу у коме су описани човек и време. Јер, Давидовић је свакако заслужио да му се име и оно што је чинио сачувају од заборавља. Сем осталог, захваљујући њему српска штампа појавила се у Бечу а потом у Крагујевцу. Аутор књиге каже да је са посебним надахнућем и пијететом према великану српске штампе истраживао материјале у којима је скривена срж Димитријевићевог стваралаштва. Стрпљиво је сакупио детаље мозаика, од бечких архива и понешто сачуване преписке, до комплета „Српских новина“ штампаних у Бечу (1813–1822), а затим у Србији (1834–1835). Пејчић је детаљно анализирао садржај свих сачуваних комплета, чак и његових „Забавника“.

Надахнут оним што је нашао међу тим редовима, Предраг Пејчић је написао: „Какво богатство духа, рада, заноса, љубави

према новинама, информацијама, отаџбини, колико властитих жртава и одрицања Димитрија Давидовића...“.

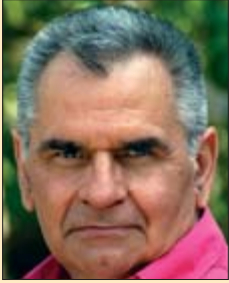
Може се рећи да је књига не само посвећена великану новинарства већ је и штиво о новинарству из кога (се) ваља учити. Тако је аутор део свог истраживања посветио облицима новинарског жанра, техничком уређењу, слову и слогу, тиражу и дистрибуцији, свему што прати рађање новине и њеном путу до читалаца.

„Нарочит допринос др Предрага Пејчића је што је зналачки кондензовао садржину обе Давидовићеве журналистичке серије“, стоји у образложењу овогодишњег жирија Удружења новинара Србије за доделу награде „Жика М. Јовановић“. Признање је намењено за допринос историји штампе и новинарства, теоријске радове о новинарству и публицистичка дела.

Жирију је председавао песник Раша Попов, а у његовом саставу били су Љиљана Смајловић, председница Удружења новинара Србије, Растко Гузина, Миодраг Додеровић и Петар Јеремић. Њихова једнодушна оцена сведена је на неподељен закључак како смо богатији за дело трајне вредности и јасних порука.

Предраг Пејчић наставља свој истраживачки пут. Стални сарадник магазина „Одбрана“, добитник великих признања, има још много изазовних простора за рад. Читаоцима ће свакако понудити и своје јубиларно тридесето дело. ■

Бранко КОПУНОВИЋ

Пише
Бранко КОПУНОВИЋ

Врабац међу ластама

Ништа није тако чврсто ујединило Европу као ова зима. И то у проблемима. Снежни наноси, саобраћајни колапси, ниске температуре, клизишта, бујице... Снешка Белића правила су деца и у неким деловима Шпаније где су га виђала само на телевизији и фотографијама. Гледајући све оне страшне сцене са улица и путева европским градова, можемо рећи да смо се башкарлили на нашим пристојним минусима.

Међутим, зима већ по правилу не прија динару. Некако се стисне, смањи, па лелуја као лист у паду, гледајући из жабље перспективе евро који му показује мишиће. У таквим токовима никоме није свеједно, поготово обичним људима оптерећеним кредитима, индексним стопама, каматама или немилосрдним станодавцима који траже своје „евриће“ тог и тог у месецу, ни дан касније. Нажалост, много је припадника Војске који још немају свој кров над главом а у исцрпљујућем чекању још како гледају курсну листу, послушују речи стручњака, прогнозе оптимиста и предсказања сумњичавих. Руке једино трљају власници мењачнице који растежу хармонику продајног и куповног курса до нелогичних процената.

Стравичан земљотрес погодио је Хаити, острвску државу коју последњих 200 година ништа слично није снашло. Ужасни призори стизали су данима из пакла који је прогутао на десетине хиљада живота а и сам председник и његова породица једва су нашли спас. Трагедија може бити ширих размера ако се најављени цунами, као неминовна последица тектонских поремећаја, обруши на ојађену земљу. Тамо се на задатку налази састав наше жандармерије под командом Биљане Лазаревић. Храбра дама нашла се на челу контингента и у драматичној ситуацији. Срећом, сви су добро прошли и одмах су се јавили претпостављеним у Београду, иако су све везе у прекиду.

Када смо код жена у полицији, охрабрујуће звучи податак да је госпођа Драгица Јевтовић постављена за начелницу полицијске управе у Ужицу, као прва дама на тој функцији у историји српске полиције. У својој изјави одмах након примања функције, нагласила је како тај чин посматра као почетак суштинских реформи у служби. Рекла је да ће својим радом доказати како је способним и образованим женама још како место у полицији, равноправно са колегама.

С првим данима пролећа нашим небом почеће да крстари „врабац“. На кратко ће се придружити ластама. Реч је о беспилотној летелици која је дело конструктора Војнотехничког института. Наменења је извиђању и осматрању на даљинама до 12 километара, поседује савремена решења а опремљена

је уређајима који ће омогућити уочавање сваке промене на терену. Све савремена армије света располажу беспилотним летелицама, посебно САД које их користе у борби против тероризма.

Српска нова година дочекана је знатно скромније него што се мислило. Без ватромета, раскошних представа, уличних свирки и свега што је пратило ону претходну. Тешко је уложити напор после празновања, од слава до Божића. Ђаци су кренули и школу, кадети Војне академије настављају студије тамо где су накратко стало. Да их не ухвати летаргија распуста добили су домаћи у виду колоквијума од којих ће зависити када ће и са којих стартних позиција поћи на испите.

Када је пре двадесетак година, са пар снимљених филмова посетио Србију, данашњи холивудски мегастар Џони Деп није ни сањао да ће му једног дана пажњу поклонити и сам председник Републике. Управо се то догодило на почетку његовог боравка у главном граду када је изјавио да га одушевљава понос српског народа у чијем гостопримству напросто ужива. Потом је са својим домаћином Емиром Кустурицом одлетео хеликоптером у Дрвенград на Међавнику где је доживео заиста незаборавне тренутке: отварање филмског фестивала, откривање његове бисте у природној величини, дочек српске нове године и све то уз чувене ђаконије златиборске трпезе. Е, сад, ако нам „гусар са Кариба“ доведе у госте филмске ствараоце из света па се код нас сними запажено дело, а то дело донесе зараду и прошири добар глас, ето нама посла. Ма, не, није то пријатељство из интереса, далеко било, него спајање лепог с корисним, а то је свуда признато као посебна вредност.

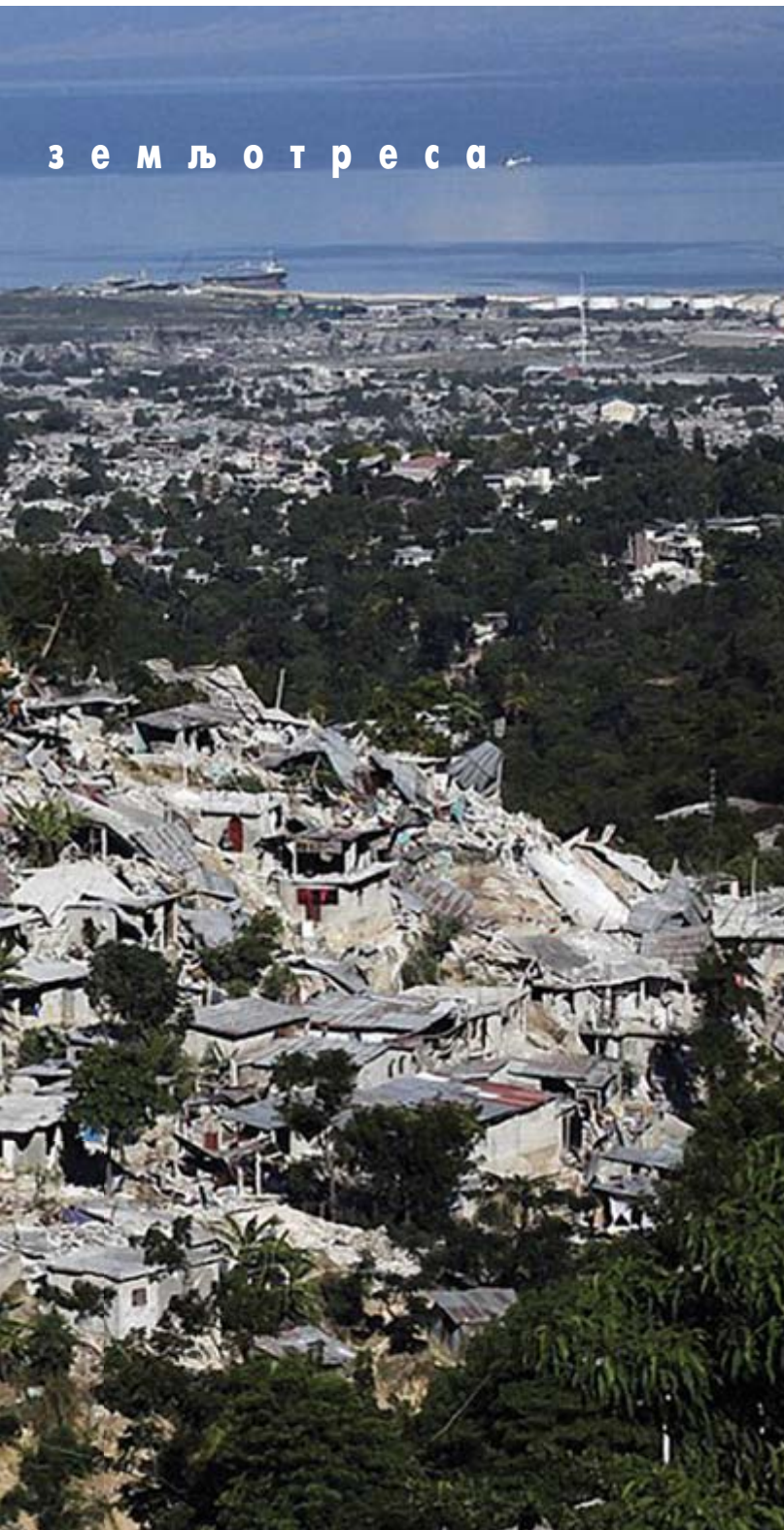
Кажу да све мање читамо, а књига му у конкуренцији лако доступне информације дође као луксуз. Тако мисле недовољно упућени. Од свега је тачно, вели статистика, да се с књигом најмање друже млади. Припадници средњих генерација читају више а временшни људи, ваљда по добро стеченим навикама, баш воле књигу. Сајам јесте и није показатељ за доказ тврдње, али библиотеке свакако јесу. Оне су право огледало. Библиотека града Београда недавно је прославила 79. рођендан и може се похвалити многим садржајима. Да јој немачки бомбардери нису уништили део непроценљивог блага 6. априла 1941, данас би била једна од водећих у Европи. Тим поводом изнет је податак да су житељи престонице током прошле године прочитали милион и по књига, што је податак за похвалу.

У многим садржајима рада те установе издвајају се Дечје одељење, Фестивал хумора за младе, лист „Гаша“, издавачка делатност завичајних стваралаца, организација стручних скупова... ■

Страдање бисера Антила

У разорном земљотресу који је 12. јануара погодио сиромашну средњоамеричку државу Хаити погинуло је око 200.000 људи, од којих је већина још под рушевинама. У земљи владају хаос и насиље, а за два милиона људи који су остали без домова недостају вода и храна. Помоћ стиже са свих меридијана, а Савет безбедности Уједињених нација једногласно је одлучио да на Хаити пошаље додатних 3.500 „плавих шлемова“ који би требало да помогну у ублажавању последица, али и одржавању реда и безбедности у тој земљи након катастрофалног земљотреса. Петоро полицијских службеника МУП-а Србије, који су чланови мировне мисије УН на Хаитију, укључени су у акције спасавања и пружања помоћи.

Хаити је последњих недеља доспео у жижу јавности светских и домаћих медија због разорног земљотреса, магнитуде 7 степени, који је сравнио са земљом три четвртине главног тромилionског града Порто Пренса. Ова државица заузима западну трећину острва Хиспаниола у Карипском мору, а на другом делу острва налази се Доминиканска Република. Због тропске климе, природних лепота, али и богате историје и културе, Хаити је некада имао велики туристички потенцијал. Међутим, неколико деценија сиромаштва, деградације животне средине, насиља, нестабилности и диктатура, учинило је да „Бисер Антила“, како још називају Хаити, постане најсиромашнија земља на америчком континенту и озбиљно нарушили изгледе да се ови потенцијали остваре.

Историја катастрофа

Злоћудни низ природних непогода који је погодио Хаити почео је 1770. године када је земљотрес, као и ове године, уништио Порто Пренс. А 1842. године још један потрес уништава Кап Хаитијен, као и неколико других градова.

Помоћ из целог света

После разорног земљотреса на Хаитију покренута је једна од највећих хуманитарних акција широм света.

Влада Србије издвојила је 6,9 милиона динара, град Београд пет милиона, а у прикупљање новчане помоћи укључила се и канцеларија УНИЦЕФ-а у Београду са око 450.000 динара помоћи које су упутили углавном појединци.

Европска унија издвојила је 422 милиона евра као помоћ пострадалом становништву, а многе друге земље и организације, у складу са својим могућностима, учествују у слању помоћи Хаитију, како у новцу тако и у људству и опреми која је неопходна за обнову.

САД су послати бродове, хеликоптере, транспортне авионе и 2.000 marinaца. Авиони са тимовима из Кине, Француске, Шпаније и других држава слетали су на Хаити претходних дана, а донели су тоне хране, лекова и других потрештина.

Светска банка и Међународни монетарни фонд обезбедили су по 100 милиона долара помоћи, док ће Уједињене нације послати 10 милиона долара.

Велика Британија упутила је помоћ од 10 милиона долара, владин тим од четири особе за процену штете и 71 спасиоца, заједно са псима трагачима и опремом.

Међу првима помоћ су упутиле Аустралија (9,3 милиона долара), Норвешка (5,3), Јапан (5), Канада (4,8), Италија (1,46) и Европска комисија (4,37 милиона долара).

Шпанија је донирала 4,37 милиона долара помоћи и послала је спасилачке тимове и 100 тона опреме. Немачка је дала 2,17 милиона долара у новцу и послала је тим за реаговање у хитним операцијама.

Становници поларних канадских предела Инуити – познатији као Ескимии, прикупили су 90.000 долара помоћи пострадалима на климатски топлим Хаитију.

У великој тропској олуји која је захватила овај део острва 1935. године страдало је око две хиљаде Хаићана. „Немирно море“ се опет устремило на Хаити 1946, када због разорних таласа цунамија живот губи 1.790 људи.

Хејзел, Флора, Гордон и Џорџ имена су урагана који су од 1954. до 1998. протутњали Хаитијем и однели неколико хиљада живота, уништивши при том и бројне усеве. Само после неколико година, 2004, поплаве односе 2.600 људи, јер је због немилосрдне сече дрвећа на Хаитију ради прављења бродова у прошлости, острво остало огољено и не може да се заштитити од поплава на прави начин.

Несрећа никада не иде сама, па су се након поплава појавила клизишта која је активирао ураган Ноел, и тада је неколико хиљада

Хаићана остало без својих домова. Од 2008. до разорног земљотреса 12. јануара ове године, Хаићани су претрпели три урагана и више тропских олуја чији је данак био више од хиљаду жртава.

Хаити се, иначе, налази у региону склоном земљотресима, али овогодишњи, магнитуде седам степени, најразорнији је у последњих 200 година.

Године сиромашења

Несреће и катастрофе само су погоршале тешке услове живота на Хаитију. Сиромаштво је почело током бруталне диктатуре Франсоа Дувалиера, познатијег као „Папа Док“, и његовог сина Жан-Клода, или „Беби Дока“. Десетине хиљада људи убијено је за време њихове скоро 30 година дуге владавине. Наде да ће на изборима 1990. године Жан Берtrand Аристид, бивши свештеник кога су Хаићани изабрали за председника, и његова партија *Фанми Лавалас*, однети победу и постати весник светлије будућност, нису се оствариле јер је војним ударом насилно збачен убрзо након ступања на власт.

Иако су економске санкције и америчка војна интервенција приморали повратак уставне владе 1994. године, богатство Хаитија се није обновило, а наставило се са изборним неправилностима, убиствима, мучењима и бруталностима. По други пут Аристид је изабран за председника 2000. године, уз бојкот и оптужбе опозиције за манипулацију. Демонстрације против нове владе ескалирале су 2003. године и прерасле у насиље.

Крваве побуне, али и притисак САД и Француске, присиле су дотадашњег председника Аристида да напусти земљу 2004. Према уставу Хаитија, главни судија Врховног суда Бонифас Александар привремено је преузео председничку дужност, а снаге Уједињених нација задужене за стабилизацију распоређене су на Хаитију. Од када је на чело државе дошао Рене Превал, који је изабран за председника 2006. године, живот на Хаитију се за нијансу променио на боље.

Међутим, и даље је долазило до насилних конфронтовања између ривалских банди и политичких група, због чега су службеници УН у годишњем извештају описали стање људских права на Хаитију као катастрофално.

У међувремену, најозбиљнији социјални проблем у овој земљи, велики јаз у материјалном статусу између осиромашене већине црне пути ко-

Укидање ропства

Након Колумбовог искрцавања 1492. године, у дценијама које су уследиле, староседеоци Хиспаниоле, народ Аравак, готово су истребљени. Острво је крајем 17. века насељено робовима из Африке, који су постали радна снага на плантажама шећера. Шпанија је 1697. године препустила западну трећину Хиспаниоле, која се тада звала Санто Доминго, Француској, која је у 18. веку постала једна од њених најбогатијих колонија.

Борба за слободу почела је када се 1791. године бело француско становништво заједно са локалним мулатима побунило против Француске. Међутим, побуњеници су поражени али су устанак наставили црни робови којих је на Хаитију било више од пола милиона. Предводник устаника био је Тусен-Лувертир, образовани син роба, који је успео да порази Енглезе и Шпанце и да укине ропство 1801. године. Њега је наследио Жан-Жак Десалин, генерал роб, који је прогласио независност Хаитија 1. јануара 1804, прогласивши при том себе за императора.

Наполеон је заробио Лувертира, док је Десалин 1806. убијен, иако су га прогласили за цара Жака Првог. Али, нова држава је остала. Хаити је највероватније прва земља у којој су се робови званично ослободили колонијалне власти.

Сиромашни и изоловани суочили су се са првим великим проблемом већ 1825. године, када су били приморани да исплате одштету француским робовласницима за земљу и робове које су они „изгубили“ ослобађањем Хаитија. Простије речено, морали су да плате своју слободу и своју земљу. Ту огромну суму, која је односила 80 одсто државног буџета, а која би данас износила око 17 милијарди евра, исплаћивали су све до 1938. године.

Нажалост, сплетом историјских околности, Хаити је од некада најбогатије колоније постао најсиромашнија земља западне хемисфере.

ја говори креолски језик и франкофонних мањина, од којих један одсто поседује скоро половину земље и богатства, остаје нерешен. Поред тога, инфраструктура је пропала, а трговина дрогом унела је корупцију у правосудни систем и полицију. Многи Хаићани траже посао и бољи живот у Америци или другим карибским земљама, укључујући и суседну Доминиканску Републику, која је дом за стотине хиљада миграната са Хаитија.

Мисије Уједињених нација

Несумњиво је да су снаге Уједињених нација одиграле значајну улогу у стабилизацији политичке сцене и у

Бројке

Хаити се простире на 27.750 квадратних километара, а према попису из 2007. у овој земљи живи 8.706.497 становника. Званична валута је хаићански гурд. Око 80 одсто становништва живи у крајњем сиромаштву.

Готово седамдесет процената Хаићана живи од пољопривреде, што је углавном земљорадња на ниском нивоу, која запошљава две трећине укупне радне снаге. Број радних места расте врло споро, а црно тржиште је све јаче. Због неуспешних преговора са међународним спонзорима Хаити је остао без потребне помоћи у новцу и развоју. Око 95 одсто Хаићана чине црнци, а остатак су мулати, са изузетно малим бројем белаца и Азијата.

Држава је подељена у 10 департамана. Говоре се два језика, француски, који користи само 10 одсто становништва, и хаићански креолски језик. Доминантна религија је римокатоличка, мада многи Хаићани одржавају традицију вудуа, чији су корени управо на овом острву, иако се сматрају хришћанима. Вуду је религија која комбинује веровање у једног бога са постојањем духова предака које при одређеним церемонијама запоседају тело верника.

помоћи Хаићанима након природних непогода које су их задесиле у претходним деценијама. Њихово учешће на Хаитију почело је у фебруару 1993, када је у први мах распоређена заједничка Међународна цивилна мисија на Хаитију (MICMIH). У септембру 1993, Савет безбедности поставио је прву мировну операцију за очување мира у тој земљи – мисију УН – UNMIH.

Међутим, због несарадње војних власти Хаитија, није било могуће да се снаге у потпуности распореде и да мисија почне свој мандат. Тек наредне године у јулу, када је Савет безбедности овластио распоређивање 20.000 припадника мултинационалних снага, почела је реализација задатака мисије да олакша повратак легитимне власти, помогну у одржавању сигурног и стабилног окружења у земљи, те да промовише владавину закона.

Уследио је низ узастопних мировних мисија Уједињених нација од 1994. до 2001. године (UNMIH), па Мисија УН за подршку мисије на Хаитију (UNSMIH), након тога Транзициона мисија Уједињених нација (UNTMIH) и Мисија цивилне полиције Уједињених нација на Хаитију (MIPONUH).

Током овог периода, било је низ позитивних помака, укључујући и обнову појединих мера демократије, као и првог мирног уступања власти између два демократски изабрана председника, а дошло је и до развоја цивилног друштва и повећање његове умешаности у развоју политичке културе засноване на демократским вредностима. Али, нажалост, било је и застоја, тако да су захваљујући наставку политичке кризе и пратећем недостатку стабилности у земљи, озбиљне реформе изостале.

Мисија Уједињених нација која је тренутно на Хаитију (MINUSTAH) успостављена је у јуну 2004. након што су побуњеници заузели град Гонивез, као знак крајњег револта против владе председника Аристида. Он тада напустио земљу, а власт преузела прелазна влада. MINUSTAH је распоређен на иницијално раздобље од шест месеци и састоји се од две компоненте, а то су цивилна, коју чине 1.622 припадника цивилне полиције, и војне, коју броји 6.700 војника. Поред тога, у мисији суделује и 548 чланова међународног цивилног особља, 154 волонтера Уједињених нација али и 995 цивила из редова локалног становништва. Делом мисије коју чине полицијске снаге командује бразилска војска. Мисија је на снази до 15. октобра 2010. године.

Уз сталне активности везане за заштиту људских права, у оквиру свог мандата MINUSTAH треба да помогне у успостављању стабилности, да спроведе и разоружање и демобилизацију, реструктурише и обучи локалну полицију, али и да помогне у успостављању јавне сигурности. Услед катастрофалног земљотреса који се догодио почетком године, Савет безбедности УН једногласно је одлучио да на Хаити пошаље додатних 3.500 припадника мировне мисије. Ово појачање, уз које сада има укупно 8.940 припадника војних снага и 3.711 полицајаца, имаће мандат од шест месеци. ■

Биљана МИЉИЋ

Полиција Србије у саставу мисије

У оквиру Мировне мисије на Хаитију, од марта 2008. године, налази се и петоро полицијских службеника МУП-а Србије. У овој ротацији на Хаитију су главни полицијски инспектор Биљана Лазаревић из Управе полиције у седишту МУП-а, која је командант, капетан Горан Пановић (ПТЈ), заставник Милош Рајовић (ПТЈ), мајор Божидар Јањић из Јединице за заштиту и капетан Слободан Обреновић из Жандармерије.

Позив Уједињених нација МУП-у Србије да се прикључе мисији на Хаитију уследио је као резултат исказане професионалности и доприноса полицијских службеника који су део полицијског контингента Србије у мировној мисији у Либерiji (UNMIL), али и постигнутих успеха полицајаца МУП-а Србије на обуци у Центру за обуку полицијских јединица за учешће у мировним стабилизационим операцијама (COESPU).

Мистрал у једрима руске морнарице

У сукобу у Грузији оружаним снагама Русије било је потребно 26 сати да десантом два батаљона поморске пешадије отворе други фронт на територији Абхазије. Тако изгубљено време није, међутим, утицало на коначан исход операције. Војни планери у Москви препознали су проблем. Главкомандујући руске морнарице адмирал Владимир Висоцкиј био је задовољан када му је у Паризу на сајму наоружања и војне опреме „Еуронавал“ у октобру 2008. приказан брод којим је сличан десант могуће извести за 40 минута.

онос и дика француске индустрије одбране, „мистрал“, зачетник је нове класе носача хеликоптера. Употребна вредност тог пловила је изузетна – осам транспортних (лума или НХ90) и осам јуришних хеликоптера (алует или тигар), 450 војника (до 900 за краћи транспорт), четири конвенционална десантна чамца (односно два *хорверкрафта*) и чак 70 возила, укључујући 13 тенкова типа „леклерк“. Више је разлога због којих се у Москви о „мистралу“ озбиљно размишља. Први аргумент јесте унапређење капацитета руске морнарице. Други, важнији, јесте стицање још једног оруђа за пројекцију моћи у постсовјетском окружењу. Зато је могућност продаје пет бродова тог типа Русији озбиљно забринула доносиоце одлука у три балтичке државе и Грузији. Представници влада Литваније, Летоније и Естоније захтевали су објашњење од Париза, сматрајући како су заслужили бољи третман од њихове савезнице из ЕУ и На-тоа. Споразум о продаји наоружања и војне опреме (НВО) у Москви оценили су као преурањен. Упозорили су и да нису озбиљно узете у разматрање све последице упада Москве на грузијску територију 2008. године.

Намера Русије јесте да купи или изгради пет бродова поменутог класе, који ће се у перспективи наћи у саставу једне од четири флоте руске морнарице – Северне, Балтичке, Пацифичке и Црноморске. Прва два брода била би произведена у Француској и у њих не би били уграђени напредни електронски системи. Преостала три брода изградил би се под француском лиценцом у бродоградилштима у Северодвињску и Санкт Петербургу.

Саркозијевој влади је у интересу да склапањем споразума са Русијом обезбеди посао за девет бродоградилшта у Француској. Осам чине део компаније чији су већински власници француска влада и Дирекција за изградњу пловила (DCNS, *Direction des Constructions Navales Services*), док је девето у Сен Назару, највеће и најпознатије од 2006. године у власништву јужнокорејске корпорације STX. Упрavo током посете бродоградилшту у Сен Назару, 2008. године, Саркози је обећао нове послове.

У малом медијском спектаклу, 23. новембра 2009. „мистрал“ је упловио у војну луку у Кронштату у близини Санкт Петербурга. У луци, брод се задржао само недељу, колико је трајала посета француске делегације, коју је предводио председник владе Франсоа Филон. Предводник својеврсног „десанта“ француских привредника, премијер Филон изјавио је: „Није могуће говорити о стабилности континента помоћу партнерства са Русијом, ако се уједно одбија могућност да јој се прода НВО. Одбијање би стајало у супротности са нашим дискурсом“. Важно је напоменути да се на самиту НАТОа у Букурешту априла 2008. године Филон успротивио могућности да Украјина и Грузија постану чланице Алијансе, сматрајући да би на тај начин била нарушена равнотежа снага у Европи на штету Русије.

Како се посета ближила крају, 27. новембра 2009, постигнута су два важна споразума која илуструју посвећеност Француске том партнерству. Енергетска компанија EDF обавезала се на преузимање 10 одсто удела у Газпром пројекту „Јужни ток“, док је друга француска корпорација активна на енергетском тржишту, ГДФ Суез, најавила учешће у финансирању гасовода „Северни ток“. Уједно, аутомобилска индустрија Рено прихватила је план за обнову производње у аутомобилској индустрији АвтоВАЗ, где учествује са 25 одсто власништва.

Најважнији посао, продаја „мистрала“ руској страни, није међутим договорен. Француска ће, по свему судећи, претходно морати да се консултује са савезницама, пре свих САД. Илеана Рос-Лехти-

нен, представница Републиканске партије у Комитету за спољне послове, покренула је 17. децембра 2009. иницијативу за усвајање резолуције у којој би се изразило „неслагање Конгреса са продајом НВО Руској Федерацији које може наћи примену у офанзивним операцијама“.

Мишљења су уосталом подељена и у Москви. Михаил Барабанов, уредник часописа „Moscow Defense Brief“ изјавио је за дневни лист „Комерсант“ да „руска морнарица не располаже средствима да произведе корвету или топовњачу, а камоли брод величине носача хеликоптера“. Сам програм наоружавања руске морнарице све до 2015. не предвиђа сличну аквизицију, већ за приоритет узима обнову НВО поморске пешадије. Најзад, куповини оружја у иностранству мора претходити одлука руске владе да такво НВО није могуће набавити (произвести) у Русији.

Чињеница да се у Москви размишља о набавци брода класе „мистрал“ илуструје, до извесне мере, стање у коме се налази руска индустрија одбране. Јавно мњење у Русији још је под утиском последњег неуспешног тестирања балистичке ракете *булава 1а* од 9. децембра 2009. године. Та балистичка ракета, развијана да би заменила значајан део инвентара произведеног у совјетској ери, тестирана је успешно свега пет пута од 2004. године. Тако се потрошене милијарде рубаља сада чине неоправданим. Преиспитивање политике убрзала је додатно економска криза. Зато је у недавном обраћању представницима војне индустрије председник Медведев најавио промену политике. „Индустрија одбране мора да научи да делује у такмичарском окружењу, ослободи се оних капацитета који нису од значаја за њену примарну делатност, настави процес модернизације и драматично унапреди квалитет финалног производа“.

При том, то не би био први пут да Москва купује страну наоружање. Пре две године купљене су израелске беспилотне летелице како би се унапредила домаћа технологија.

„Мистрал“ кошта око милијарду евра, што би чинило највећу набавку француског НВО од продаје вишенаменског ловца „еурофајтер“ Саудијској Арабији, која је тренутно у току (очекује се да буде окончана 2011. године).

Односи Запада и Русије, 18 месеци после сукоба у Грузији, дефинитивно су у успону. У интересу је НАТОа да Русија остане „укључена“ и у дијалогу с Алијансом, првенствено због ситуације у Авганистану. Генерални секретар Расмусен упутио је недавно позив Русији да се укључи у операције ангажовањем хеликоптера, док се одређена искуства која су руске (тада совјетске) снаге стекле у девет година авганистанског конфликта већ примењена (попут позиционирања база). Зато ће повређена осећања савезника које са аверзијом посматрају амбиције Русије у постсовјетском простору остати у другом плану. ■

Марко САВКОВИЋ

Нова теорија ратовања

Рат четврте генерације

Рат је током историје био стални пратилац човечанства. Имао је различите облике, интензитет, циљеве и учинке. Данас се свет суочава са феноменом рата који воде терористи и побуњеници. Такав сукоб још није потпуно дефинисан, али му је основни циљ да изазове унутрашњи колапс противника, а не његово физичко уништење. Одвија се у облику малих и ограничених ратова, сукоба ниског интензитета и асиметричних ратова.

Генерациски ратови

Амерички теоретичари Линдсеј и Банкер, западну цивилизацију и њен начин вођења рата деле на четири епохе (генерације). Рат прве генерације заснован је на људској енергији и може се сврстати у време старих Грка и Римљана. Употреба енергије засноване на животињама (коњица) чини основу рата друге генерације и потиче из средњег века. Коришћење механичке енергије (мотор и машине) одликује рат треће генерације, који се водио до завршетка Другог светског рата. Рат четврте генерације карактеришу сукоби ниског интензитета.

Узроци рата четврте генерације јесу неспособност, слабост или неуспешност влада и држава, неправедна расподела богатства, сиромаштво, корупција, репресија или колапс друштва, затим, етнички, верски или културни сукоби због произвољно постављених државних граница, те верски фанатизам.

Као стални пратилац човечанства, рат је инспирисао бројне теоретичаре – они су га класификовали, дефинисали и садржајно одређивали. Вековима су војни стратеги трагали за најбољим начином да се непријатељ порази. Тако је кинески војни мислилац Сун Цу писао о „сламању отпора непријатеља без борбе“. Немачки војни теоретичар Карл фон Клаузевиц тврдио је „да рат није завршен све док се не сломи воља непријатеља“. Енглески војни писац Лидл Харт упозоравао је „да би генерали требало да размишљају о паралисању, а не о убијању непријатеља“.

Једна од новијих теорија о рату, коју су изнели амерички пуковници Џон Бојд и Џон Ворден, разматра феномен с којим се свет данас сусреће – рат четврте генерације. Такав сукоб још није потпуно дефинисан, али му је основни циљ да изазове унутрашњи колапс противника, а не његово физичко уништење. Одвија се попут малих и ограничених ратова, сукоба ниског интензитета и асиметричних ратова.

Њихову теорију подвргао је критичкој анализи војни теоретичар Јерг Стјуден у студији „Пет прстенова или петља у рату четврте генерације“.

Сукоб идеја и емоција

Стјуден истиче да је рат четврте генерације новина, а његов модел је у развоју, док се његове одлике разликују од ратова који припадају осталим генерацијама. Сукоб у рату четврте генерације представља заправо сукоб идеја и емоција, у коме је држава изгубила монопол на рат. Он представља „могућност борбе против непријатеља који не поштује правила ратовања“. У њему учесници сукоба не признају монопол државе и њених представника – војске, полиције, чувара границе. Његов асиметрични фактор огледа се у томе да „не жели

нужно да контролише велике територије, па стога не мора да дефинише линију фронта и позадине“.

Борбени простор у таквом рату не укључује само оперативни простор оружаних снага, већ обухвата читаво друштво непријатеља, које је веома рањиво. Циљеви учесника у рату нису ограничени само на војне, већ укључују политичке, економске, социјалне и психолошке аспекте. Рат четврте генерације не прави разлику између бораца и небораца. У њему су потенцијални циљеви сви – војници и цивили (мушкарци, жене и деца), који не деле његове идеје. Његов основни циљ јесте „да изазове унутрашњи колапс противника, а не његово физичко уништење“.

Поменуте одлике чине рат четврте генерације прихватљивим и логичним избором за терористичке групе и остале асиметричне учеснике. Како у њему сукоб има етничку, верску и психолошку позадину, симболи непријатеља (државне институције и зграде, верски објекти и школе, обданишта, позоришта, те истакнути политичари и државници) такође постају његова мета. Актери рата су националне државе и терористичке или екстремне организације, које ангажују „нове категорије ратника“, веома различитих особина у односу на традиционалне војнике, као што су, на пример, бомбаши самоубице.

Један од основних војних циљева рата четврте генерације јесте остваривање утицаја, односно, измене начина размишљања и непријатеља и његових политичких креатора. У рату четврте генерације учесници не користе војну униформу. Такав сукоб финансира се различитим криминалним делатностима – растурање дроге, прање новца, трговина људима...

Да би се постигли ефекти у рату се користи конвенционално оружје, али и неконвенционална средства (путнички авиони, аутомобили бомбе), чија употреба отежава идентификацију, праћење, претње, процену намера и њихово планирање. Тај рат војни теоретичар Џон Бојд дефинише као „рат исцрпљивања на физичком нивоу, маневар са менталним нивоом и морал са моралним нивоом, којима се настоји да се продре у противничко морално-ментално-физичко биће, како би се уништила унутрашња хармонија, произвела парализа и сломила његова воља за пружањем отпора.“

Три нивоа борбе

У рату четврте генерације и даље су присутна три нивоа рата – стратешки, оперативни и тактички, али су они подложни променама које војни теоретичар Вилијам Линд дефинише као „морални, ментални и физички ниво рата“.

Једна од основних стратегија таквог рата јесте да промени начин размишљања креатора политике непријатеља, и претпоставља утицај јавног мњења на политичаре који доносе одлуке. Друга његова карактеристика јесте ширење идеолошких или верских уверења актера рата, која се вештим коришћењем мас-медиа јасно усмеравају на политичаре непријатеља. Да би се остварили стратешки циљеви, актери рата четврте генерације обликују операције (оперативни ниво рата), за напад противника на слабе тачке друштва, у области политике, економије, војске или на социјалном плану.

Стратешка парализа

Стратешка парализа представља војну опцију која има физичку, моралну и менталну димензију, а настоји да више онемогући него уништи непријатеља. Њен циљ јесте да оствари максимално могућ политички ефекат или корист, уз минимум потребних војних напора или трошкова. Циљ таквог рата јесте да се одговарајућим „маневром“ битка усмери против непријатељеве физичке и менталне снаге, како би се умањила његова морална воља за отпором.

Нова категорија ратника

Ратници четврте генерације рата не припадају категорији традиционалних војника. Већином се регрутују из добростојеће средње класе. Често су веома добро образовани, а знања су стицали на универзитетима у САД, Великој Британији и осталим земљама. Примера ради, проценат бомбаша самоубица који имају образовање више од средњошколског међу Палестинцима је око три пута већи од осталог становништва.

Тактички ниво укључује тактику и борбену технику из ранијих генерација рата и учеснике четврте генерације, који рат воде у читавом спектру политичких, социјалних и војних мрежа широм света, укључујући мешавине националних, традиционалних и субнационалних актера. Један од најзначајнијих аспеката рата представља морални ниво, који укључује културне стандарде и понашање за време сукоба. Неуспех на моралном плану може да има катастрофалне последице по исход рата. Примера има много – демонстрације против вијетнамског рата у Европи и САД наговестиле су моралну победу Северног Вијетнама, затим, ноћни упади у потрази за побуњеницима у ирачке домове и однос америчких војних власти према затвореницима у затвору Абу Граиб, и поред застрашивања ирачког народа, подстакли су становништво да пружи већу подршку побуњеницима.

Ментални ниво рата на изванредан начин представља везу између моралног и физичког нивоа и означава интелектуалну активност за савладавање физичког нивоа и за поништавање утицаја физичких акција на морални ниво.

Најмање значајан јесте физички ниво рата који даје мерљиве резултате – бројеве и статистику (број срушених зграда и уништених објеката војне и цивилне инфраструктуре, мртвих и рањених).

Познавање циљева

Стратешка парализа има значајну улогу у остваривању основног циља рата – утицај на промену размишљања креатора политике, како би се непријатељу сломила воља за борбу. Да би се непријатељ стратешки паралисао неопходно је познавати циљеве његове стратегије, који су веома различити. На пример, терористи настоје да изазову хаос и општу пометњу, а ослобађање својих припадника из затвора условљавају ослобађањем талаца који се налазе у њиховим рукама. Затим, класична герила делује под паролом „ослобађања народа“, док је циљ нарко-картела да чувају или прошире бизнис. Често су стратешки циљеви екстремистичких група и идеолошки. Тако, на пример, Ал Каида жели да оствари „божанско право потчињавања читаве планете Алаховој ери“, док револуционари Колумбије теже „увођењу комунизма“. На реализацију стратешких циљева четврте генерације рата теоретичари гледају различито – као тотални рат на глобалном плану, сукоб култура или политику засновану на верским уверењима и етничком пореклу.

Рат четврте генерације представља реалност у бројним данашњим сукобима који се воде по његовим принципима, веома дуго, чак деценијама. У односу на уобичајене војне нивое (стратегича, оперативна, тактика), тај рат се води на више нивоа (физички, ментални, морални), што захтева добру процену и успостављање модела отпора његовој стратегији и циљевима које треба поразити и физички и ментално, односно морално. Будуће претње укључиваће сва расположива конвенционална и неконвенционална борбена средства, чији ће основни циљ бити дејство на људски ум (неокортикални рат). ■

Станислав АРСИЋ

Вежбе Кфора на целој територији Косова

Команда међународних снага (Кфор) саопштила је да ће од 15. јануара до 24. фебруара изводити вежбе на целој територији Косова. „Вежбе се одржавају у циљу оцењивања нових структура и нису одговор нити припрема ни за какву постојећу или очекивану ситуацију на Косову“, наводи се у саопштењу.

Додаје се да је циљ вежби да омогуће снагама Кфора да одрже висок степен готовости и да буду спремне за брзо размештање као одговор на било који сценарио. Крајем јануара 2010. Кфор ће имати 10.000 војника, додаје се у саопштењу. ■

Војници БиХ иду у Авганистан

Начелник Заједничког штаба Оружаних снага БиХ генерал-пуковник Миладин Милојчић рекао је да су Оружане снаге завршиле припреме за одлазак војника у Авганистан.

Оружане снаге БиХ сачиниле су стручну анализу стања у Авганистану и упутиле га Министарству одбране БиХ на разматрање, рекао је Милојчић. „Даља процедура је политичка, а не више војна. Штаб је завршио свој стручни део посла. Ако министар испостави додатне захтеве Штабу, а верујем да неће, онда предлог одлуке иде Председништву БиХ“, изјавио је Милојчић. Он је рекао да ће Заједнички штаб Оружаних снага БиХ наставити да ради посао који је до сада радио, наводећи да, осим обуке војника која је примарна, очекује и додатно ангажовање БиХ у мисији ISAF.

Када је реч о слању вишкова оружја из БиХ у Авганистан, он је додао да је то ушло у техничку фазу реализације. „Много тога више не зависи од нас. Сада друге институције треба да обезбеде дозволе. Када је реч о војсци, ми смо свој део посла завршили“, изјавио је Милојчић. ■

Црној Гори отворена врата НАТОа

Црној Гори су отворена врата НАТОа и треба да искористи ту могућност, поручио је председавајући Војног комитета НАТОа, адмирал Ђовани ди Паола. Он је одржао предавање на Факултету политичких наука у Подгорици на тему „Нови стратешки концепт НАТОа“.

Адмирал ди Паола је рекао да је будућност Западног Балкана у евроатлантским интеграцијама и оценио да је Црна Гора добар пример у том процесу. Према речима Ди Паоле, пријем Црне Горе у Акциони план за чланство (MAP) је признање за напредак на путу евроатлантских интеграција. Он је поновио да термин када ће Црна Гора бити примљена у ту организацију зависи од ње саме, односно од њеног успеха да испуни потребне услове.

„Црној Гори је дата могућност да буде примљена у НАТО и сада је на њој питање када ће се то десити“, рекао је Ди Паола и додао да ће учешће црногорских војника у мисији ISAF у Авганистану представљати вредан допринос успостављању мира и безбедности у свету. ■

Русија и НАТО обнављају војну сарадњу

Русија и НАТО ће обновити војну сарадњу, прекинуту пре више од годину дана због рата у Јужној Осетији, саопштило је политичко представништво Русије у Северноатлантској алијанси.

Прво заседање Савета Русија–НАТО одржано је крајем јануара у Бриселу, и на њему је Русију представљао начелник Генералштаба оружаних снага и први заменик министра одбране генерал армије Николај Макаров.

Односи Русије и Северноатлантске алијансе замрзнуте су у августу 2008. године, после рата у Јужној Осетији. Тада је НАТО оптужио Русију за непропорционалну примену силе према Грузији и донео одлуку да „замрзне“ односе с Руском Федерацијом на свим нивоима.

Прво заседање Савета Русија–НАТО после конфликта, на нивоу министара иностраних послова, одржано је 4. децембра прошле године. ■

Нови кинески систем за пресретање ракета

Кинеска војска успешно је тестирала систем за пресретање ракета. Како се наводи, тестирање система са земље изведено је на кинеској територији и постигло је жељене резултате, „а тест је одбрамбене природе и није усмерен ни према једној земљи“.

Војска Кине је у процесу модернизације, а последњих година знатно су порасла издавања државе за одбрану. Посебан значај придaje се ракетној технологији. У извештају се такође помињу и критике на продају америчког оружја Тајвану, укључујући и одбрамбени ракетни систем PAC-3. Кина има 1.300 постављених балистичких пројектила усмерених ка Тајвану.

Тајван се одвојио од Кине после грађанског рата 1949. године. Уједињене нације не признају Тајван као државу, а Кина га сматра делом своје територије. ■

Патриот ракете од априла у Пољској

Батерија америчких патриот ракета биће стационирана у северној Пољској у априлу, саопштило је Министарство одбране Пољске. Портпарол министарства Јануш Семеј рекао је да ће база, која ће имати највише осам лансирних рампи са посадом од 100 америчких војника, бити постављена у граду Морагу. Америчке одбрамбене ракете служиће за обуку пољске војске.

Гарнизон ракета патриот био је услов пољске владе за стационирање ракетног штита из 2008. године, који је договорили администрација бившег председника Џорџа Буша и који је довео до затегнутости са Русијом, после чега је администрација Барака Обаме тај договор преобликовала.

Град Морага је 60 километара удаљен од руске енклаве Калињинград. ■

Пише
Александар РАДИЋ

Надметање за индијско тржиште

Индија има и потребе и новца за развој изузетно моћне оружане силе. У избору средстава ратне технике покушава да оствари баланс између више стратешких партнера у иностранству и домаће производње по страним лиценцама и све више самосталним развојем. Такав приступ подсећа на прилике у бившој Југославији, која је такође покушала да се снабдева из више извора да би била технолошки независна. Исти мотиви и дух несврстаности утицали су на став Индије да се може и платити више ако треба да се дође до самосталности.

Индија се припрема за велики технолошки скок који ће остварити низом наруџбина нових средстава, пре свега авиона. Процене актуелних прилика кажу да се половина технике у оружаним снагама може сматрати за застарелу и мора или на ремонт и модернизацију или у расход. Само 15 посто наоружања сврстава се у савремено.

У наредних десет година за модернизацију ће бити потрошено око 100 милијарди долара. У борби за ту суму главни конкуренти биће америчке и руске фирме. Интереси одбрамбене индустрије тих држава чврсто су повезани са геостратешким положајем Индије и потребом да се две афирмисане силе што боље повежу са силом у расту. Зато ће бити врло интересно пратити како ће САД и Русија покушавати да преко политичких односа подрже извоз наоружања.

За Индију, конкуренција међу продавцима је добродошла и због већ поменути намере да се не веже за само једног стратешког партнера, због цена и погодности у механизмима плаћања и могућем суделовања индијских фирми у производњи и развоју.

Трка је већ увелико у току, посебно за избор вишенаменског савременог борбеног авиона. У борбеним ескадрилама посебан терет сада представља велики број остарелих мигова 21 (МиГ), који су постали изузетно ризични за пилоте, па су и уде си чести. Званична статистика каже да је за последњих 20 година пало 265 мигова и при том је погинуло 96 припадника војске и 44 цивила.

Сада лети око 160 од 450 мигова 21, колико се налази у инвентару. Осим замене мига 21, Индија жели да повећа број ескадрила са 34 на 42, у којима ће бити од 612 до 756 борбених авиона. Осим већ покренуте лиценце производње Су-30МКИ, Индије жели да обезбеди стабилну попу новом техником и зато паралелно ради на више пројеката. Због замене мига 21 ради се на малом једномоторном домаћем ловцу тегас, који је током развоја наишао на пуно техничких проблема, тако да се не може са пуном сигурношћу предвидети његова будућност.

Због уложеног новца и рада сада је тешко одустати од ловца, али зато РВ Индије на међународном тендеру тражи још 126 ловачких авиона. Званично, сви су добили шансу, али полако се избор произвођача сужава на Американце и Русе. За разлику од прошлих времена када су Американци били изузетно шкрти у дозволи за приступ технолошким знањима, сада су показали вољу да Индији препусте знања потребна да се овлада производњом борбеног авиона. Русија покушава да увери РВ Индије да би најбоље решење било да без технолошког ризика набави миг 35, уствари усавршени миг

29, који се већ четврт века користи у Индији. У приступу технологијама Русија је пуно понудила – у здруженом послу са Индијом ради на развоју потпуно новог вишенаменског борбеног авиона нове генерације. На ту летелицу мораће још да се чека, а Индија сада жели да набави неки од авиона који су већ у серијској производњи.

Због дугорочног значаја програма од 126 ловаца, Американци и Руси сада воде жестоку битку око послова за пуно мању количину авиона потребних Ратној морнарици Индије. Онај ко обезбеди тај посао има шансе и код РВ Индије. За сада, Руси су у предности јер су они Индији продали модернизовани и ремонтовани носач авиона, бивши Адмирал Горшков, који ће код новог корисника носити име Викрамадита. На палуби тог брода биће ескадрила од 16 ловаца миг 29К и миг 29КУБ.

Следећи корак у развоју индијске флоте је градња три носача авиона депласмана од 40.000 тона. Кобилица првог брода положена је у бродоградилшту у Кочину фебруара 2009. године, а у флоту треба да уђе 2015. године. За први брод, на тендеру објављеном новембра 2009. године, биће наручено 16 борбених авиона са перспективом да се наруџбина подигне на 40 авиона потребних за сва три носача авиона. У МиГ-у су рачунали да ће Индија врло вероватно узети додатне количине мигова 29К, али сада САД нуди палубну варијанту F-35 лајтнинг II.

Осим борбених авиона, Индија жели да обнови транспортну флоту. Већ се одлучила за наруџбене десет америчких авиона С-17А као замену за старе руске авионе Ил-76 и делимично Ан-32. За фирму Боинг наруџбина из Индије је велики догађај јер се производња С-17 ближила крају. Иако се рачуна са одласком Ил-76 у основној намени, интересантан детаљ представља то да је Индија крајем прошле године затражила од Русије девет летећих радарских осматрачких станца А-50ЕИ заснованих на модификованом Ил-76. Ти авиони су пример на који начин се размишља у Индији. Да би се остварила што већа независност и истовремено набавила савремена техника високих могућности, из Русије су већ 2003. године наручена три А-50 са делом електронских система. Затим су израелској фирми ELTA поверени радови на интеграцији њиховог радарског система уз учешће индијских фирми. Први авион завршен је и предат РВ Индије маја 2009. године, а још два ће ући у наоружање ове године.

У програму за тенкове већ се десио крах дуготрајног амбициозног програма развоја домаћег борбеног возила аријун. Показало се да тај тенк, уз пуно недостатака, има знатно нижу поузданост и лошије тактичко-техничке карактеристике у односу на руске тенкове Т-72 и Т-90 какви су већ у употреби. ■

Синергија 09

Технолошко освежење

Кад би се информатичке технологије посматрале као и остали алати за производњу, биле би много примењивије. У свету су бројне промене обележиле напредак у примени виртуелних платформи, серверских апликација и програмских алата. Мајкрософт се не задовољава само ефикасним информатичким платформама већ нуди целовити систем пословне технологије.

Кад је 2008. године завршена *Синергија*, конференција која је постала место окупљања домаћих и страних професионалаца који раде на развоју и примени информатичких технологија, користећи претежно *Мајкрософтове* производе, најављена су значајна унапређења у развоју оперативних система, алата и програмских решења у 2009. години. С обзиром на то да *Мајкрософт* из године у годину поставља све више стандарде у коришћењу информатичких технологија, очекивало се да ће промене наступити током године.

Међутим, већ јануара 2009. године почело је тестирање новог оперативног система *Windows 7*, који је најављен као раскид са системом *Windows XP* и његовим наследником *Windows Vista*. И друге бројне промене обележиле су напредак у примени виртуелних платформи, серверских апликација и програмских алата. Сви они који су се придружили екипи *Мајкрософтових* професионалаца на *Синергији 09*, могли су да размене искуства са колегама из земље и света и искористе прилику да на једном месту чују све о *Мајкрософтовим* новитетима и технологијама од уважених предавача и гостију.

Предавања за стручњаке

Иако је одржавање девете по реду *Синергије* било под знаком питања, првенствено због економске кризе, оно што је за организаторе представљао подстрек био је број пријављених за учешће на скупу. Више од 1.500 наших стручњака пријавило се да прати бројна предавања, учествује у обучавању и сагледа подручја практичне примене нових *Мајкрософтових* производа. Била су то предавања о новом оперативном систему *Windows 7*, о томе шта доноси *Microsoft Office 14*, и о предностима практичног коришћења виртуелизационе инфраструктуре засноване на технологији *Microsoft HyperV*.

На прес-конференцији *Синергије 09* представљена су дешавања на информатичкој сцени у Србији, те планови и очекивања *Мајкрософта* за наредни период. По-

Развој информатике у Србији

Мајкрософтова конференција о информатичким технологијама *Синергија 09* одржана је у Центру „Сава“ у Београду од 17. до 19. новембра. Скуп је отворио потпредседник Владе Србије и министар за науку и технологију Бождар Ђелић. Том приликом подсетио је да се у Србији у информационе технологије улаже двоструко мање средстава него у земљама Европске уније и да развој информатике мора да буде један од приоритетних задатака. Због тога ће Влада у наредних пет година уложити око 300 милиона евра за научни и технолошки развој.

Учесницима скупа, посредством видео-линка, обратила се и министарка за телекомуникације и информатичко друштво Јасна Матић, која је указала на значај тог традиционалног информатичког скупа и изразила очекивање да ће и Србија ускоро бити сврстана у ред напредних земаља у области информатике.

Генерални спонзор *Синергије 2009* била је компанија *Com-Trade*. Председник Веселин Јевросимовић подсетио је да је ова година најтежа за пословање у последње две деценије и да је продаја рачунара опала за око 20 одсто. Такође истакао да је држава пропустила прилику да инвестирањем у информатику реши проблем превелике неефикасне државне управе.

кренута је и актуелна тема пиратерије, која је у Србији и даље на високом нивоу.

Предавања, демонстрације и конференцијски скупови одржани су у десет конференцијских сала Центра „Сава“. Предавачи су били стручњаци *Мајкрософта* из Србије, региона, западноевропских земаља, али и из самог *Редмонда*, односно стручњаци партнерских фирми (и српских и страних).

Решење које стимулише

Поднаслов овогодишње конференције био је „Свеже из Мајкрософта“, а најатрактивнија предавања су, као и увек, била управо о новим производима и технологијама. Поред новог оперативног система *Windows 7*, могло се сазнати нешто више и о платформи *Windows Azure*, и о осталим, заиста „свежим“ производима, као што су *Exchange Server 2010*, *Windows Server 2008 R2*, *Office 2010 (Office 14)*, *SharePoint 2010*...

Синергија 09 обухватила је велики број предавања, сврстаних у девет тематских целина. Представљено је решење – *Пословна интелигенција и платформа за базу података*, које се користи за доношење ваљаних пословних одлука, уз коришћење одговарајућих алата и технологија. То решење омогућава интеграције, анализе и извештавања над заједничким (здруженим) подацима, уз помоћ технологија: *Microsoft SQL Server 2005* и нове верзије *SQL Servera 2008*, *Microsoft Office PerformancePoint Services* и *2007 Office System*. То указује да је *SQL Server 2008* постао незаменљива платформа за управљање подацима, пружајући висок степен сигурности и поузданости система.

Следећи циклус предавања односио се на развојне алате који чине срце *Мајкрософтових* технологија. На великом броју сесија приказани су алати који су постали неизоставни део развоја критичних апликација. То су *Microsoft Visual Studio 2008*, *Visual Studio 2010*, *Microsoft Visual C++*, *Visual Basic* и *Visual C*. Уз то информатичари су сазнали и како да ојачају развојне способности користећи апликације и алате за управљање животним циклусима и *Visual Studio Team Systema*.

Нашироко коришћен програм за канцеларијско пословање проширен је апликацијама за дељење података – *Office and SharePoint*, који помаже да се сазна више информација о томе како да се обликују, примене и искористе решења заснована на платформи *Office* и *SharePoint*. У тој области учесници су сагледали и следеће технологије и алате: *SharePoint Server 2007*, *Office Enterprise*, *InfoPath 2007*, *SharePoint Designer*, *Project Server 2007*, *SharePoint Online services*.

Нису представљене само основне програмерске и корисничке апликације за рад са подацима већ и могућности управљања њима помоћу различитих типова комуникација – *Unified Communication, Messaging and Mobility*. Управљање подацима и различитим типовима комуникација у време савременог пословања, ради обезбеђивања брзог и поузданог сервиса, данас постаје све већи изазов. *Мајкрософт* је, такође, приказао вертикалу производа чији је циљ да пружи потпуну размену комуникација, порука, аудио-видео садржаја између апликација и уређаја које људи користе у свакодневном пословању. Међу њима су следеће технологије: *Microsoft Exchange Server*, *Microsoft Office Communications Server 2007 R2*, *Microsoft Office LiveMeeting* and *Microsoft Exchange Online*.

Захтеви савременог бизниса

Пошто пословна структура захтева много више од прикупљања података, њихове обраде, анализе и приказивања у корисном облику, *Мајкрософт* је развио и серверске алате за управљање и заштиту – *Server, Management Tools and Security*, којима се обезбеђује сигурног серверског оперативног система. Управо зато је фамилији производа *Windows Server* дато посебно место на конференцији.

Било је речи и о алатима за централни систем, који на најбољи начин уређују, одржавају и пружају подршку функционисању информатичке и технолошке инфраструктуре. То омогућава да се максимизују инвестицију у информатичко-технолошки буџет повећавајући број сервиса, смањујући потрошњу и робустност одржавања сложене инфраструктуре. Ту су најефикаснији виртуализациона стратегија (*Microsoft virtualization strategy*), алати и технологија као што су: *Windows Server Hyper-V*, *Microsoft Hyper-V Server*, *App-V*, *MED-V*, *System Center Virtual Machine Manager*, *Terminal Services*.

Највише интересовања изазвала су предавања о новом оперативном систему *Windows 7* у области *Windows Client*. Приказане су најзначајније новине и разлике у односу на претходне верзије оперативног система *Windows*, побољшања перформанси и сигурност система коју *Windows 7* доноси корисницима. Било је речи и о развојним алатима и технологији виртуелизације у оквиру десктоп оптимизације радних станица.

У групи предавања *Мајкрософтових* пословних решења демонстриране су предности производа из фамилије *Microsoft Dynamics*, те начини на који ти производи решавају комплексне пословне захтеве у различитим индустријама у Србији.

Представљен је, такође, и начин како се технологије интегришу у целину *Мајкрософтове* платформе, односно како се могу укључити партнерска решења и примери успешних имплементација нових *Microsoft ERP* пословних решења *Microsoft Dynamics NAV 5.0 SP1*, *Microsoft Dynamics AX 2009*, као и решења *Microsoft CRM*.

Приказани су и модели пословања, визије и конкретни одговори на економске изазове са којима се сусрећемо. С обзиром на савремена кретања нису изостала ни решења о имплементацији алата који омогућавају да се све више користе мобилна телефонија за управљање пословима, захваљујући одговарајућим *Мајкрософтовим* решењима. ■

Никола ОСТОЈИЋ

Библиографија добровољачког покрета

У најновијем, тридесет четвртом броју „Добровољачког гласника“, тематска целина посвећена је библиографском прегледу литературе о српским ратним добровољцима и добровољачком покрету у Србији и српским етничким просторима ван граница некадашње кнежевине, односно Краљевине Србије

Библиографским прегледом добровољачког покрета обухваћени су наслови чији су аутори савременици буна, устанака и ратова које су Срби водили у 19. и 20. веку, али и савремени историчари, међу којима су истакнути научни радници, укључујући и бројне академике. Преглед литературе је посебно значајан када се има у виду да обухвата велики број књига и публикација којих одавно нема у књижарским изложима, од којих неке представљају историјске раритете.

Многе књиге и публикације о добровољцима и добровољачком покрету, наиме, могуће је наћи и искључиво користити у библиотекама које их поседују. То је сасвим разумљиво када се има у виду да се у доста случајева ради о антиквитетима од којих је доста њих штампано далеко ван Србије. Такав је случај, на пример, са књигом „Добровољци“, чије су издање финансирани Срби, рудари, из места Бијут Монти у Америци 1916. године. Сличан је случај са „Правилником за војне судове“, издатом на Крфу 1915, и „Борбом Добровољачког кора Ибарске војске“, аутора Ниђифора Дучића, објављена 1881. у Гласнику Српског ученог друштва.

Међу ауторима су и многа позната имена из редова академика, професора доктора историјских наука и других људи из света науке попут Арчибалда Рајса, Пере Слијепчевића, Јована Цвијића, Богумила Храбака, Владимира Стојанчевића, Радоша Љушића, Андреја Митровића, Николе Поповића...

Реч је, дакле, о великом броју књига, публикација, брошура и чланака који се односе на биографије истакнутих добровољаца и њихових челника, али и о великом броју борби у којима су учествовали српски ратни добровољци. Таквих садржаја, с правом се може рећи, има на претек, али се такође мора констатовати да их, нажалост, није било, нити их данас има, у историјским уибеницима. А управо тај недостатак неумољиво указује и прети падом у заборав традиција српског добровољачког покрета.

У тексту о библиографији наведени су подаци о фонду који на ту тему, поред осталих, поседују Центар за војнонаучну документацију и информације и Народна библиотека Србије, где су осим књига обухваћени зборници и публикације чији су садржаји посвећени српском добровољачком покрету. Књиге и публикације које поседује библиотека Центра високих војних школа у Београду, такође су

обухваћене у оквиру библиографске грађе наведене у овом броју „Добровољачког гласника“.

Пригодна издања Српске академије наука и уметности, као што су споменице, календари, енциклопедије и сличне публикације, употпуњују наслове са садржајима који се односе на добровољце и добровољачки покрет. Велики број наслова о добровољаштву налази се у рафовима библиотеке Историјског института у Београду, а више стотина књига и публикација о Топличком устанку у Народном музеју у Лесковцу. Када се томе додају текстови објављени у „Добровољачком гласнику“ у протеклих петнаест година, очигледно је да се ради о

јединственом прегледу наслова о српским ратним добровољцима и добровољачком покрету.

Тематској целини претходи је уводник др Слободана Микића, генерала у пензији, посвећен истраживању и разумевању суштине ратног добровољаштва у српском народу. С тим у вези, аутор поред осталог наводи да у борби за опстанак српског народа значајно место припада ратним добровољцима, спремним на највеће напоре, одрицања и спремности да дају животе за слободу свог народа. Такав допринос не могу умањити примери појединих „добровољаца“ који су самовољно, ван састава регуларних снага, деловали и чинили кривична дела и злочине у време грађанских ратова на простору бивше СФРЈ.

У овом броју „Гласника“, нажалост, није изостала рубрика „Ин меморијам“, која је овог пута представљала опроштај од Милорада Манића, пуковника у пензији и председника Удружења ратних добровољаца 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца. Исто тако, у току штампања часописа приспела је вест да је преминуо патријарх Павле, о чему је такође припремљен прилог са цитатима патријархових изјава, објављених својевремено у „Добровољачком гласнику“, посебно оних које се односе на Косово и Метохију. ■

Радисав РИСТИЋ

Рубрике

Редовне рубрике „Гласника“ доносе обиље материјала о људима и догађајима који су обележили добровољаштво у Срба, али и актуелности везане за савремена друштвена кретања.

У рубрици „Актуелна тема“, на пример, под насловом „Слово о Косову“, објављено је, досад непубликовано, излагање др Миодрaга Трифуновића у Скупштини Србије 1983. године, у коме је аутор, бивши судија Уставног суда и председник Савезног већа Скупштине СФРЈ, упозоравао и готово пророчански предвидео развој догађаја у јужној српској покрајини.

Феномен ТЕРОРИЗМА

У издању Правног факултета у Београду, средином 2009. године из штампе је изашла научна монографија „Тероризам, општи део“, аутора др Драгана Симеуновића, редовног професора Факултета политичких наука и Правног факултета у Београду

Професор Симеуновић је добро познат широј научној јавности као изузетан и међународно признат стручњак у области политичких наука, са посебним специјализирањем, поред више области којима се бави, управо темом ове књиге. Стога, излазак ове књиге из штампе представља могућност научној и стручној јавности која се бави феноменом тероризма, али и широј читалачкој публици, да се сазна више о најновијим достигнућима у овој области. С друге стране, књига на посебан начин врши и класификацију и преглед посматраног феномена, паралелно са неким најновијим сазнањима у овој области, па се може посматрати комбиновано и као универзитетски уџбеник, а и као научна монографија.

Књига (250 стр, Б 5 формат) обухвата два дела. Први део, „Дефинисање, класификовање и историјат тероризма“, обухвата пет поглавља. Сходно методологији политичких наука која експлицитно захтева тачно дефинисање посматраног феномена, и професор Симеуновић знатну пажњу посветио је дефинисању појма тероризма, у чак три поглавља овог дела рада. Класификација тероризма обухвата четврто поглавље. Према својим циљевима тероризам може се класификовати на (1)

идеолошки мотивисан (у оквиру тога на левичарски и десничарски), затим (2) етносепаратистички тероризам и на (3) верски финансиран тероризам (који се дели на тероризам секти и на тероризам финансиран на интерпретацијама великих религија). Класификација тероризма према средствима је на (1) класични, (2) биохемијски и (3) нуклеарни тероризам. Према методама класификује се на (1) класични, (2) самоубилачки, (3) сајбер и (4) нарко-тероризам. Класификација према типу актера – субјеката тероризма је на (1) индивидуални, (2) тероризам организација и илегалних група и (3) институционални (државни и сл.).

Пето поглавље првог дела обухвата историјат тероризма. Он је имао кроз историју своје претече, доживео развој у 19. веку, да би у различитим екстремистичким идеологијама и покретима пун замах добио у 20. веку. Крај двадесетог века је и време оснажења старих и појаве нових врста тероризма. Исламистички тероризам постао је светска опасност број један, а самоубилачки и „сајбер тероризам“ постали су нове али важне појаве у свету тероризма.

Друго део књиге, „Савремени тероризам“, има три засебна поглавља. Прво поглавље бави се идеолошки мотивисаним тероризмом, друго етносепаратистичким и треће верски финансираним тероризмом.

Идеолошки мотивисани тероризам је подељен на савремени левичарски и на десничарски тероризам. Левичарски је често мотивисан уверењем у бесперспективност парламентарне политичке борбе и своје претече има у анархистичким покретима 19. века, док се у 20. веку јавља у различитим видовима, који у својој основи маргинализују парламентарну вишестраначку демократију и дају предност насилним облицима политичке борбе.

Професор Симеуновић посебно се задржава на екстремизму као родном тлу десничарског тероризма. Екстремисти се не задовољавају неговањем своје културе, традиције, идеологије. Они желе да потпуно потчине, униште, елиминирају другог. Он пише и да десничарски тероризам своју условно посматрану индивидуалну слабост надокнађује потребом за ослањањем на државу или институцију.

Етносепаратистички тероризам обухвата низ савремених облика, где му је главна одлика удруживање по националној матрици, најчешће у правцу добијања територијалних и статусних уступака. Ту се наводе као актуелни примери Северна Ирска, Баскија, Корзика, Курди, Чеченија, Шри Ланка, албански тероризам на Косову, југу Србије и у Црној Гори.

Верски финансиран тероризам је највише као савремени феномен повезан са исламским тероризмом. Он добија на значају од 11. септембра 2001, и нарочито је идентификован са Ал Каидом. Међутим, његови облици су испољени и раније у свету, где захватају и балканске просторе, попут Босне и Херцеговине, Косова и Метохије, западне Македоније. Посебан вид верски финансираног тероризма обухватају верске секте. ■

Др Драган ПЕТРОВИЋ

Пише Крсман МИЛОШЕВИЋ

Градови у средњовековној Србији

Сведочанства цивилизацијског р

Српски древни градови – тврђаве представљају драгоцену витражно огледало, у коме познаваоци историје, културе, привреде, архитектуре, лингвистике и многих других области науке, могу пронаћи скривене стаклиће не само наше, већ и прошлости многих других народа, који су, сеобама, снагом, величином, мудрошћу или истрајношћу и суровошћу, додиривали ове просторе

Српски средњовековни градови чине посебну и драгоцену врсту споменика материјалне културе Срба. Под именом град тада се није подразумевало, као данас, једно велико урбано насеље, већ утврђење које је служило за одбрану неког насеља, обично управног центра („жуле“) трга, рудника, дворца владара, неког важног пута. У ратничком средњем веку такви градови су образовани на све стране у већем броју, па се њихови остаци налазе свуда по Србији. Кажемо остаци, јер је већина тих градова порушена, а многи су чак и потпуно ишчезли. Обилазећи Србију или читајући карту, данас често наилазимо на места са називима „Градиште“, „Градина“, „Градац“, „Калиште“, „Каљаја“, „Хисар“, „Кулина“..., што сведочи да су се ту некад налазили градови (не само средњовековни) од којих су остали само мањи трагови, успомене, легенде и сећање на њих.

Сем средњовековних манастирских грађевина, изузетних сведочанстава културног нивоа и уметничких способности тадашњих Срба, градови из тога доба представљају једну врсту докумената и извора за реконструкцију важних момената из историје српског народа, али указују и на економско-друштвене односе и начин живота наших предака.

За многе од старих градова не зна се тачно ко их је и у које време саградио. Већина данашњице са давном прошлошћу битно је прекинута петовековним турским пустошењима и разарањима. Док су музеји и архиве у многим „срећнијим“ земљама пуне драгоцених докумената – повеља, писама, планова, слика, одеће, оружја, посуђа, накита, намештаја..., помоћу којих се може реконструисати реалнија слика живота и рада људи у том далеком времену, дотле је највећи део наших сведочанстава неповрат-

но уништен. Ниједан српски средњовековни град нема сачуван кров и унутрашње просторије у којима се живело. Остале су само зидине. На истраживачима је да извуку „слику“ како су они изгледали, начин живота који је у њима и око њих струјао.

Детаљна листа свих споменика (градова) износила би преко 200 имена. Овде се даје приказ само најзначајнијих и најбоље очуваних средњовековних градова на територији данашње Републике Србије, подељених у две целине, на оне са територије централне Србије и оне са подручја покрајине Косово и Метохија. Средњовековне градове у покрајини Војводина градили су Мађари, па они нису обухваћени у овом штиву.

Београдска тврђава

Београдска тврђава, подигнута на платоу изнад ушћа Саве у Дунав, једна је од највећих средњовековних српских градова. Она представља најстарије историјско језгро Београда, око кога се развијало цивилно насеље још у преисторији, антици и средњем веку. Ту су очувани остаци римског каструма из времена боравка Флавијеве легије и остаци

двоструких бедема из времена византијске обнове за доба цара Анастасија (510) и цара Јустинијана (535). Још су Келти од 4. до 3. века п. н. е. саградили прву одбрану свога Сингидунума. Када су Римљани заузели Београд, они су за Трајановог, или Адријановог, доба изградили свој каструм правоугаоног облика, чији се остаци и данас виде у темељу северног зида. После Римљана, Београдом су управљали Византинци, који су дуго, иза његових зидина одбијали навале у време сеоба народа. Током времена, Београд су разарали Хуни (5. век) и Авари (8. век).

Под чисто словенским именом Бјелград, први пут се помиње у једном писму папе Јована Осмог (878). Тада то више није било паганско насеље, које су запосела варварска племена, него развијени хришћански центар. Само неколико година касније (885) Београд се у историјским документима назива „најславнијим градом на Дунаву“. У времену од 9. до 12. века, он је веома често мењао своје господаре (Бугари, Византинци, Угри), бивао разаран и обновљан. Иако је више од четири века био настањен словенско-српским живљем, први пут под српску власт долази за време краља Драгутина (1284), који га је „добрио“ од свог таста, мађарског краља Стефана Петог.

Управљајући Београдом око три деценије (у доба владавине шурака краља Ладислава) Драгутин је знатно допринео његовој „србизацији“, чему је тежио и његов брат краљ Милутин, од 1316. до 1319. године, када поново пада под мађарску власт. Драгутин је „обнављао и ширио град“, подигао у њему велику Саборну цркву, седиште београдског митрополита, која је имала, сем осталог, и чудотворну икону Богородице. У Горњем граду подигао је замак у коме је дочекао краљицу Симониду, жену свог брата Милутина, када је дошла у „походе“ Београду.

После једног турског пустошења (1397. године) Београд је с „дозволом Мађара“ обновио деспот Стефан Лазаревић. Он у једној својој повељи (око 1403) пише: „... красњејшеје место од дрвље превелики град Белград и по случају раздрушен и запустјел сздах јего...“. И заиста, врхунац свог развоја средњовековни Београд остварио је у доба

Красно место и велики град

После једног турског пустошења (1397), Београд је с „дозволом Мађара“ обновио деспот Стефан Лазаревић. Он у једној својој повељи (око 1403) пише: „... красњејшеје место од дрвље превелики град Белград и по случају раздрушен и запустјел сздах јего...“. И заиста, врхунац свог развоја средњовековни Београд остварио је у доба деспота Стефана, који је у њега пренео своју престоницу из Крушевца и „држао га“ 24 године (1403–1427). Пошто је у састав Деспотовине ушао око 1403. године, Београд је, и као тврђава и као град, доживео прави препород, први пут поставши политичко, привредно и културно средиште српске државе.

деспота Стефана, који је у њега пренео своју престоницу из Крушевца и „држао га“ 24 године (1403–1427). Пошто је у састав Деспотовине ушао око 1403. године, Београд је, и као тврђава и као град, доживео прави препород, први пут поставши политичко, привредно и културно средиште српске државе.

Стефан је „градитељски и урбанистички“ битно унапредио своју нову престоницу. Великим градитељским захватом добијен је коначан облик „развијене“ средњовековне тврђаве са Унутрашњим градом у североисточном делу Горњег града, где се налазио двор владара, и пространим и добро утврђеним Доњим градом, као и источним и западним подграђем. Сем тога, из средњовековног развоја града на тврђави се истичу неки добро очувани споменици – Зиндан капија са две полукружне куле, Деспотова капија са моћном четвртастом кулом у Горњем граду (15. век) Јакшићева кула у североисточном предграђу и кула Небојша (15. век), највећа кула Београдске тврђаве. Изграђена је ради заштите Дунавског пристаништа на самој обали Дунава.

Из турског времена сачуване су многе капије (две Стамбол-капије, Мрачна капија, Водена капија, Дефтердарова капија), турска чесма у Горњем граду (16. век), Дамид Али-пашино турбе, остаци имама, казамата, бедема. Постоје и многи други тврђавски објекти који не припадају Београду средњег века. Деспот Стефан је изградио пристаништа на Сави и Дунаву и развио „цивилни“ део града. Сматра се да је Београд у 16. веку имао око 100.000 становника и био један од највећих европских градова.

После смрти деспота Стефана (1427) Београд преузимају Мађари. Налазећи се све чешће под турским ударима, град се поново утврђује у складу са употребом ватреног оружја. Походом Сулејмана Величанственог и падом под турску власт (1521) тврђава је изгубила свој ранији стратешки значај. Током дуге турске владавине, пуних 167 година, град није знатније утврђиван, али се предграђе врло интензивно развијало. У току краткотрајне аустријске власти (1688–1690) предузете су мере да се Горњи и Доњи град обнове. Касније, то је настављено и под Турцима, који су градили објекте исламског карактера. Разуме се, одржавали су и постојеће, који су им служили за смештај бројних војних посада и њихову заштиту.

Београд је још неколико пута ишао из руке у руку, све док 1867. године у доба кнеза Михаила Обреновића, није дефинитивно предат Србима.

Сачувани бакрорез из 1677. представља Београд пре него што су га, прво Италијан Карнаро (1696) за рачун Турака, а онда и Швајцарац Морес фон Доксат (1723–1736) за Аустријанце, „преправили у модерну тврђаву“. До данас се, у тако „преправљеном“ Београду, очувало мало средњовековних трагова. Најзначајнији су – источни зид горње правоугаоне тврђаве са капијом на североисточном углу, остаци „двингера“ испред истог тог угла, који је штитио колску везу између горње и доње тврђаве до пристанишне куле Небојше (касније тако названа). Та дунавска кула је из „артиљеријског времена“. Бранила је улаз у пристаниште. Иначе, ниједна средњовековна кула на Београдском граду није до данас сачувана. Од њих је остало само неколико темеља. Највероватније, срушили су их Аустријанци приликом „преправки“ у 18. веку. Током 1948. отпочело је археолошко откопавање „утврђеног замка“ на западном углу горње тврђаве. „Римски бунар“, који се налази у близини, аустријска је грађевина (у дана-

азвоја

шњем облику). Град није падао у рушевине, нити је напуштан.

У Европи је средњоевропски Београд носио назив Алба граеца, Мађари су га називали Нандорфехервар или Алба нандор, Турци Белиград, а Аустријанци Вајсенбург.

Град Голубац

Један од најбоље очуваних средњовековних градова на тлу Србије налази се пред улазом у Ђердапску клисуру. Није познато када је саграђен, али се помиње као мађарски град 1337. године. Од 14. века често се помиње као поприште великих борби, после којих је мењао господаре. Бивао је на махове и српски. Турци су га први пут освојили одмах после Косовске битке и задржали до 1402. године. Од тада до 1427. био је у власти деспота Стефана Лазаревића. Заповедник тврђаве, војвода Јеремија, уместо Мађарима, како је било предвиђено уговором, предао га је Турцима. Сегадинским миром (1444) Голубац је уступљен деспоту Ђурађу Бранковићу, да би 1458. опет припао Турцима. Крајем 17. века потпао је под власт Аустријанаца.

Голубац је град стратегијског карактера, саграђен на терасастим стенама изнад Дунава, са донжоном (главном кулом) на највишој тачки, а осталим кулама и зидовима лепезасто постављеним у два реда према најслабијој страни – западу. Првобитно је саграђен за борбу хладним оружјем, а три југозападне четвртасте куле су касније (у време артиљерије) споља обзидане облим појачањима. Понегде се виде и топовски отвори. Мађари су топовима тешко бомбардовали Голубац 1428. године.

Да би се обезбедила ефикаснија одбрана, град је унутар бедема преграђен зидовима и подељен на неколико целина. Укупно има девет кула постављених на различитим нивоима, од којих је донжон, доле вишеугаон а горе цилиндричан, најистакнутији. Остале куле имају зупце и стрелнице. По једном интересантном детаљу рекло би се да је једна четвртаста кула у средини града српског порекла. То је капела у доњем приземљу. Она има нише за олтар, ђаконикон (за кратке молитве) и проскомидију (припрема за причешће), све окренуто истоку, па је могла припадати православном храму за који се, међутим, види да није накнадно „прилагођен“ кули, већ првобитно изграђен. У доњем делу града, на самој обали Дунава, налазила се палата, а узводно од ње Турци су саградили ниску осмострану праву топовску полигоналну кулу, која је бранила пристаниште за шајке и штитила град са западне стране. Главни улаз у тврђаву налазио се на западној страни. Град Голубац је, нема сумње, један од најлепших градова – споменика средњовековне Србије.

Крушевац

Град кнеза Лазара, код ушћа Расине у Западну Мораву, први пут се помиње 1381. у делу Константина Филозофа, а 1387. године, само два лета пред Косовску битку, кнез Лазар издаје повељу „у славноме граду господства ми Крушевцу“. Из утврђеног Крушевца, кнез Лазар 1389. повео је своју војску у тешку и судбоносну битку против Турака на Косову Пољу. После кнежеве смрти, неко време у Крушевцу су столвали његови наследници. Иако је изабрао Београд за своју престо-

Лазарица

Црква Лазарица, названа тако по своме ктитору кнезу Лазару, а посвећена св. Стефану, налази се у унутрашњости Крушевачког града. Тачна година подизања те цркве није позната, али се верује да је настала после победе кнеза Лазара над облачним господаром Николом Алтомановићем (1374). После пада Крушевца под турску власт, делила је судбину града, с којим је истовремено настала.

ницу после 1402. године, деспот Стефан је повремено боравио у граду свог оца. Његов биограф Константин помиње „тврди град Крушевац“. Иначе, и тај град се „премештао“ из руке у руку. Турци су Крушевац заузели привремено 1389. године, затим га је султан Муса поново освојио и порушио 1413, а султан Мурат Други га је

пљачкао и пустошио 1425. и

1426. године. Мађари су га освојили 1437, а закључењем Сегадинског мира 1444. враћен је деспоту Ђурађу, да би коначно пао у турске руке 1454. године. Они га називају Алаца-Хисар, тј. Шарен-град.

Град је шестоугаоног облика, изван насеља на брежуљку, са двоstrukим зидовима од камена и утврђен кулама. Зид је био широк 2 м, а сачуван је само мали део, дужине 25 м, уз огромну кулу на западном делу, очувану до висине од 10 метара, кроз коју се улазило у град. Куле су биле квадратног облика, од камена, са странама 12 метара и више спратова. Тврђавски комплекс састојао се од Малог града, смештеног у североисточном делу, и Великог града, који је захватао већи и узвишенији простор. Од Малог града сачувана је само тзв. Лазарева кула – донжон, зидана каменим облутком, што је реткост у тадашњем градитељству. У Великом граду био је кнежев двор, поред кога је саграђена велелепна придворна црква, позната под именом Лазарица. За разлику од ње, која је потпуно очувана, сви други објекти, укључујући бедем и пет мањих ојачавајућих кула, одавно су у рушевинама, које су археолошки истражене и конзервиране. На тргу испод града саграђене су зграде за становање, занатске радионице, дућани, свратишта за путнике и трговце, па се тако развила и варош.

Током рата између Мађара и Турака (1437), северински бан Јован Марцали продро је с војском Мађара, Пољака и Чеха у Србију, заузео Крушевац, спалио део града и повукао се. Деценију касније, у чувеном походу Мађара под Јаношем Хуњадијем (1448) његова војска прошла је кроз Крушевац на путу за Косово. Но, султан Мехмед Други предузео је касније поход на Србију и том приликом освојио Крушевац и опсео Смедерево. Немајући избора, деспот Ђурађ затражио је помоћ од Угарске, па је Јанош Хуњади са војском и деспотовом коњицом продро до Крушевца, где је користећи велику маглу разбио Турке под командом Фериз-бега (1454). Па, ипак, Турци су већ наредне године поново заузели Крушевац.

Изглед Крушевца у 17. веку описао је турски путописац Евлија Челебија, истичући „красну и мајсторски саграђену тврђаву“ кнеза Лазара, уз казивање да је у граду било „десет махала, неколико џамија, једна медреса, две текије, један амам, три мала и један велики трговачки хан“.

(Наставак у следећем броју)

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1–15. фебруар

Православни

- 6. фебруар – Задушнице
- 12. фебруар – Света Три Јерарха
- 14. фебруар – Свети мученик Трифун
- 15. фебруар – Срећење Господње

Римокатолички

- 2. фебруар – Приказанье Господње

СВЕТИ МУЧЕНИК ТРИФУН

Рођен је у сиромашној породици у селу Кампсади смешеном у Фригији. Током детињства је чувао гуске, али је у себи увек носио велику благодет Божију, јер је могао да исцељује болести људима и стоци и да из њих истера зле духове. У то време Римским царством владао је цар Гордијан чија се ћерка Гордијана тешко разболела пореметивши умом. Многи лекари покушавали су да јој помогну, али без успеха. Из ње је једном проговорио зли дух и рекао да га само Трифун може истерати. У двор су довели многе људе са тим именом. Кад се по Божијем промислу појавио млади Трифун из Кампсаде, излечио је девојку а цар га је обасуо многим даровима. По повратку у свој крај, младић је сво богатство поделио сиротињи па наставио да чува гуске и да се моли Богу.

Када је на римски престо дошао христорборни цар Декије, свети Трифун је много страдао и бивао мучен због вере у Христа. Све те патње лако је подносио говорећи: *О, када би се могао удостојити, да огњем и мукама скончам у име Исуса Христа Господа и Бога мога.*

Мучитељи су га најзад осудили да буде посечен мачем. Пред смрт се помолио и предао душу свом Творцу, 250. године. ■

СРЕТЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Тај празник је установљен још 544. године за време владавине цара Јустинијана. Четрдесетог дана по рођењу божанског сина, Пресвета Дева га је донела у храм јерусалемски да га, сходно закону, посвети Богу и себе очисти. Иако ни једно ни друго није било потребно, законодавац није хтео да се огрешу о слово које је написао и дао кроз свог слугу и пророка Мојсија.

У храму је првосвештеник Захарија, отац Јована Претече, поставио Деву Марију не на место за жене већ за девојке. Видевши то, фарисеји присутни у храму су то брзо дојавили цару Ироду. Уверен у причу звездара с Истока да је то Нови Цар, Ирод је послао војнике да убију Исуса. Међутим, божанска породица је већ измакла из града и упутила се у Мисир, по упутству анђела Божијег... ■

ДОГОДИЛО СЕ...

2. фебруар 1943.

Предаја немачких војника у опсади Стаљинграда и победа совјетске армије у одбрани тог града означила је преокрет у Другом светском рату и омогућила каснију офанзиву Црвене армије.

2. фебруар 1932.

Започела Женевска конференција о разоружању. Након првих покушаја међународне заједнице да се Хашким конференцијама 1899. и 1907. године ограничи поседовање наоружања, ова конференција представља покушај да се, деловањем Друштва народа, поново покрене идеја разоружања и свет учини безбеднијим. Нажалост, све слабији утицај Друштва народа, долазак Хитлера на власт у Немачкој 1933. године и агресивно понашање Јапана, учинили су да Конференција о разоружању није дала никаквог резултата.

5. фебруар 1876.

У Кнежевини Србији прописано „Устројство Ђенералштаба“, на основу кога је Друго одељење било географско, док је Треће требало да прикупља податке за ратну историју. У Војсци Србије 5. фебруар обележава се као Дан Геодетске службе, Дан Војногеографског института и Дан Војног архива.

5. фебруар 1953.

Скупштина Народне Републике Србије је донела Уставни закон о основама друштвеног и политичког уређења и о органима власти НР Србије. Тим правним актом НР Србија дефинисана је као „социјалистичка држава радног народа Србије добровољно уједињеног са радним народом осталих народних република у ФНРЈ као савезној држави суверених и равноправних народа“. Републички Уставни закон потврђивао је да „сва власт у НР Србији припада

радном народу“ и прецизирао да „радни народ врши власт и управљање друштвеним пословима преко својих представника у народним одборима...“.

10. фебруар 1947.

Потписан Париски мировни уговор између савезничких земаља у Другом светском рату и земаља савезника нацистичке Немачке. Уговор је потписало 20 држава. У одвојеним документима мир је потписан између савезника и Италије, Румуније, Мађарске, Бугарске и Финске.

12. фебруар 1945.

Завршена Конференција на Јалти (Кримска конференција). Черчил, Рузвелт и Стаљин још једном су позвали Немачку на безусловну предају и договорили се око модалитета њене територијалне поделе након рата. Постигнута је и сагласност да се у току године још једном састану и договоре око организовања Уједињених нација. Већина договора постигнутих на Јалти остали су тајна и комплетан текст није објављен све до 1947. године.

15. фебруар 1804.

На месту званом Марићевих јаруге у Орашцу договорено је покретање устанка против турске власти. За вођу устанка изабран је Ђорђе Петровић Карађорђе. Иако Први српски устанак није успео у потпуности и мада је 1813. године завршен поразом, његов значај је врло велики у контексту коначног ослобођења Срба од отоманске владавине и стварања модерне српске државе током 19. века.

15. фебруар

Срећење Господње. У Републици Србији Дан државности и Дан Војске Србије. Обележава се у знак сећања на почетак Првог српског устанка 1804. године и доношење Срећењског устава 1835. године.

Припремио мр Миљан МИЛКИЋ

Први у четвртом

Александар Соколов, студент Војне академије, победник је традиционалне пливачке трке за Богојављенски крст, одржане на Ади Циганлији

У традиционалној прослави Богојављања, трци за Богојављенски крст, овог 19. јануара на Ади Циганлији учествовало је 50 такмичара, међу којима су били и студенти Војне и Полицијске академије, припадници Жандармерије, спортисти... Кадет Соколов је редовни учесник богојављенског пливања, а претходних година, три пута за редом, освојао је друго место. Уз звуке *Марша Александра Првог*, који је извео репрезентативни оркестар Гарде Војске Србије, митрополит црногорско-приморски и чувар трона српских патријарха Амфилохије (Радовић) уручио је Соколову знамења намењена победнику – Богојављенски крст и пурпурни огртач.

Пливању на Ади Циганлији претходила је Света литургија у цркви светог Ђорђа на Бановом брду, после које је ка Савском језеру кренула свечана празнична литија у којој су учествовали свештеници СПЦ, припадници Жандармерије који су носили Јерусалимски крст, професори и кадети Војне академије.

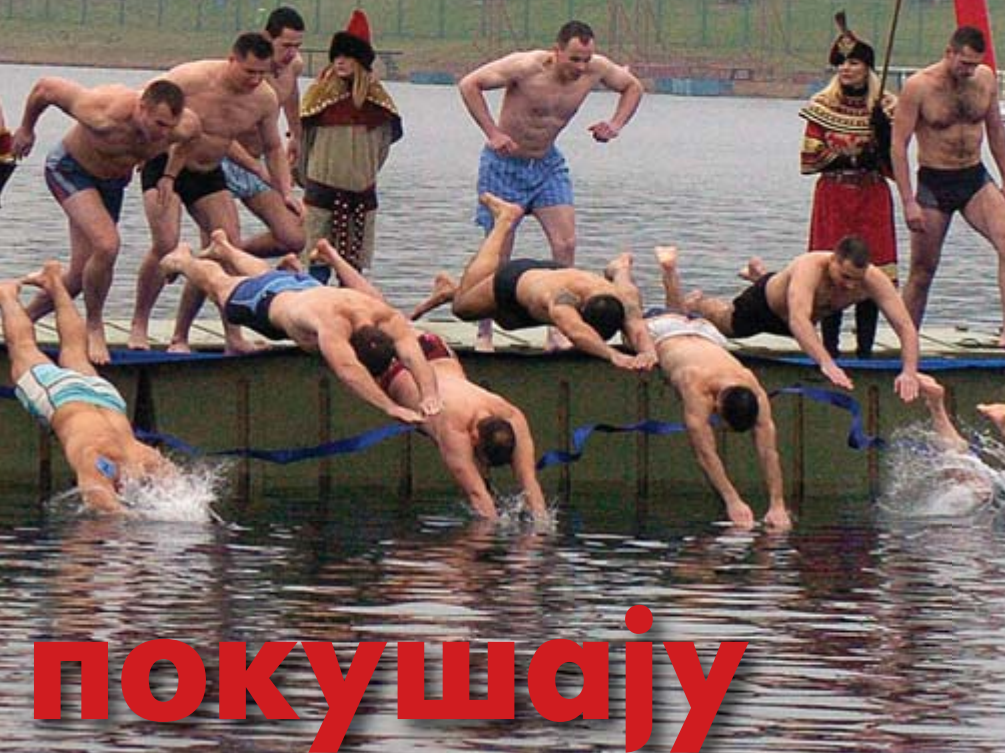
Манифестацији коју традиционално са Српском православном црквом организује општина Чукарица и ЈП „Ада Циганлија“, поред митрополита Амфилохија, присуствовао је и министар вера Богољуб Шијаковић, епископ хвостански Атанасије (Ракита), представници града Београда, свештеници храмова СПЦ са општине Чукарица, представници Војске Србије и велики број грађана.

Осим трке за Богојављенски крст на Ади Циганлији, у организацији спортског друштва „Милан Гале Мушкатировић“ и друштва СВЕБОР, код Спортског центра 25. мај одржано је треће међународно пливање за Богојављенски крст. У конкуренцији 20 пливача победио је Немац Ханес Дидије, који је 2007. године примио православну веру и добио крштено име Јован.

Богојављенско пливање организовано је у више градова у Србији, а ове године први пут у Бањалуци, у Републици Српској. ■

Никола ДРАЖОВИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Богојављенском пливању

покушају

Промоција монографије Богојављенски крст

У Културном центру „Чукарица“ одржана је промоција монографије *Богојављенски крст*, поводом десет година обележавања празника Богојављења у општини Чукарица. Промоцији су присуствовали аутори књиге мр Драган Тешић и др Коста Николић, професор Никола Рацков као водитељ програма, отац Славко Божић, председник Организационог одбора за обележавање Богојављења у општини Чукарица, Зоран Гајић, директор ЈП „Ада Циганлија“, челници општине Чукарица и епископ хвостански Атанасије Ракита.

Аутори су истакли да поред историјског значаја, садржаног у прегледу прослава Богојављења на Чукарици у претходних 10 година, књига има и снажну духовну страну као сведок о историји и традицији српског народа осликаног у једном од најстаријих православних празника – Богојављењу.

– Она показује да је некад, као и сада, вера била ослонац српске државе, јер се за крстом плivalo и у доба Турака, и пре Другог светског рата, а циљ наше монографије је да покаже да се и данас то чини из истих и исправних разлога – истакао је др Коста Николић.

Отац Славко Божић, председник Организационог одбора за обележавање Богојављења у општини Чукарица, рекао је да је монографија *Богојављенски крст* осврт на 12 година рада на обележавању једног од најзначајнијих православних празника, али и успомена за сва будућа поколења. ■

Кадет Александар Соколов

Остварени циљ

Александар Соколов, кадет четврте године Војне академије, победник је дванаестог, традиционалног, богојављенског пливања за Часни крст, одржаног у оквиру прославе хришћанског празника Богојављења на Ади Циганлији.

Соколову је ово четврти пут да учествује у надметању, а претходна три пута, како каже, крст му је измакао за шаку.

– Први пут сам у трци учествовао када сам уписао Војну академију. Завршио сам као другопласирани, али то ме је само додатно мотивисало да у пливању учествујем сваке године, све док не стигнем први. У томе су ми много помогли професори физичке културе Стева Радош и Ђорђе Козомара, одличне могућности и услови за физичке припреме које имамо на Војној академији, али и друге колеге са академије које су пливале са мном, јер су сви у ствари пливали за мене. Сам осећај када сам дотакао крст био је нестваран, што због збуњености услед пливања у хладној води, што због чињенице да сам напoкон успео да остварим циљ који сам себи зацртао пре четири године. Имао сам утисак као да ме је Бог погледао у том тренутку – каже Соколов.

Александар је родом из Беле Цркве, са 14 година уписао је Војну гимназију, након тога Војну академију на Смеру за оклопне јединице, а своју одлуку да се посвети војној каријери сматра као најбољи избор који је могао да направи. Раније је тренирао ватерполо, а упоредо са студијама и учењем редовно вежба у теретани, плива у базену и користи друге погодности које има на Војној академији. Слободно време проводи са друговима и колегама академцима, мада, како и сам признаје, није велики љубитељ излазака и ноћних провода.

– Више волим да се опустим уз неки добар филм, највише волим трилере, а одиграо сам и коју игрицу на рачунару. Такође, волим и да претражујем по Интернету, а лагао бих кад бих рекао да сам остао имун на омиљену забаву младих ових дана – *Фејсбук* – каже Александар.

У богојављенским тркама више неће учествовати, јер је сада остварио свој циљ, а међу његовим колегама има још оних који имају потенцијала да учине исто. Чека га крај студија на Војној академији, а онда војна служба, нада се у Панчеву, Пожаревцу или Сремској Митровици. ■

Н. Д.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

Обавештавамо стамбене интересенте да је Одељењу за стамбене послове Управе за кадрове Сектора за људске ресурсе, Управа за инфраструктуру Сектора за материјалне ресурсе доставила пријаве станова за расподелу у следећим местима и гарнизонима:

- АПАТИН:** (гарнизон Сомбор)
– 1 двособан стан;
- БАЧКА ТОПОЛА:**
– 1 гарсоњера и 1 једноособан стан;
- БЕОГРАД:**
– 1 гарсоњера; 3 једноособна; 4 једноипособна; 12 двособних; 5 двоипособних, 3 трособна и 1 троипособан стан;
- БЕЛА ЦРКВА:** (гарнизон Панчево)
– 1 двоипособан стан;
- ВРАЊЕ:**
– 8 двособних; 2 двоипособна и 5 трособних станова;
- ЗРЕЊАНИН:** (гарнизон Панчево)
– 1 двособан стан;
- КРАГУЈЕВАЦ:**
– 1 једноособан стан;
- НИШ:**
– 1 гарсоњера; 1 једноособан; 11 двособних и 4 трособна стана;
- КРУШЕВАЦ:**
– 1 гарсоњера и 1 једноипособан стан;
- КУРШУМЛИЈА:** (гарнизон Прокупље)
– 1 двособан стан;
- ЛЕСКОВАЦ:**
– 1 двособан и 3 трособна стана;
- ПРИБОЈ:** (гарнизон Краљево)
– 1 двособан стан;
- СОМБОР:**
– 1 двособан стан;
- СЕНТА:** (гарнизон Бачка Топола)
– 1 једноипособан стан;
- СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА:** (гарнизон Крагујевац)
– 1 двособан стан;
- СВИЛАЈНАЦ:** (гарнизон Пожаревац)
– 1 гарсоњера;
- ШАБАЦ:**
– 1 гарсоњера.

Право на доделу предње наведених станова имају лица без стана која остварују право на доделу стана у закуп на неодређено време сагласно одредбама Правилника о решавању стамбених питања у Министарству одбране („СВЛ“ бр. 38/05, 16/08, 26/08 и 39/08 – у даљем тексту: Правилник).

У смислу члана 19. Правилника, лицу из члана 2. овог правилника може се дати у закуп и стан мањи од стана који му припада по одредбама члана 18. овог правилника, ако се са тим писмено сагласи.

Напомињемо да у смислу одредбе члана 26. Правилника, стан у закуп на неодређено време даје се лицу из члана 2. став 1. овог правилника (професионалном официру, професионалном подофициру и цивилном лицу) у гарнизону односно месту службовања, а лицу из члана 2. став 2. и 3. овог правилника (пензионисаном официру, пензионисаном подофициру и пензионисаном цивилном лицу), стан се даје у било ком гарнизону односно месту на територији Републике Србије.

Лица која желе прихватити доделу структурно мањег стана, **морају дати писмену изјаву**, оверену у јединици – установи у којој су на служби, а пензионисана лица у општини или суду, **да се одричу** доделе структурно припадајућег стана и прихватају доделу понуђеног односно структурно мањег стана, као коначно решење свог стамбеног питања. У датој изјави лица се морају **децидно изјаснити за једну структуру стана који прихватају, јер непрецизне изјаве неће бити узете у разматрање**, а такође се **морају определити само за један од понуђених гарнизона односно места**, а уколико се изјасне за више гарнизона односно места, у обзир ће се узети само првонаведени гарнизон односно место.

Сви напред наведени станови биће подељени по одлуци надлежног руководиоца, **са пресеком стања на дан 26. фебруара 2010**, тако да ће се у разматрање узети само изјаве дате закључно са датумом пресека стања из одлуке.

Напомињемо да су стамбени интересенти **у обавези да доставе (уколико претходно нису доставили) доказе надлежног органа** који се односе на њихов стамбени статус (право на поврат станова у отцепљеним републикама, признавање болести по налазу Више војнолекарске комисије и пребивалиште за носиоца права и чланове његовог породичног домаћинства, пореско задужење за стан–кућу за носиоца права и чланове његовог породичног домаћинства), **јер ће се у супротном њихови захтеви за решавање стамбеног питања сматрати непотпуним и неће бити разматрани.** ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

расписује

КОНКУРС

За попуну радних места у Восци Србије, пријемом лица из грађанства у својству војних службеника, у радни однос на неодређено време:

- Виши криптолог**, магистар наука
ВП 2237 Београд – три (3) извршиоца.

Општи услови конкурса:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да имају прописано образовање,
- да су кандидати (мушког пола) одслужили војни рок са оружјем,
- да кандидати нису осуђивани и да се против њих не води кривични поступак,
- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије.

Посебни услови:

- завршен математички, природно-математички или електротехнички факултет,
- академски назив магистра наука из области криптологије или

- заштите информација и информационих система,
- објављени стручни и научни радови,
- познавање енглеског језика.

Кандидати молбе подносе Војној пошти 2237 Београд, поштом препоручено или предају лично у деловодству. Уз молбу прилажу:

- СV или аутобиографију,
- извод из матичне књиге рођених,
- уверење о држављанству,
- оверену фотокопију дипломе о стеченој школској спреми,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак,
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван,
- фотокопију радне књижице,
- потврду да су кандидати (мушког пола) одслужили војни рок под оружјем и
- лекарско уверење о здравственој способности.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне молбе и молбе уз које нису приложени сви потребни документи, неће бити разматране.

Оглас остаје отворен до 2. марта 2010. године. ■

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

расписује

Интерни КОНКУРС

За избор наставника и сарадника у школској 2010/2011. години

а) За наставнике:

1. За уже научне области **Инжењерство одржавања и Мотори и моторна возила**, избор

– један у звање доцент (посебни услови: доктор наука из области за које се бира)

б) За сараднике:

2. За ужу научну област **Експлозивни процеси и експлозивне материје**, избор

– један у звање асистент (посебни услови: завршена ВА, специјалност убојна средства, магистар наука из области за коју се бира)

в) За спољне сараднике – наставнике:

3. За ужу научну област **Софтверско инжењерство**, избор

– један у звање доцент (посебни услови: доктор техничких наука за подручје организационих наука)

4. За ужу научну област **Рачунарски информациони системи**, избор

– један у звање доцент (посебни услови: доктор техничких наука за подручје организационих наука)

УСЛОВИ КОНКУРСА И НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Услови конкурса које кандидати морају да испуњавају:

1) да су у радном односу на неодређено време у МО или ВС у својству професионалног припадника ВС;

2) да имају две последње службене оцене најмање врло добар;

3) да испуњавају и остале услове за избор у звање предвиђене Законом о војним школама и војним научноистраживачким установама и Статутом ВА.

Молбе за избор подносе се редовним путем, на адресу ВП 2977, Београд, са назнаком „за конкурс“.

Уз молбу се прилажу:

– докази о испуњавању свих услова конкурса;

– биографија са описом кретања у служби, односно са описом радних дужности и

– библиографија објављених научних и стручних радова са примерцима радова.

Поред наведених докумената, професионална војна лица која се налазе ван састава Војне академије и која конкуришу за места под „а“ и „б“ треба да доставе и упитник за премештај (попуњен и оверен) и сагласност надлежне претпостављене команде.

О резултатима конкурса кандидати ће бити обавештени редовним путем, посредством својих команди.

Непотпуне и неблаговремено поднете молбе неће бити разматране.

Конкурсна документација неће се враћати.

Конкурс је отворен 30 дана од дана објављивања. ■

LIVE streaming www.radionovosti.com

104,7 FM
радио
НОВОСТИ

ГЛАС РУСИЈЕ
МОЖЕТЕ СЛУШАТИ

СВАКОГ ДАНА У
06.00h
18.30h И
22.00h
НА ТАЛАСИМА
РАДИО НОВОСТИ
104,7 MHz!

ГОЛОС РОССИИ

ОДБРАНА

НАРУЏЕНИЦА

Претплаћујем се на магазин „Одбрана“ за 2010. годину (заокружите)

1. Полугодишња претплата (1.1 – 30.6. 2010.

године, 12 бројева) – по цени 1.080,00 динара

2. Годишња претплата (1.1. – 31.12.2010. године, 24 броја) – по цени 2.160,00 динара.

Уколико се претплаћујете на већи број примерака, уплатити одговарајућу суму (помножити број примерака са претплатном ценом).

Плаћање унапред на жиро-рачун **840-49849-58**.

Наруџеницу и уплатницу послати на адресу: НЦ „Одбрана“, Браће Југовића 19, Београд.

Правним лицима доставићемо предрачун на основу ове наруџенице.

Купац _____

Улица и број _____

Телефон _____

Место и број поште _____

Потпис наручиоца

М.П. _____

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА НОВА ДИСЦИПЛИНА

Крамник – Ананд
Леоне, 2002.

1.Сф3 д5 2.д4 е6 3.ц4 дц4

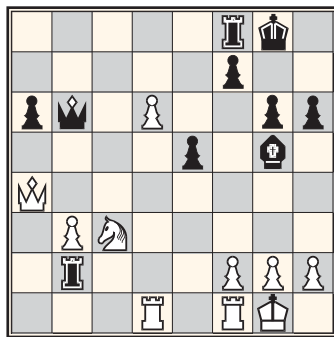
Партија коју сада приказујемо вероватно долази у ред најбољих које су одигране у историји шаха. Два су разлога за то: први, јер играју други и трећи са светске рејтинг листе 2002., а други јер играју уз помоћ компјутера. Додатни разлози да партију треба пажљиво размотрити јесу што се игра врло популаран Дамин гамбит (црни се одлучио за Варијанту измене) и што је партија одлучена (и то ефектно), што ипак значи да и најјачи мајстори удружени са машинама греше. Такав шах је већ добио своје име: „напредан шах“. Процењује се да ће у будућности тај начин игре имати све већи број присталица. Партија је играна у мечу од шест партија за титулу светског првака у тој дисциплини, а руски велемајстор је славио минималну победу над фаворизованим Индијцем.

4.е3 ц5 5.Лц4 Сф6 6.0-0 а6 7.Лб3 цд4 8.ед4 Сц6 9.Сц3 Ле7 10.Лг5

0-0 11.Дд2 Са5 12.Лц2 б5 13.Тад1 Сц4 14.Дф4 Та7 15.Се5 Тц7 16.Сц4 бц4

Играч са смислом за позициону игру овде би родије пешака узео топом, како не би у свом распореду имао два усамљена пешака за случај завршице. Али, машина друкчије „размишља“, па је најбоље да анализе препустимо њима!

17.Лф6 Лф6 18.д5 е5 19.Дф3 Тб7 20.Де4 г6 21.Дц4 Тб2 22.Лб3 Лг5 23.д6 Ле6 24.Да4Лб3 25.аб3 Дб6.

Бели: Кг1, Да4, Тд1, Тф1, Сц3, б3, д6, ф2, г2, х2
Црни: Кг8, Дб6, Тб2, Тф8, Лг5, а6, е5, ф7, г6, х6

С обзиром на то да је иницијатива закон модерног шаха, логичан је следећи наставак:

26.Дг4! Лф4
Губи 26...Дб3? 27.Дг5 Дц3 28.д7 ф6 29.Дг4

27.Сд5 Дд8 28.Сф4 еф4 29.д7 Тб3 30.Дф4 Тб8 31.Тфе1 Дб6 32.х4! х5 33.Тд6 Дц5 34.Дф6! Дф5 35.Дф5 г5 36.Таб Тфд8 37.Тдб.

1:0

РЕКЛИ СУ...

За мене, шах није занимање. То је начин живота, страст. Људи могу мислити да сам постигао врх и да више не морам да се борим. Финансијски, можда је то истина, али све док шах играм ја још увек много учим!

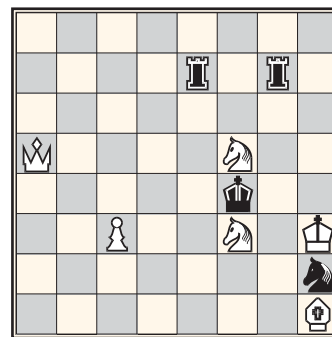
Вишнаватан Ананд

Као шахиста током педесетих и шездесетих година, никад нисам размишљао о шаху као извору зараде. У нашем времену није било оволиких награда за најбоље шахисте.

Васја Смилов, 1995. године.

ПРОБЛЕМ

И. Кубељ, 1910.

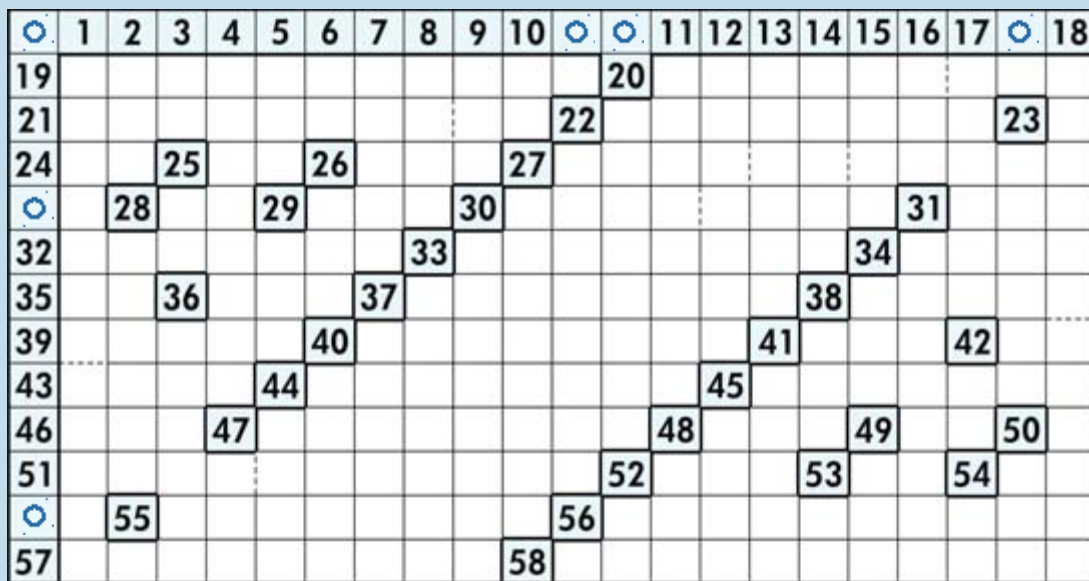
Бели: Кх3, Да5, Лх1, Сф3, Сф5, д3
Црни: Кф4, Те7, Сг7, Сх2

Мат у два потеза.

1.Се3! Сф5
На 1...Сф3 2.Сг2 мат.
На 1...Ке3 2.Дд2 мат.
На 1...Те5 2.Де5 мат.
На 1...Се6 2.Де5 мат.
2.Сд5 мат.

Припремио
Раде МИЛОСАВЉЕВИЋ
мајстор Фиде

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Припремио Жарко ЂОКИЋ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА – ВОДОРАВНО: тринаестина, Корни Лав, регулатори, најаркти, и, од, кт, ара, Вера Николић, ј Ал, грп, Ки, сачани, Иле, акценат, паламари, акин, НР, ОАЈ, баронати, Абарт, Стинг, коригити, Мор, Ки, Кири, перачица, Каракај, ини, Сомалија, тор, ЗА, е, раске птице, сам, Си, ов, а, апотеоза, израђивачи, тантанста, Ђура Даничић.

ВОДОРАВНО:

19. Група од 15 особа, 20. Стална математичка величина, 21. Појести или попити што слатко, укусно, 22. Наваљивати, насртати, 24. Двадесетосмо и 22. слово азбуке, 25. Ауто-ознака Саудијске Арабије, 26. Лична заменица, 27. Показати се отмено (израз), 28. Морски гребен, 29. Аустријска новинска агенција, 30. Вино са тинктуром кинина, 31. Мушко име, Артур, 32. Умирење, затишје, 33. Место у близини Пријепоља, 34. Град и лука у Јемену (палиндром од НЕДА), 35. Одозго, 36. Име бивше глумице Гарднер, 37. Румунски песник, симболист, Ђорђе, 38. Женско име, 39. Град у Русији у Томској области, 40. Римски политичар, Луције Сергије, 41. Орган чула мириса, 42. Велика река у Сибиру, 43. Мушко име, Пеја, 44. Мала сатара, 45. С одређеном намером, 46. Врста папагаја, 47. Мала стрела, 48. Врста четинара, 49. Одречна речца, 51. Паприка љутог укуса, 52. Часовник, 53. Показна заменица, ова, 54. Иницијали нашег песника Ерића, 55. Похвалне песме у православној цркви које се певају стојећи, 56. Отац токсикологије, Парацелзијус, 57. Они који упућују писма, 58. Команда ратне морнарице.

УСПРАВНО:

1. Паљба у нечију похаст, 2. Становник Естоније, Естонац, 3. Символ талијума, 4. Чудно, страна, 5. Речно острво, 6. Електронска индустрија (скр.), 7. Доњи део ноге, табан (мн.), 8. Име америчке певачице Гарнер, 9. Врста инсекта, зolja, 10. Символ ренијума, 11. Име колумбијске глумице Сандино Морено, 12. Име глумице и певачице Њутн Џон, 13. Женско име, Нена одмила, 14. Мушко име, Станко одмила, 15. Страно мушко име, 16. Коњи (у народним песмама), 17. Бренд сатова, 18. Болест која се брзо развија, 20. Братова кћерка, 22. Женка бивола, 23. Савезна америчка држава, главни град Салем, 25. Јапанска копнена миља, 26. Име скијашице Персон, 27. Врста биљке из породице махунарки, орашац, 28. Главни град Лесота, 29. Ето, гле, 30. Оканити се, занемарити (тур.), 31. Магацини за смештај ратне опреме, оружнице, 33. Бивши назив главног града Гамбије, данас Банжул, 34. Родна кућа, 36. Лекар (грч.), 37. Руски фудбалер, Валери, 38. Приморски шипак, 40. Статистички софтверски пакет за општу примену, 41. Бележник, нотарош, 42. Символ ренијума, 44. Избављење, 45. Лука у Италији, 47. Атлетски куп Европе (скр.), 48. Усамљен, 49. Швајцарски јунак, Вилхелм, 50. Два (итал.), 52. Символ паладијума, 53. Символ калцијума, 54. Девето и 22. слово азбуке.

Najbolji deo dana

BEOGRADE DOBRO JUTRO

www.studiob.rs

Они се буде са Србијом

ЈУТАРЊИ ПРОГРАМ

Први програм РТС-а, сваког дана у 6.05

www.rts.co.yu

ИСТОРИЈА СРПСКОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА

40 ПОСТЕРА

**ФОРМАТ А3 У ЗАШТИТНОЈ КОРИЦИ
СА ОСНОВНИМ ИСТОРИЈСКИМ И
ТАКТИЧКО-ТЕХНИЧКИМ ПОДАЦИМА**

НАРУЏЕНИЦА

НЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд Тел: 011/3241-009,
телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун : 840-49849-58

Наручујем следећа издања:

1. „Ловачки авиони“, по цени од 850,00 динара, количина _____
2. „Бомбардери, јуришници и хеликоптери“, по цени од 850,00 динара, количина _____
3. Оба комплекта, по повлашћеној цени од 1.400,00 динара, количина _____

Плаћање се врши унапред. Доказ о уплати и наруџеницу доставити на адресу
НЦ „Одбрана“, након чега испоручујемо издања.

Купљена издања биће достављена путем *Пост експреса*, на терет купца.

Купац _____

ЈМБГ _____

Улица и број _____

Место _____

Телефон _____

Потпис наручиоца _____

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ 51

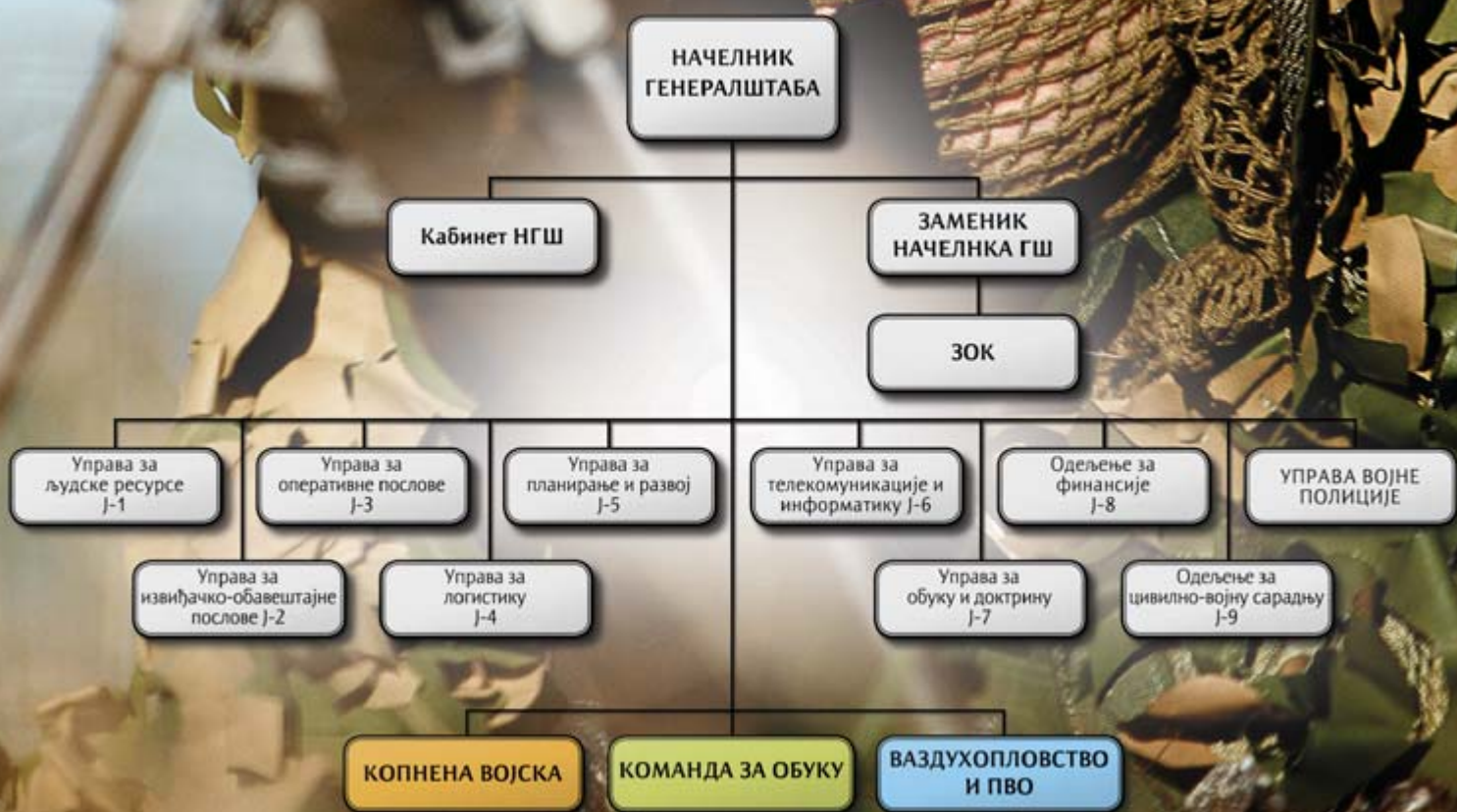
ОДБРАНА

Војска Србије

2010

www.vs.rs

Војска Србије

Војска Србије је организована оружана снага која брани земљу од оружаног угрожавања споља и извршава друге мисије и задатке, у складу са Уставом, законом и принципима међународног права који регулишу употребу силе – стоји у Закону о Војсци. И употреба наше војске ван граница Србије уређена је законом. Другачије речено, Војска је оружана сила система одбране и носилац оружаног супротстављања војним облицима угрожавања безбедности наше државе.

Основе организације Војске Србије и бројну величину утврђују надлежне државне институције, на предлог Министарства одбране, у зависности од степена угрожености, ресурса, мисија, задатака, али и међународних стандарда. Српска војска организована је на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу. Дели се на родове и службе, родове и службе на врсте, а врсте на специјалности. Поједини родови групишу се у видове.

Скупштина Републике Србије дефинише мисије и задатке Војске на основу неутуђивог права државе на индивидуалну и колективну одбрану, сагласно члану 51. Повеље Уједињених нација, на принципима међународног права којима се регулише употреба силе.

Одвраћање од оружаног угрожавања и других војних изазова, ризика и претњи безбедности, одбрана територије, ваздушног простора и акваторије, оспособљавање војника, старешина, команди, јединица и установа за реализацију мисија и задатака, затим, учешће у међународној војној сарадњи и мировним операцијама под окриљем Уједињених нација и системима колективне безбедности, те пружање помоћи становништву и државним властима у случају природних непогода и катастрофа већих размера, у којима су угрожени људски животи, животна средина и материјална добра – представљају дефинисане задатке Војске Србије.

Мисије

Мисије Војске су одбрана државе од спољног оружаног угрожавања, учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету, те подршка у случају природних непогода и катастрофа.

Председник Републике командује Војском, у миру и рату. Он одлучује и о њеној употреби, утврђује основе развоја, опремања, мирнодопске и ратне организације. На предлог министра одбране, председник Републике Србије одређује родове и службе Војске. Председник Републике, такође, проглашава делимичну или општу мобилизацију, поставља и разрешава дужности начелника Генералштаба и наређује спровођење мера приправности у случају ратног или ванредног стања.

Влада Републике Србије утврђује и води политику одбране. Министар одбране руководи Војском Србије, а начелник Генералштаба и старешине Војске командују саставима и јединицама, у складу са законом и наређењима претпостављених.

Тренутно Војска Србије броји око 27.000 припадника. Чине је Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана, Копнена војска и Команда за обуку са седам територијалних центара за основну обуку и пет центара за стручно-специјалистичку обуку видова, родова и служби.

Наша војска развија сопствене системе обуке и логистике, а ослања се на ресурсе државе и страних партнера. Идеолошки, интересно и страначки је неутрална. Унутрашњи односи у Војсци заснивају се на начелима субординације и једностарешинства.

Војска Србије сарађује са више од 30 армија света. Њени припадници учествују у међународним мировним операцијама Уједињених нација и тренутно су ангажовани у три мисије – у Конгу, Обали Слоноваче и Либерии.

Војска се попуњава професионалним, рочним и резервним саставом, са тежњом ка потпуној професионализацији. У сталном саставу су професионални припадници Војске Србије и војници на служењу војног рока. Резервни састав чине резервни официри, резервни подофицири и војници у резерви. Он се састоји од активне и пасивне резерве.

Могућности Војске Србије за отклањање опасности од војних претњи исказују се способношћу за одвраћање и одбрану. Способност за одвраћање, како је наведено у *Белој књизи одбране*, исказују њена опремљеност савременим борбеним системима и организованост за обављање задатака, те учешће у реализацији задатака у саставу међународних снага. Способност за одбрану војска исказује

Видови, родови и службе

Видови Војске Србије су Копнена војска и Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана.

Родови Војске су пешадија, оклопно-механизована јединица, артиљерија, инжењерија, артиљеријско-ракетне јединице за противваздухопловна дејства, авијација, речне јединице и јединице за електронска дејства.

Службе Војске су опште и логистичке. У опште службе спадају кадровска, телекомуникације, обавештајна, безбедносна, информатичка, атомско-биолошко-хемијска, ваздушно осматрање и јављање, геодетска, правна, финансијска и метеоролошка и навигацијска служба. Логистичке службе су техничка, интендантска, санитетска, саобраћајна, ветеринарска и грађевинска служба.

могућностима одбране територије, ваздушног простора и акваторије, уз ангажовање неопходних ресурса одбране, самостално и уз подршку партнера, савезника и пријатељских држава.

Способности наше војске за одвраћање и одбрану пројектују се за максималан интензитет процењених војних изазова, ризика и претњи безбедности, а врста, јачина и начин ангажовања снага зависе од конкретне ситуације. Исказују се успешним функционисањем система, јавношћу рада и квалитетом припрема за одбрану, оспособљеношћу кадра, формирањем борбених састава способних да ефикасно обаве задатке, вежбовним активностима, укључујући и снаге партнера и савезника, борбеним могућностима наоружања и војне опреме и високим нивоом одлучности за одбрану.

Сретење, 15. фебруар, Дан државности Републике Србије, од 2007. године обележава се и као Дан Војске Србије. За тај празник везују се два значајна догађаја – Први српски устанак и доношење првог српског устава.

Генералштаб

Генералштаб је највиши стручни и штабни организациони део Војске Србије, надлежан за њену припрему и употребу у миру и рату. Јединице директно потчињене Генералштабу су Гарда, Централна логистичка база и Бригада везе. Генералштаб, уз Управу војне полиције и Здружену оперативну команду, има девет организацијских целина (J-1 до J-9).

Здружена оперативна команда надлежна је за руковођење и оперативно командовање Војском. Оперативну команду чине представници осталих целина Генералштаба, а по потреби и команде оперативних нивоа српске војске, да би се успешно планирала и објединила интервидовска дејства различитих састава Војске, али и осталих елемената система одбране Републике Србије. Команда припрема документа и планове за командовање јединицама Војске у операцијама, које су одговор безбедносних структура земље на актуелну кризу. У њеном саставу су и Центар за мировне операције Војске Србије и Оперативни центар читавог система одбране.

Војна полиција

Војну полицију чине војнополицијски органи у командама Војске Србије и саставима Министарства одбране и јединице војне полиције. Они обављају војнополицијске и послове опште безбедности. Јединице су ранга батаљона, различите намене и организацијско-формацијске структуре, а налазе се у саставу Копнене војске, Гарде и Управе војне полиције Генералштаба.

Специјалности које су у том саставу наше војске заступљене су општа војна полиција или полиција поретка, криминалистичка, противдиверзиона, саобраћајна и противтерористичка војна полиција.

Јединице војне полиције српске војске – 3. и 5. батаљон налазе се у саставу Копнене војске, 25. батаљон је у Гарди, а батаљон специјалне намене *Кобре* директно је потчињен Управи војне полиције.

Припадници војне полиције поступају према одредбама 53. члана *Закон о Војсци*. У том документу прецизиране су и њихове надлежности – сузбијање криминалитета, контрола и одржавање војног реда и дисциплине, обезбеђење најзначајнијих војних објеката, одређених лица, докумената и наоружања, регулисање и контрола војног путног саобраћаја, те противтерористичка заштита.

Батаљон војне полиције (специјалне намене) „Кобре“

Гарда

Гарда је елитна јединица Војске Србије, директно потчињена Генералштабу. Њени састави распоређени су у Београду. Намењена је за заштиту личности на највишим државним и војним функцијама и обезбеђење виталних објеката система одбране. Припадници Гарде изводе војне почасте домаћим и страним државним званичницима. За потребе Министарства одбране и Генералштаба обављају и послове из делокруга рада војне полиције и, у складу с наменом, извршавају и остале задатке по наређењу начелника Генералштаба. Припадници Гарде такође управљају резиденцијалним објектима Војске, непосредно организују и реализују војни протокол.

Основни задатак гардиста јесте обука команди и јединица, али и обезбеђење система веза. У њој се обучавају војници на одслужењу војног рока и професионални састав у области пешадијске обуке и обуке специјалних и противтерористичких јединица.

Поред наоружања и опреме специјалних јединица, у Гарди се користе све врсте пешадијског оружја.

Формирана је 30. новембра 2006. од некадашње Гардијске бригаде и Противтерористичког одреда *Кобре*. Дан Гарде обележава се 6. маја.

Данашњи састав наставља традицију српских гардијских јединица дугу готово два века. Прва гардијска јединица у Србији формирана је на основу наредбе књаза Милоша Обреновића 6. маја 1830. у Пожаревцу. Током Другог светског рата, 1. новембра 1944, од Пратећег батаљона ВШ НОВ и ПОЈ формирана је Гардијска бригада Југословенске народне армије.

Централна логистичка база

Снабдевање јединица и установа Војске Србије покретним стварима, резервним деловима, убојним и погонским средствима, интендантским, санитарским и ветеринарским материјалом основни је задатак Централне логистичке базе, јединице непосредно потчињене Генералштабу. Уз транспорт покретних ствари за потребе Министарства одбране и Војске, Централна база одржава средства посебне намене, убојна и ракетна средства, погонску опрему и инсталације. Команда тог основног логистичког састава наше војске налази се у Београду.

Базу чине Команда, Командна чета и пет батаљона – четири складишна и логистички. У њеном саставу је 21 складиште са девет одељака, распоређених на 49 локација. Формирана је током реорганизације Војске преформирањем 608. позадинске базе и претпочињавањем складишних капацитета 793. позадинске базе, 524. и 201. логистичке базе.

Дан Централне логистичке базе обележава се 16. новембра. Тог дана 1992. године формирана је 608. позадинска база Генералштаба Војске Југославије за смештај, чување и ешелонирање стратегијских резерви. Формирањем Централне базе обједињени су сви вангрупни складишни капацитети у Војсци Србије.

Бригада везе

Бригада везе, јединица Генералштаба, формирана је 30. октобра 2006. од 398. пука везе и 235. центра стационарних веза. Њени припадници успостављају и одржавају стационарни систем веза у Србији и мобилне компоненте система веза на стратегијском нивоу за Министарство одбране и Војску Србије.

Уз Команду, бригада има четири центра стационарних веза и батаљон везе. Команда бригаде налази се на Бањици, а потчињене јединице размештене су у гарнизонима и издвојеним објектима на читавој територији Републике Србије.

Основни задаци бригаде јесу остваривање јединствене команде над системом веза Војске Србије, заштита информација, интеграција система веза с осталим телекомуникационим системима у земљи, израда планова веза и планова уређења територије, затим, обука припадника јединице и телекомуникациона подршка јединица Војске Србије током извршења мисије подршке цивилним властима у супротстављању невојним претњама безбедности.

У Бригади везе реализује се стручно-специјалистичка обука војника у другом периоду обучавања.

Дан Бригаде везе обележава се 20. септембра. Тог дана 1916. године, на предлог министра војног, престолонаследник Александар Карађорђевић одобрио је Уредбу о војном телеграфу. База наставља традиције јединица везе Врховне команде, односно Генералштаба српске војске, насталих након доношења поменуте Уредбе.

Копнена војска

Најмасовнији вид Војске Србије је Копнена војска. Њена организација, састав, опрема и наоружање одговарају мисијама и задацима војске првенствено за дејства на копну. Команда тог вида налази се у Нишу.

Уз четири бригаде Копнене војске, у њеном саставу су и Специјална и Мешовита артиљеријска бригада.

Најважнији задаци те јединице оперативног нивоа јесу да непријатеља одврати од оружаног угрожавања Републике Србије, да одбрани територију, обезбеди услове за мобилизацију и развој снага Војске и осталих снага нашег система одбране, те да помогне цивилним институцијама власти да се супротставе невојним изазовима, ризицима и претњама безбедности.

Јединице Копнене војске, према законској регулативи, могу учествовати и у међународним мировним мисијама.

Дан Копнене војске обележава се 16. новембра. Тог дана 1914. године почела је једна од најзначајнијих битака у Првом светском рату – Колубарска битка.

Трг краља Александра 33, Ниш
тел +381 18 509 539

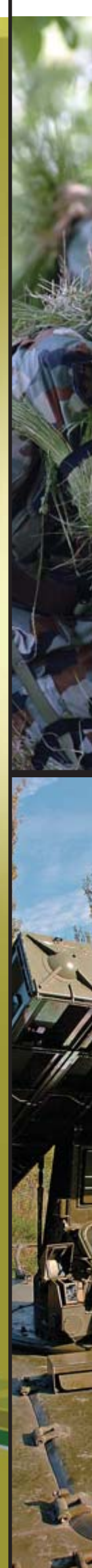
Наоружање

Састави Копнене војске наоружани су артиљеријским оруђима – самоходна хаубица 2С1 *гвоздика*, самоходни вишестрељни лансер ракета М77 *огањ* и М87 *оркан*, те топ хаубица *нора*. Јединице су опремљене борбеним оклопним возилима М86 и М80, оклопним транспортерима БТР50 и са 212 тенкова М-84 и М-84А. Пешадијски баталјони Војске за противоклопну борбу користе противоклопне лансирне комплете ПОЛК 9К111 *фагот*, противоклопне ракете *маљутка* – са ручним и полуаутоматским вођењем, ручне бацаче ракета 90 милиметара М79 *оса* и ручне бацаче ракета 64 милиметара М80 *зоља*, за индивидуалну и једнократну употребу.

У саставу бригаде Копнене војске налазе се батерије са противавионским топовима 40 милиметара Л/70 *бофорс*, лаки преносни ракетни системи противваздухопловне одбране *игла*, те ракетни системи 9К31М *стрела-1М*, *стрела-2М* и *стрела-10М*.

Војска Србије наоружана је аутоматским пушкама М70 7,62 милиметра, аутоматским бацачима граната 30 милиметара М93, аутоматским пиштољима 7,65 милиметара М84, затим, минобацачима 120 милиметара М74 и М75, митраљезима 7,62 милиметра М84, те деветомиллиметарским пиштољима Ц399, пушкомитраљезима М72, далекометним пушкама 12,7 милиметара М93 и снајперским пушкама М76 и М91.

Припадници Специјалне бригаде Војске Србије и баталјона војне полиције за специјалне намене *Кобре* у наоружању имају аутомате *хеклер* 9 милиметара МП5 и финске снајперске пушке 7,62 милиметра *сако* ТРГ-21.

Специјална бригада

Специјална бригада је елитна јединица Војске Србије, која има традицију противдиверзантских, противтерористичких, извиђачких, падобранских и ронилачких састава. Команда бригаде налази се у Панчеву, а јединице су размештене у Нишу и Панчеву. Претпостављена јој је Команда Копнене војске.

У Специјалној бригади реализују се садржаји борбене обуке противтерористичких, падобранских, извиђачко-диверзантских, ронилачких и јединица за учешће у мировним операцијама.

Задаци бригаде су извиђање у стратегијској, оперативној и тактичкој дубини, за потребе извођења противтерористичких и противпобуњеничких дејстава, учешће у обавештајним и контраобавештајним акцијама, решавање талачких ситуација, разоружавање терористичких, одметничких и криминалних наоружаних група, учешће у блокади рејона и објеката, гушење оружане побуне, обезбеђење највиших војних и државних функционера, откривање и обележавање циљева за дејство авијације и далекометне артиљерије у тактичкој и оперативној дубини противника, али и спасавање оборених пилота и извиђачко-диверзантских група, те појединачно у позадини противника, десантирање и снабдевање из ваздуха.

Специјална бригада формирана је 29. септембра 2006. године. Настала је преформирањем и обједињавањем 72. специјалне бригаде, 63. падобранске бригаде и делова 82. Поморског центра и Противтерористичког одреда „Кобре“.

Прва бригада

Прва бригада Копнене војске састоји се од пешадијских, оклопно-механизованих, артиљеријских и артиљеријско-ракетних јединица ПВО, инжењеријских и јединица везе. Команда тог састава налази се у Новом Саду, а јединице су размештене у Бачкој Тополи, Сремској Митровици, Панчеву и Новом Саду. Бригада има Команду и десет батаљона – дивизиона.

Задаци Прве бригаде су изградња и одржавање оперативне способности, припрема и ангажовање јединица и војника у обезбеђењу административне линије са Косовом и Метохијом и контрола Копнене зоне безбедности на југу Србије, оспособљавање и увежбавање команди, јединица и војника за извршавање наменских задатака, припрема и ангажовање јединица за пружање помоћи цивилним властима у санацији последица евентуалних природних непогода и катастрофа.

У команди и јединицама Прве бригаде реализује се обука свих родова и служби, а посебна пажња посвећује се оспособљавању припадника извиђачких јединица, посада оклопних и механизованих јединица, послужилаца и послуга артиљеријских и артиљеријско-ракетних јединица ПВО и послужилаца инжењеријских средстава.

Бригада је формирана 31. јула 2006. од снага некадашњег Новосадског корпуса и делова Прве оклопне бригаде, али и два понтонска батаљона.

Дан Прве бригаде обележава се 9. новембра. Тог дана 1918. године јединица српске војске, коју је предводио мајор Војислав Бугарски, ушла је у Нови Сад.

Друга бригада

Друга бригада Копнене војске састављена је од пешадијских, оклопно-механизованих, артиљеријских и артиљеријско-ракетних јединица ПВО, инжењеријских и јединица везе. Команда бригаде налази се у Краљеву, а њени састави распоређени су у Новом Пазару, Рашкој, Ваљево и Краљеву.

Задаци тог састава су изградња и одржавање оперативне способности за извршавање задатака у оквиру мисија Војске, обезбеђење административне линије према Косову и Метохији у оквиру Копнене зоне безбедности на пет база, обучавање и увежбавање команди и јединица за наменске задатке, припрема и ангажовање јединица за пружање помоћи цивилним властима приликом природних непогода и катастрофа.

Јединица је формирана 28. марта 2007. од делова 252. оклопне, 20. моторизоване, 305. инжењеријске, 37. моторизоване бригаде и 401. артиљеријско-ракетне бригаде. У њен састав ушле су снаге 228. батаљона везе, 24. батаљона за специјална дејства. и 524. логистичке базе Генералштаба.

Дан Друге бригаде обележава се 12. јула. Тог дана 1805. је Карађорђе са 6.000 устаника извојевао победу над Турцима и ослободио данашње Краљево.

Трећа бригада

Трећа бригада у свом саставу има пешадијске, оклопно-механизоване, артиљеријске и артиљеријско-ракетне јединице ПВО, инжењеријске и логистичке јединице. Команда јој се налази у Нишу, а јединице су распоређене у Прокупљу, Зајечару, Куршумлији и Нишу. Изградња и одржавање оперативне способности, припрема и ангажовање јединица и војника за обезбеђење административне линије са Косовом и Метохијом и контролу Копнене зоне безбедности на југу Србије, основни задаци су бригаде и њених припадника.

Од састава Војске, који су махом били размештени у југоисточној Србији, 4. јуна 2007. формирана је Трећа бригада – 211. оклопне бригаде, 21. наставног центра извиђачких јединица, 4, 125. и 549. моторизоване бригаде, затим, 9. пешадијске, 52. мешовите артиљеријске и 52. артиљеријско-ракетне бригаде, те 352. инжењеријског пука, 201. логистичке базе и Војномедицинског центра.

Дан јединице обележава се 7. октобра. На тај дан у Првом балканском рату, 2. пешадијски пук „Књаз Михаило“ првог позива моравске дивизије, кренуо је у рат. Учествовао је у Кумановској, Прилепској и Битољској битки. У Другом балканском рату, у Брегалничкој битки, због енергичности, силине и непробојности одбране, од противника добија епитет „гвоздени“. У Првом светском рату учествује у Церској битки, а његовом трећем команданту, пуковнику Миливоју Стојановићу, Станислав Бинички посвећује композицију „Марш на Дрину“.

Четврта бригада

Четврта бригада Копнене војске састоји се од пешадијских, оклопно-механизованих, артиљеријских и артиљеријско-ракетних јединица ПВО, инжењеријских и јединица везе. Команда јој се налази се у Врању, а јединице су стациониране у Лесковцу, Бујановцу и Врању. Припадници тог састава Војске Србије размештени су и на 16 база.

Тежишни задатак Четврте бригаде јесте обезбеђење административне линије са Косовом и Метохијом, односно контрола Копнене зоне безбедности. У њеним командама и јединицама реализује се стручно-специјалистичка обука војника свих родова Копнене војске. Реализује се и оспособљавање и усавршавање професионалног састава.

Бригада је формирана 30. јуна 2007. од 78. и делова 549. моторизоване и 52. мешовите артиљеријске бригаде. Језгро чине припадници 78. моторизоване бригаде. Наставља традиције Првог пешадијског пука „Књаза Милоша Великог“.

Дан Четврте бригаде обележава се 31. јануара, као сећање на дан ослобођења Врања од Турака. Истовремено, то је и Дан Првог пешадијског пука „Књаза Милоша Великог“, који се налазио у касарни у Врању.

Мешовита артиљеријска бригада

Мешовита артиљеријска бригада формирана је 4. јуна 2007, а чине је командни и мешовити дивизион, три хаубичка дивизиона и логистички батаљон. Команда и јединице Мешовите бригаде налазе се у Нишу. У њен састав ушао је и мешовити артиљеријски дивизион из Руме.

Задаци те јединице Копнене војске су: изградња и одржавање оперативне способности за извршавање задатака у оквиру мисија Војске Србије, обучавање и увежбавање команди и јединица за наменске задатке, припрема и ангажовање јединица за пружање помоћи цивилним властима у санацији последица евентуалних природних непогода и катастрофа. У јединицама бригаде изводи се стручно-специјалистичка обука припадника рода артиљерије свих специјалности.

Дан Мешовите артиљеријске бригаде обележава се 14. септембра. Тог дана 1918. године почела је артиљеријска припрема пробоја Солунског фронта. Дан јединице обележава се када и Дан артиљерије.

Речна флотила

Речна флотила намењена је за дејства на унутрашњим пловним путевима Србије. Команда тог састава налази се у Новом Саду, а јединице су распоређене у Новом Саду, Београду и Шапцу. Преформирана је у јединицу ранга бригаде 2. октобра 2008, када су у њен састав ушле и понтонирске јединице Војске Србије.

Задачи Речне флотиле су оспособљавање и увежбавање команде, потчињених јединица и припадника за извршавање наменских задатака, изградња и одржавање оперативних способности за извршавање задатака из све три мисије Војске, контрола унутрашњих пловних путева и обезбеђење маневра јединицама Копнене војске. У команди и јединицама Речне флотиле реализује се обука професионалних припадника свих родова и служби и војника на служењу војног рока.

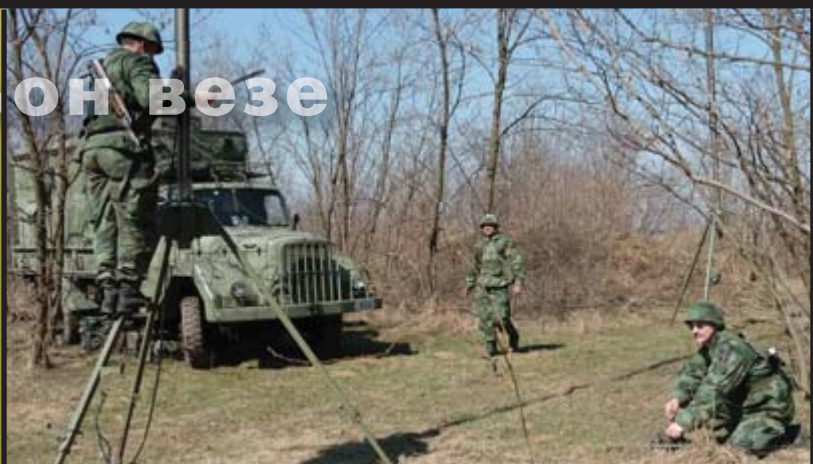
Речна флотила има речне миноловце РМЛ-331 и 341, десантно јуришни чамац 411, брод посебне намене БПН-30 „Козара“, речни патролни чамац РПЧ-111, речну станицу за размагнетисање бродова РСРБ-36 „Шабац“, чамац моторни патролни ЧМП-22 и парк мостовни ПМ М-71.

Дан јединице обележава се када и Дан речних јединица – 6. августа. На тај дан, 1915. године, на Сави код београдске Чукарице, поринут је први српски ратни брод „Јадар“.

21. батаљон везе

Батаљон је стациониран у Нишу. У његовом саставу су командна чета, три чете везе и одељење за техничко одржавање. Батаљон обезбеђује сталне и непрекидне везе за потребе команде Копнене војске.

246. батаљон АБХО

Ова јединица је опремљена и оспособљена да самостално и у саставу осталих структура Војске Србије извршава задатке нуклеарно-хемијско-биолошког обезбеђења у све три мисије Војске.

Батаљон се налази у Крушевцу.

Ваздухопловство и ПВО

Главна бр.1, Београд – Земун
Тел 011/3074-143

Снимио Димитрије ОСТОЈИЋ

Задаци

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана је вид Војске Србије који обједињава родове и службе чији су организација, састав, наоружање и опрема прилагођени за извођење борбених дејстава по циљевима у ваздушном простору и на земљи.

Дан тог састава српске војске је 24. децембар. Тог дана 1912. године, на основу Одлуке српског Војног министарства и Главног ђенералштаба, војвода Радомир Путник донео је Решење о формирању Ваздухопловне команде са седиштем у Нишу. У састав команде ушли су Аеропланско и Балонско одељење, Водоничка централа и Голубија пошта. У то време Србија је била једна од 15 земаља свету која је имала војно ваздухопловство и међу првих пет земаља у свету која је током опсаде Скадра 1913. године употребила ваздухоплове у борбеним дејствима.

Команда ВиПВО налази се у Земуну.

У надлежности јединица потчињених Команди ВиПВО су контрола ваздушног простора, одвраћање од агресије ваздухопловних снага и спречавање изненађења, противваздухопловна одбрана територије и снага Војске, ваздухопловна ватрена подршка, извиђање из ваздушног простора, превозење ваздушним путем, учешће у пружању помоћи становништву у случају природних непогода и катастрофа, те учешће у мировним операцијама и међународној војној сарадњи.

Арсенал

Српско ваздухопловство располаже авионима – миг 21 и 29, орао, галеб Г4, ЈАК 40, дорниер 28 и утва 53, хеликоптерима – газела, Ми8 и Ми17. Јединице ВиПВО употребљавају топове бофорс Л 70 40 мм, преносни ракетни системи 9К38М шило и стрела-2М, те ракетне системе С-125М1Т нева и 2К12 куб.

У Војсци Србије употребљавају се осматрачки радари П-12, П-14, ТПС-63 и С-605/654, радари за мерење висине ПРВ-11 и С-613, али и тродимензионални радар АН/ТПС-70, те аутоматизовани системи АС-74 и АС-84.

204. авијацијска база

Двеста четврта авијацијска база је здружена тактичка ваздухопловна јединица чију основну организацијску структуру чине модуларне јединице ранга ескадрила, батаљон – дивизион. Наменена је за контролу и заштиту ваздушног простора, ватрену подршку јединица Копнене војске, превозење ваздушним путем, извиђање из ваздуха, школовање студената, за борбено и логистичко обезбеђење сопствених и придодатих авијацијских јединица. База реализује и летачку обуку, обуку студената, војника и припадника ваздухопловнотехничке службе.

Јединица је формирана 15. новембра 2006. године. У састав 204. авијацијске базе ушле су јединице 204. ловачког авијацијског пука, 177. ваздухопловне базе, 251. и 252. ловачко-бомбардерске, 890. хеликоптерске и 677. транспортне ескадриле.

Дан 204. авијацијске базе обележава се 2. децембра. Тог дана 1949. године формиран је 204. ловачко авијацијски пук. Од свих јединица, које су ушле у састав садашње базе, он има најдужу традицију, јер је настављач традиције 6. ловачког пука, који се истакао у одбрани Београда 1941. године.

Команда јединице смештена је на војном аеродрому *Батајница*.

Снимио Игор САЛИЊЕР

98. авијацијска база

Деведесет осма авијацијска база је здружена тактичка ваздухопловна јединица, чију основну организацијску структуру чине модуларне јединице ранга ескадрила, батаљон – дивизион. Авио-база намењена је за ватрену подршку јединица Копнене војске, превозење ваздушним путем, извиђање из ваздуха, за борбено и логистичко обезбеђење сопствених и придодатих авијацијских јединица.

У бази се спроводи летачка обука, обука војника и припадника ваздухопловнотехничке службе.

База је настала интеграцијом јединица Ваздухопловства и противваздухопловне одбране размештених на аеродромима *Лађевци* и *Ниш* – 161. и 285. ваздухопловне базе, 98. ловачко-бомбардерског и 119. хеликоптерског пука и одељења 353. извиђачке авијацијске ескадриле.

Дан 98. базе обележава се 28. новембра. Тог дана 1949. године формиран је 98. ловачко-бомбардерски авијацијски пук који, од свих јединица које су ушле у састав садашње базе, има најдужу традицију. То је најстарија формирана јединица у некадашњем РВ и ПВО.

Команда и јединице 98. авијацијске базе смештене су на аеродромима *Лађевци* и *Ниш*.

Снимио Димитрије ОСТОЈИЋ

250 . ракетна бригада ПВО

Овај састав је здружена тактичка јединица, чију основну организацијску структуру чине модларне јединице ранга дивизиона. Намењен је за противваздухопловну одбрану ширих рејона градова и јединица Војске Србије од извиђања и дејстава противника из ваздушног простора. Оспособљен је за извршавање борбених задатака самостално и у садејству са осталим јединицама ПВО – ловачка авијација и јединице ВОЈ.

Ракетна бригада има пет ракетних дивизиона ПВО, од којих су три самоходна дивизиона ракетног система *куб*, а два ракетног система *нева*.

У јединицама бригаде изводи се стручно-специјалистичка обука војника рода АРЈ ПВД, у другом периоду обуке. Тај састав Војске пружа неопходну подршку у процесу обучавања студента завршне године Војне академије, смера АРЈ ПВД.

Јединица вуче корене од 24. новембра 1962, када је формиран 250. ракетни пук ПВО намењен одбрани Београда и шире околине, прва јединица у бившој Југославији наоружана тада најсавременијим системом *двина*. Тај датим прославља се као Дан јединице.

Бригада је добила орден народног хероја за заслуге током агресије НАТОа 1999. године.

Команда 250. ракетне бригаде ПВО смештена је у касарни „Бањица“ у Београду, док су јединице размештене на девет локација.

126. центар ВОЈИН

У овом центру прикупљају се информације за систем командовања у ПВО и стварају се услови за употребу снага ПВО, а осталим структурама обезбеђују информације за противваздухопловну борбу и противваздухопловну заштиту.

Јединица осматра ваздушни простор, открива и прати циљеве, прикупља, обрађује и излаже податке, обавештавање и радарски обезбеђује јединице ПВО, наводи ловачку авијацију и усмерава артиљеријско-ракетне јединице ПВО.

Центар се састоји од Команде, два батаљона ВОЈИН и чете за ваздухопловно и техничко одржавање и снабдевање. Зона одговорности јединице јесте комплетан ваздушни простор Републике Србије. Специфичности јединице су велики број малих издвојених борбених састава и сарадња са Агенцијом за контролу летења.

Дан 126. центра ВОЈИН обележава се 18. јуна. Тог дана 1915. године Врховна команда издала је наређење да се оформе сталне осматрачке сигналне станице, ради означавања правца лета непријатељских авиона.

Команда Центра налази се у Београду.

333. инжињеријски батаљон

Инжињеријски батаљон намењен је, опремљен и оспособљен за израду, оправку и одржавање маневарских површина на аеродромима и за извођење осталих инжињеријских дејстава за потребе команди и јединица ВиПВО у целини.

У свом саставу има командну чету, две инжињеријске чете, чету за утврђивање, логистички вод и одељење везе. Батаљон се налази у Панчеву, а зона његове одговорности јесте целокупна територија наше земље.

210. батаљон везе

Батаљон везе успоставља и одржава веза за потребе Команде ВиПВО. Јединица је опремљена средствима која омогућавају одржавање радио веза земља–земља и земља–ваздух, радио-релејних и жичних веза. Задатке извршава користећи стационарни систем веза Војске Србије и ресурсе *Телекома*. Размештен је на простору Београда и Новог Сада. Команда 210. батаљона везе налази се у Београду.

Команда за обуку

Од делова јединица некадашњих Оперативних снага, Копних снага и ВиПВО, 23. априла 2007. формирана је Команда за обуку. Седиште тог састава Војске Србије је у Београду, у касарни на Топчидеру, а центри за обуку налазе се у Сомбору, Панчеву, Јакову, Ваљеву, Зајечару, Крушевцу, Лесковцу, Пожаревцу, Батајници и Горњем Милановцу.

Уз центре за обуку, у саставу Команде за обуку су још и полигони за обуку и стрелишта српске војске и Интервидовски полигон Пасуљанске ливаде.

Команда за обуку планира, организује, реализује и контролише основну и стручно-специјалистичку обуку војника на служењу војног рока свих родова, служби и специјалности, мањих тимова и посада, официра, што је једна од основних мисија Војске. Формирање и оспособљавање територијалних бригада, сходно дефинисаним доктринарним опредељењима система одбране наше земље, такође је задатак тог састава Војске.

У саставима Команде за обуку војници се оспособљавају прва три месеца служења војног рока. Најпре завршавају општу војну, а потом и специјалистичку обуку. Бригаде до краја војног рока организују заједничку обуку на нивоу одељења, водова и чета, пошто у тактичке јединице долазе већ оспособљени војници за основне војничке дужности.

Пасуљанске ливаде

Команда и јединице Интервидовског полигона Пасуљанске ливаде формиране су 16. новембра 2004, а од 14. маја 2007. јединица је потчињена Команди за обуку. Пасуљанске ливаде надлежне су за логистичку подршку јединицама Војске Србије које изводе активности на полигону и обезбеђују услове за гађање и вежбе састава Војске. У задатке полигона спада и одржавање, предаја и пријем средстава ратне технике из састава полигона, али и попуна средстава ратне технике погонским горивом и мазивима.

Гардијска 5, Београд
тел 011/2064-730

1. центар за обуку

Први центар за обуку налази се у сомборској касарни „Аеродром“. Намењен је за основну обуку војника свих специјалности у првој фази првог периода обуке, али и за обуку професионалних војника и војника у резерви.

Јединица је формирана 13. новембра 2006, а тај датум прославља се и као Дан јединице.

За извршавање задатака прве мисије Војске на територијалном принципу формира Бачку бригаду.

2. центар за обуку

Други центар за обуку смештен је у гарнизону Панчево, у касарни „Народни херој Стевица Јовановић“.

У Центру се реализује основна обука војника свих специјалности у првој фази првог периода обуке, затим обука професионалних и војника у резерви. На територијалном принципу, за задатке прве мисије наше војске, формира Банатску бригаду.

Центар је формиран 14. новембра 2006, а за Дан јединице одређен је 9. новембар. Језгро за формирање Центра чинио је професионални састав из преформираних 506. пешадијске бригаде и 413. центра за обуку возача, а у јединицу је ушао и део припадника из Војне академије.

3. центар за обуку

Трећи центар за обуку стациониран је надомак Београда, у касарни „Мајор Милан Тепић“, у Јакову.

У њему се изводи основна обука војника свих специјалности у првој фази првог периода обуке, професионалних војника и војника у резерви. На територијалном принципу формира Београдску бригаду, за извршавање задатака прве мисије српске војске.

Центар је формиран 28. фебруара 2007, а Дан јединице слави се 1. новембар.

4. центар за обуку

Центар се налази у гарнизону Ваљево, у касарни „Војвода Живојин Мишић“.

Основна обука војника свих специјалности у првој фази првог периода индивидуалне обуке, обука професионалних војника и војника у резерви представљају његов основни задатак. За извршавање задатака прве мисије Војске на територијалном принципу формира Дринску бригаду.

Центар је основан 28. фебруара 2007, а као Дан јединице обележава се 15. октобар.

5. центар за обуку

Пети центар за обуку налази се у гарнизону Зајечар, у касарни „Никола Пашић“.

У њему се обучавају војници свих специјалности у првој фази првог периода индивидуалне обуке, обуку професионалних војника и војника у резерви. На територијалном принципу, за задатке прве мисије наше војске, формира Тимочку бригаду.

Центар је формиран 3. маја 2007, а Дан јединице је 19. октобар.

6. центар за обуку

Центар је смештен у гарнизону Крушевац, у касарни „Цар Лазар“, и намењен је за обуку војника свих специјалности, професионалних војника и војника у резерви.

На територијалном принципу формира Расинску бригаду, за извршавање задатака прве мисије српске војске.

Тај састав Команде за обуку формиран је 4. маја 2007, преформирањем 125. моторизоване бригаде. Дан Центра је 19. октобар.

7. центар за обуку

Седми центар за обуку налази се у гарнизону Лесковац, у касарни „Војвода Петар Бојовић“.

У јединици се спроводи основна обука војника свих специјалности у првој фази првог периода индивидуалне обуке, професионалних војника и војника у резерви. За извршавање задатака прве мисије Војске на територијалном принципу формира Јабланичку бригаду.

Центар је основан 8. маја 2007. преформирањем 549. моторизоване бригаде. Дан јединице обележава се 7. октобра.

Центар за обуку КоВ

Центар за обуку Копнене војске налази се у гарнизону Пожаревац, у касарни „Генерал Павле Јуришић Штурм”.

Намењен је за реализацију стручно-специјалистичке обуке војника рочног састава војноевиденционе специјалности родова и служби Копнене војске – пешадија, оклопне јединице, артиљерија, инжењерија и две извиђачке специјалности.

Уз обуку војника, у Центру се обучавају и професионални војници, организују различити курсеви ради додатног оспособљавања подофицира за родове пешадија, артиљерија, ОМЈ и инжењерија.

За извршење задатака прве мисије Војске Србије, на територијалном принципу формира Браничевску бригаду.

Тај састав Команде за обуку Војске Србије формиран је 1. децембра 2006, преформирањем 565. наставног центра Копнене војске, а као Дан јединице обележава се 16. новембар.

Центар за обуку ВиПВО

Центар је стациониран на војном аеродрому „Батајница”.

У Центру се реализује стручно-специјалистичка обука војника рочног састава за војноевиденционе специјалности родова и служби ВиПВО – род АРЈ ПВО, служба ВОЈ и воздухопловно-техничка служба.

Јединица је формирана 15. децембра 2006, а свој празник слави 24. децембра, када је и Дан ВиПВО.

Центар за обуку ВИЕД

Центар за обуку везе, информатике и електронска дејства се налази у гарнизону Горњи Милановац, у касарни „Војвода Радомир Путник”.

У том саставу изводи се стручно-специјалистичка обука војника на служењу војног рока, професионалних војника и војника у резерви, али и реализују курсеви за усавршавање професионалног кадра везе, информатике, електронских дејстава и заштите информација.

Јединица је формирана 15. новембра 2006. као Центар за обуку и усавршавање кадра везе, информатике и електронских дејстава, а 30. новембра 2007. преформирањем је у садашњи Центар.

Центар за усавршавање кадрова АБХО

Центар за усавршавање кадрова АБХО налази се у Крушевцу, у касарни „Цар Лазар”.

У њему се изводи стручно-специјалистичка обука војника за војноевиденционе специјалности службе АБХО, у другој фази првог периода индивидуалне обуке и усавршавање кадра АБХО и старешина осталих родова и служби из области противнуклеарног, хемијског и биолошког обезбеђења.

Због добре међународне војне сарадње, Центар је уврштен у презентациони документ Владе Србије за сарадњу у оквиру Програма „Партнерства за мир”.

Од децембра 1956. је у Крушевцу, а Команди за обуку претпотчињен је 29. маја 2007. године.

Центар за обуку логистике

Центар за обуку логистике налази се на три локације – у Крушевцу, у касарни „Цар Лазар” су Команда, командна чета и чете за обуку техничке и интендантске службе, у Нишу, у касарни „Књаз Михајло”, смештена је чета за обуку санитетске и ветеринарске службе, а у гарнизону Краљево, у касарни „Рибница”, стациониран је батаљон за обуку саобраћајне службе.

У Центру се реализује стручно-специјалистичка обука војника војноевиденционе специјалности служби логистике – техничка, интендантска, саобраћајна, санитетска и ветеринарска служба. Састав је формиран 4. маја 2007, расформирањем дотадашњих јединица за обуку логистике. Дан јединице обележава се 4. маја.

